

UNIDIR
UNITED NATIONS INSTITUTE
FOR DISARMAMENT RESEARCH

**ការប្រឆាំងនឹងគ្រាប់បែកថ្លៃ
លំនាំបក្កភាពសមត្ថភាព និង
ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃ**

BOB SEDON & ALFREDO MALARET BALDO

អំពី UNIDIR

វិទ្យាស្ថានអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវរ៉សាយអាវុធ (UNIDIR) គឺជាវិទ្យាស្ថានស្វ័យ័ត, ឧបកម្មថវិកាដោយស្ម័គ្រចិត្ត នៅក្នុងអង្គការសហប្រជាជាតិ។ គឺជាវិទ្យាស្ថានមួយក្នុងចំណោមវិទ្យាស្ថានគោលនយោបាយមួយចំនួននៅលើពិភពលោកដែលផ្តោតអារម្មណ៍លើការរ៉សាយអាវុធ, UNIDIR នេះបង្កើតចំណេះដឹង និងលើកកម្ពស់ការសន្ទនា និងសកម្មភាពស្តីពីការរ៉សាយអាវុធ និងសន្តិសុខ។ មានមូលដ្ឋាននៅទីក្រុងហ្សឺណែវ UNIDIR ជួយសហគមន៍អន្តរជាតិដើម្បីអភិវឌ្ឍគំនិតនានា និងជាក់ស្តែងចាំបាច់នានា ដើម្បីស្វែងរកដំណោះស្រាយចំពោះបញ្ហាសន្តិសុខសំខាន់ៗ។

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ការគាំទ្រពីអ្នកផ្តល់មូលនិធិសំខាន់ៗរបស់ UNIDIR ផ្តល់នូវមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់សកម្មភាពទាំងអស់របស់វិទ្យាស្ថាន។ ចំណុចស្រាវជ្រាវនៃកម្មវិធីអាវុធសាមញ្ញនេះត្រូវបានគាំទ្រដោយរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសបារាំង។ រូបថតរបស់ Bob Seddon, សេវាកម្មសកម្មភាពមិនរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNMAS) និងបេសកកម្មសហភាពអាហ្វ្រិកនៅប្រទេសសូម៉ាលី។

កត់សម្គាល់

ការរចនា និងឯកសារដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងឯកសារនេះ មិនមានគោលបំណងសម្តែងចេញនូវគំនិតយោបល់អ្វីមួយអំពីផ្នែកមួយនៃលេខាធិការដ្ឋានរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ពាក់ព័ន្ធនឹងស្ថានភាពផ្លូវច្បាប់នៃប្រទេស, ដែនប្រឈមភាព, ទីក្រុង, ឬតំបន់ណាមួយ, ឬអាជ្ញាធរនៃតំបន់នោះ, ឬពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងការកំណត់ព្រំប្រទល់ ឬព្រំដែនតំបន់ទាំងនោះឡើយ។ ទស្សនៈដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងឯកសារនេះ គឺគ្រាន់តែជាការទទួលខុសត្រូវរបស់បុគ្គលអ្នកនិពន្ធប៉ុណ្ណោះ។ ទស្សនៈទាំងនោះមិនមែនជាការឆ្លុះបញ្ចាំងពីទស្សនៈ ឬមតិយោបល់របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ, UNIDIR, បុគ្គលិក, ឬអ្នកឧបត្ថម្ភនោះឡើយ។

អ្នកចូលរួមវិភាគទាន

ក្រុមអ្នកនិពន្ធសមសម្តែងសេចក្តីថ្លែងអំណរដល់ការរួមចំណែកវិភាគទានរបស់បុគ្គលដូចខាងក្រោម៖ Abbas Kadhom Obaid, ឯកអគ្គរដ្ឋទូត Yann Hwang, Alexander Ralf Riebl, Allison Dray, Andres Perez, Chad Houllis, Charlotte Renckens, Colonel Major Nema Sagara, David Lockhead, Diana Castro, Douglas Leech, Elodie Hainard, Frederique Gautier, Gareth Collett, James Revill, Katherine Prizeman, Lasha Giorgidze, Mark Davis, Melanie Gerber, Michael Whited Jr., Miguel Angel Fuentes Peniza, Mike Lewis, Noel Hsu, Pascal Levant, Sayed Musaddeq, a Simon Yazgi និងមន្ត្រីមួយចំនួនដែលប្រាថ្នារក្សាភាពអនាមិក។ ក្រុមអ្នកនិពន្ធក៏សូមថ្លែងអំណរគុណដល់បុគ្គលិក UNIDIR ដែលបានគាំទ្រ និងដឹកនាំការស្រាវជ្រាវនេះ ជាពិសេស Renata Dwan, Himayu Shiotani, Manuel Martinez, Nora Doukkali និង Sebastian Wilkin ។

តារាងមាតិកា

- សេចក្តីសង្ខេបរួម 6
- ១. សេចក្តីផ្តើម 8
- ២. គោលបំណង, វិសាលភាព, ក្រុមគោលដៅ, ការប្រើប្រាស់ និងការពិគ្រោះយោបល់ 10
  - ២.១ គោលបំណង និងវិសាលភាព 10
  - ២.២ ក្រុមគោលដៅ 10
  - ២.៣ របៀបប្រើប្រាស់កសាងនេះ 10
  - ២.៤ ការពិគ្រោះយោបល់ 11
- ៣. IED និងបរិបទប្រឆាំងនឹង IED 13
  - ៣.១ និយមន័យ 13
    - ៣.១.១ និយមន័យនៃ IED 13
    - ៣.១.២ ប្រភេទ IED 13
  - ៣.២ ធាតុផ្សំនៃ IED 14
  - ៣.៣ បរិបទនៃការប្រឆាំងនឹង IED 15
  - ៣.៤ ហេតុអ្វីបានជាត្រូវប្រើលំនាំបក្កភាពសមត្ថភាព? 17
- ៤. លំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED 19
  - ៤.១ លក្ខណៈពិសេសនៃលំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED 19
  - ៤.២ កម្រិតបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED 19
- ៥. ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃដែលមានបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់ UNIDIR 23
  - ៥.១ អភិក្រមទាំងឡាយដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាវិកសាយភាយ IED 23
  - ៥.២ វិធានការប្រឆាំងនឹងការវិកសាយភាយ IED នៅខ្សែខាងលើ 23
    - ៥.២.១ គោលនយោបាយជាតិ, នីតិប្បញ្ញត្តិ, និងបទប្បញ្ញត្តិ 23
    - ៥.២.២ សន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងផ្ទុះ 24
    - ៥.២.៣ ការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃ IED 24
    - ៥.២.៤ ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED 25
    - ៥.២.៥ ការត្រួតពិនិត្យនៅតាមព្រំដែន 25
    - ៥.២.៦ ការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED 26
    - ៥.២.៧ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិ និងការចែករំលែកព័ត៌មាន 28
    - ៥.២.៨ ប្រតិបត្តិការដែលដឹកនាំដោយព័ត៌មានចារកម្ម 28
  - ៥.៣ វិធានការប្រឆាំងនឹងការវិកសាយភាយនៃ IED នៅខ្សែខាងក្រោម 29
    - ៥.៣.១ ការឆ្លើយតបទៅនឹង IED - ការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាព 29
    - ៥.៣.២ ការឆ្លើយតបទៅនឹង IED - ការពិនិត្យទីតាំង IED 30
    - ៥.៣.៣ ការវិភាគភស្តុតាងដែលបានរកឃើញ 30
    - ៥.៣.៤ ការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន 31
    - ៥.៣.៥ ការពិនិត្យបច្ចេកទេស IEDs ដែលរកឃើញ 31
    - ៥.៣.៦ ការកំណត់អត្តសញ្ញាណជនប្រព្រឹត្ត 31
    - ៥.៣.៧ ដំណើរការប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ 31
    - ៥.៣.៨ ការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំងនឹង IED 32
- ៦. ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់ UNIDIR 33

៦.១ សេចក្តីផ្តើមទៅនឹងការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED	33
៦.២ ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់	33
៦.២.១ ការបញ្ជូនទិន្នន័យទៅក្នុងឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់	33
៦.២.២ ការបង្ហាញលទ្ធផលនៅក្នុងឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់	35
៦.៣ ការវាយតម្លៃបក្កភាពប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ	36
៦.៣.១ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: គោលនយោបាយ, ច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិថ្នាក់ជាតិ	36
៦.៣.២ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងលើ: សន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងផ្ទុះ	38
៦.៣.៣ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: ការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃ IED	40
៦.៣.៤ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED	41
៦.៣.៥ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: ការត្រួតពិនិត្យនៅតាមព្រំដែន	44
៦.៣.៦ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: ការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED	46
៦.៣.៧ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: កិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិ និងការចែករំលែកព័ត៌មាន	48
៦.៣.៨ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: ប្រតិបត្តិការដឹកនាំដោយព័ត៌មានចារកម្ម	49
៦.៤ ការវាយតម្លៃបក្កភាពប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងក្រោម	52
៦.៤.១ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការឆ្លើយតបទៅនឹង IED - ការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាព	52
៦.៤.២ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការឆ្លើយតបនឹង IED - ការពិនិត្យទីតាំង IED	55
៦.៤.៣ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការវិភាគភស្តុតាងដែលទទួលបាន	57
៦.៤.៤ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន(IM)	59
៦.៤.៥ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការត្រួតពិនិត្យបច្ចេកទេសនូវ IED ដែលបានរកឃើញ	60
៦.៤.៦ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកប្រព្រឹត្តិ	61
៦.៤.៧ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម: ដំណើរការតុលាការ	63
៦.៤.៨ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំង IED	65

រូបភាព

រូបភាពទី ១: បង្ហាញពីធាតុផ្សំសំខាន់ៗនៃ IED	14
រូបភាពទី ២: លំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពប្រាក់កម្រិត.....	17
រូបភាពទី ៣: កម្រិតដែលបានស្នើឡើងចំពោះលំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED.....	20
រូបភាពទី ៤: សមាសធាតុខ្សែខាងលើ និងខាងក្រោមនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED.....	23
រូបភាពទី ៥: ឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់ - ការបញ្ឈប់ទិន្នន័យ.....	34

តារាង

តារាងទី ១: សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះជាប់កម្រិតកំណត់របស់សហភាពអឺរ៉ុប.....	28
តារាងទី ២: សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះដែលត្រូវរាយការណ៍របស់សហភាពអឺរ៉ុប.....	29
តារាងទី ៣: សេចក្តីសង្ខេបនៃសកម្មភាពប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ.....	36
តារាងទី ៤: សេចក្តីសង្ខេបនៃសកម្មភាពប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងក្រោម.....	57

បញ្ជីពាក្យ និងអក្សរកាត់

ACTO	(អារុជជាតិផ្ទះ) ទាក់ទាញដល់អង្គការឧក្រិដ្ឋជន ឬភេរវករ
C-IED CM	បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹងគ្រាប់បែកថ្លៃ (កម្រិត)
C-IED CMM	លំនាំនៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹងគ្រាប់បែកថ្លៃ
COMINT	ព័ត៌មានចារកម្មប្រាស្រ័យទាក់ទង
CMM	លំនាំនៃបក្កភាពសមត្ថភាព
ECM	វិធានប្រឆាំងអេឡិចត្រូនិក
ELINT	ព័ត៌មានចារកម្មអេឡិចត្រូនិក
EOD	ការកម្ទេចសំណល់ជាតិផ្ទះ
EU	សហភាពអឺរ៉ុប
HUMINT	ចារកម្មមនុស្ស
IED	គ្រាប់បែកថ្លៃ
IEDD	ការកម្ទេចគ្រាប់បែកថ្លៃ
IM	ការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន
INTERPOL	អង្គការនគរបាលឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ
OSINT	ព័ត៌មានចារកម្មប្រភពបើកចំហ
RCIED	IED បញ្ហាដោយវិទ្យុ
RCV	យានបញ្ជាពីចម្ងាយ
SIGINT	សញ្ញាចារកម្ម
SIM	ស៊ីមកាតទូរស័ព្ទ
UNIDIR	វិទ្យាស្ថានអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវរំសាយអារុជ
UXO	សំណល់គ្រាប់មិនទាន់ផ្ទុះ
WCO	អង្គការគយពិភពលោក

លក្ខខណ្ឌ និងនិយមន័យ

ឯកសារនេះមិនផ្តល់សទ្ទានុក្រមគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៃលក្ខខណ្ឌ គេអាចរកឃើញបញ្ជីពាក្យលេខមួយអំពីលក្ខខណ្ឌ និងនិយមន័យនេះនៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រាប់បែកថ្លៃរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ផលិតដោយសេវាកម្មសកម្មភាពមិនរឹបសងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងមាននៅទីនេះ។

និងនិយមន័យទេ។

ដែលបាន

<https://unmas.org/en/improvised-explosive-device-lexicon>

អំពីក្រុមអ្នកនិពន្ធ

លោក **BOB SEDDON** បានចំណាយពេល ២៧ ឆ្នាំនៅក្នុងកងទ័ពអង់គ្លេសដែលមានបទពិសោធន៍ធ្វើការជាមួយគ្រាប់រំសេវ, ការកម្ទេចសំណល់ជាតិផ្ទុះ (EOD), ចារកម្មសញ្ញាផ្ទុះ, គម្រោងពិសេស, និងការតាក់តែងគោលនយោបាយដែលពាក់ព័ន្ធ។ គាត់គឺជាមេបញ្ជាការនៃកងកម្លាំង EOD នៅចក្រភពអង់គ្លេស និងកងរលេនាធីនៅអេរ៉ូឡង់ខាងជើង ហើយបានប្រលូកក្នុងប្រតិបត្តិការជាច្រើនជុំវិញពិភពលោក។ ការចាត់តាំងយោធាចុងក្រោយរបស់លោក គឺលោកជាមន្ត្រីបច្ចេកទេសអារុជជាតិផ្ទុះជាន់ខ្ពស់ និងជាអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច និងជាអធិការរបស់កងទ័ពអង់គ្លេសសម្រាប់ការកម្ទេច IED, ចារកម្មសញ្ញាផ្ទុះ, និងសុវត្ថិភាពគ្រឿងផ្ទុះ។ គាត់ធ្វើការជាចម្បងនៅក្នុងផ្នែកកាត់បន្ថយការគំរាមកំហែងជាតិផ្ទុះ និងការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាព។ គាត់គឺជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាវិស្វកម្ម និងទទួលបានបរិញ្ញាបត្រដំបូងក្នុងផ្នែកបញ្ជា និងគ្រប់គ្រង, ការប្រាស្រ័យទាក់ទង និងប្រព័ន្ធព័ត៌មាន, និងបរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ផ្នែករៀបចំប្រព័ន្ធព័ត៌មាន, វិទ្យាសាស្ត្រសំណល់អារុជជាតិផ្ទុះ និងការសិក្សាការពារជាតិ។

លោក **ALFREDO MALARET BALDO** គឺជាអ្នកស្រាវជ្រាវរងម្នាក់ធ្វើការនៅក្នុងកម្មវិធីសញ្ញាធនាគាររបស់ UNIDIR ។ លោក បានសម្របសម្រួលផលប៉ះពាល់ស្រាវជ្រាវអំពីហិង្សាក្នុងទីក្រុង។ Alfredo មានឯកទេសក្នុងការវិភាគគោលនយោបាយសាធារណៈ, យុទ្ធសាស្ត្រកាត់បន្ថយអំពើហិង្សាក្នុងទីក្រុង, និងទំនាក់ទំនងរវាងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងផ្នែកសន្តិសុខ និងការអភិវឌ្ឍ។ Alfredo បានចូលរួមជាមួយ UNIDIR បន្ទាប់ពីធ្វើការឲ្យវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវសន្តិភាពអន្តរជាតិនៅទីក្រុង Stockholm, មជ្ឈមណ្ឌលអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់សន្តិភាព, ការរំសាយអារុជ, និងការអភិវឌ្ឍនៅអាមេរិកឡាទីន និងតំបន់ការ៉ាប៊ីន និងធ្លាប់ធ្វើការឲ្យលោក Dennis Jett ដែលជាអតីតឯកអគ្គរដ្ឋទូតសហរដ្ឋអាមេរិក។ គាត់ទទួលបានបរិញ្ញាបត្រផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ និងបរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់កិច្ចការសាធារណៈមកពីសាកលវិទ្យាល័យ Brown និងកិច្ចការអន្តរជាតិ និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចពីសាកលវិទ្យាល័យ Pennsylvania State ។

អំពីក្រុមស្រាវជ្រាវ UNIDIR C-IED

លោក **THEO BAJON** គឺជាអ្នកស្រាវជ្រាវវេជ្ជសាស្ត្រក្នុងកម្មវិធីសញ្ជាតិ និងគ្រាប់រំលោភសាមញ្ញរបស់ UNIDIR គាត់ផ្ដោតលើអភិប្រឹក្សាផ្សេងៗចំពោះការគ្រប់គ្រងអាវុធ និងគ្រាប់រំលោភ (WAM) ថ្នាក់តំបន់ និងថ្នាក់ជាតិ និងការទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយលំហូររបស់ IEDs ។ គាត់ធ្លាប់ធ្វើការឲ្យមជ្ឈមណ្ឌលអង្គការសហប្រជាជាតិដើម្បីសន្តិភាព, ការរំលាយអាវុធ, និងការអភិវឌ្ឍនៅអាមេរិកឡាទីន និងការប៊ែន (UNLIREC) ជាអនុប្រធានគម្រោងអំពីការអនុវត្តផែនការសកម្មភាពជាតិក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃផែនទីបង្ហាញផ្លូវសញ្ជាតិរបស់ការប៊ែន និងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNDP) នៅក្នុងក្រុមការងារអន្តរស្ថាប័នស្តីពីការរំលាយអាវុធ, ការបញ្ឈប់ការបង្កើនកម្លាំងយោធា, និងការធ្វើសមាហរណកម្មឡើងវិញ (IAWG-DDR) ជាមន្ត្រីស្រុកចិន្តាភារៈរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការពិនិត្យតាមដានដំណើរការបញ្ឈប់ការបង្កើនកម្លាំងយោធា និងការធ្វើសមាហរណកម្មឡើងវិញនៅជុំវិញពិភពលោក។ គាត់បានបញ្ចប់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ផ្នែកជំនាញ និងហានិភ័យអន្តរជាតិនៅសាកលវិទ្យាល័យ Lyon 3 ។

លោក **HARDY GIEZENDANNER** គឺជាអ្នកស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់នៅក្នុងកម្មវិធីអាវុធសាមញ្ញ និងគ្រាប់រំលោភរបស់ UNIDIR គាត់មានឯកទេសក្នុងការស្រាវជ្រាវអំពីការទប់ស្កាត់ការចែកចាយ និងការនាំចូលអាវុធ និងគ្រាប់រំលោធខុសច្បាប់, ការដាក់ទណ្ឌកម្មសញ្ជាតិរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ, ការគ្រប់គ្រងអាវុធ និងគ្រាប់រំលោធហើយការស្រាវជ្រាវថ្មីៗនេះគឺជាការប្រឆាំងនឹងអំពើហិង្សា និងការបង្ការទប់ស្កាត់ផ្សេងៗ។ លោក Hardy ធ្លាប់បានធ្វើការនៅក្នុងបេសកកម្មរក្សាស្ថេរភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ នៅសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ សកម្មភាពកំចាត់មីនរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (MONUSCO), កម្មវិធីការអំពាវនាវរបស់ទីក្រុងហ្សឺណែវ (UNMAS), និងក្រសួងការបរទេសរបស់សហព័ន្ធស៊ុយឌី (Geneva Call) លោកបានចូលរៀនការសិក្សាជាន់ខ្ពស់ក្រោយឧត្តមសិក្សា និងទទួលបានបរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ផ្នែកទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ, ការសិក្សាអំពីសន្តិភាព និងសន្តិសុខមកពីវិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៅ Barcelona និងបញ្ចប់បរិញ្ញាបត្រផ្នែកទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិពីសាកលវិទ្យាល័យហ្សឺណែវ។

អ្នកនាង **ANNA EDNA ESI MENSANH** គឺជាអ្នកស្រាវជ្រាវវេជ្ជសាស្ត្រក្នុងកម្មវិធីសញ្ជាតិសាមញ្ញ និងគ្រាប់រំលោធរបស់ UNIDIR ។ គាត់ផ្ដោតលើអភិប្រឹក្សាក្នុងការគ្រប់គ្រងអាវុធ និងគ្រាប់រំលោធរបស់ UNIDIR ថ្នាក់តំបន់ និងថ្នាក់ជាតិ, និងនិយ័តកម្មការការផ្សេងៗដោយឡែកឡើងវិញ, និងការបង្ការទប់ស្កាត់លំហូរអាវុធខុសច្បាប់។ គាត់ធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងគាំទ្រដល់ការរៀបចំ, ការសម្របសម្រួល, និងការអនុវត្តសកម្មភាពស្រាវជ្រាវក្រោមលំហូរការងារខាងលើ។ មុននឹងចូលរួមជាមួយ UNIDIR អ្នកនាង Anna ធ្លាប់ធ្វើការឲ្យក្រសួងការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងតំណែងជំនួយការបច្ចេកទេសរបស់កម្មវិធី ដែលផ្ដោតលើសកម្មភាពកសាងសមត្ថភាព និងបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់មន្ត្រីយុត្តិធម៌ ក្រាហូទណ្ឌ និងអនុវត្តច្បាប់នៅអាហ្វ្រិក។ អ្នកនាង Anna បានបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ និងផ្នែកភាសាបារាំងពីសាកលវិទ្យាល័យហ្គាណា និងសាកលវិទ្យាល័យ Strasbourg, និងទទួលបានបរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ផ្នែកទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ និងវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយមកពីវិទ្យាស្ថានសិក្សាអន្តរជាតិ និងការអភិវឌ្ឍនៅទីក្រុងហ្សឺណែវ។

លោក **PAUL HOLTOM** គឺជាប្រធានកម្មវិធីសញ្ជាតិសាមញ្ញ និងគ្រាប់រំលោធរបស់ UNIDIR។ លោកធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងគាំទ្រកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការពង្រឹងសមត្ថភាព ដើម្បីដោះស្រាយការជួញដូរ, ការចែកចាយ និងការរីកសាយភាយនៃអាវុធសាមញ្ញខុសច្បាប់ ដូចជាអាវុធធុនតូច និងអាវុធធុនស្រាល និងគ្រាប់រំលោធរបស់លោកបណ្ឌិត Holtom បាននិពន្ធនឹងរមនីពន្ធនូវឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយជាច្រើនស្តីពីការជួញដូរអាវុធជាអន្តរជាតិ និងការត្រួតពិនិត្យអាវុធសាមញ្ញ ដោយផ្ដោតលើសន្តិសញ្ញាជួញដូរអាវុធនាពេលថ្មីៗនេះ, ការគ្រប់គ្រងអាវុធ និងគ្រាប់រំលោធនិងការចែកចាយអាវុធសាមញ្ញ និងគ្រាប់រំលោធរបស់ មុនពេលលោកចូលរួមជាមួយ UNIDIR លោកគឺជាប្រធានអង្គភាពគោលនយោបាយ និងគាំទ្រសមត្ថភាពនៅក្នុងការអង្កេតសញ្ជាតិសាមញ្ញ, ជាអនុប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាសន្តិភាព និងការផ្សះផ្សាជាតិនៅសាកលវិទ្យាល័យ Coventry និងជានាយកកម្មវិធីផ្ទេរសញ្ជាតិនៅវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវសន្តិភាពអន្តរជាតិទីក្រុង Stockholm (SIPRI)។ លោក Paul បានទទួលសញ្ញាបត្រថ្នាក់បណ្ឌិត និងបរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ផ្នែកការសិក្សាអំពីរុស្ស៊ី និងអឺរ៉ុបខាងកើតមកពីសាកលវិទ្យាល័យ Birmingham ។

សេចក្តីសង្ខេបរួម

គ្រាប់បែកច្នៃ (IEDs) បង្កការគំរាមកំហែងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សង្គមជាតិ នានានៅជុំវិញពិភពលោក។ ដូចដែលបានលើកឡើងដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងឆ្នាំ ២០១៨ ថា៖ "ការបំផ្លិចបំផ្លាញដែលបណ្តាលមកពីការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់ IED ដោយក្រុមប្រដាប់អាវុធខុសច្បាប់, ភេរវករ, និងអ្នកប្រើប្រាស់ផ្សេងទៀតដែលគ្មានការអនុញ្ញាត បានបង្កឲ្យមានផលប៉ះពាល់នៅក្នុងប្រទេសជាច្រើន និងបណ្តាលឲ្យមានអ្នកស្លាប់ និងរបួសទាំងជនស៊ីវិល និងយោធារាប់ពាន់នាក់"។^១ ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងបញ្ហានេះ មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិបានចាត់តាំងឲ្យវិទ្យាស្ថានអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវវិស័យអាវុធនៃបញ្ហា (UNIDIR) ឲ្យបង្កើត "ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃដោយស្ម័គ្រចិត្ត ដើម្បីជួយរដ្ឋទាំងឡាយកំណត់ចំនួនខ្លះខាត និងបញ្ហាប្រឈមនានានៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិជាតិ និងការត្រៀមបង្ការរបស់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធនឹង IED"។^២

គោលបំណងនៃឯកសារនេះ

គឺដើម្បីជួយបណ្តារដ្ឋនានាក្នុងការអភិវឌ្ឍការឆ្លើយតបថ្នាក់ជាតិដូចគ្នាទៅនឹងការគំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយ IEDs ។ គោលបំណងនេះក៏អាចជួយម្ចាស់ជំនួយក្នុងការវាយតម្លៃទំហំវិវាទនានា និងអាទិភាពការងារដើម្បីពង្រឹងសមត្ថភាពថ្នាក់ជាតិប្រឆាំងនឹង IED ។ គេបានរៀបចំឯកសារនេះឡើងជាបីផ្នែកធំៗ៖ ផ្នែកទីមួយ (ចំណុចទី ១-៤) ផ្តល់ការណែនាំជាសង្ខេប និងកំណត់បរិបទនៃបញ្ហា។ ផ្នែកទីពីរ (ចំណុចទី ៥) ផ្តល់សនិទានភាពសម្រាប់ការអនុវត្តលំនាំនៃបក្សភាពសមត្ថភាព និងពិពណ៌នាអំពីលំនាំនៃបក្សភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED (C-IED CMM)។ ផ្នែកទីបី (ចំណុចទី ៦) ពិពណ៌នាអំពីឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃរបស់ UNIDIR ដែលផ្អែកលើ C-IED CMM ។

គេប្រើពាក្យ "ប្រឆាំងនឹង IED" ក្នុងបរិបទដ៏ទូលំទូលាយ ហើយពាក្យនេះរួមបញ្ចូលសកម្មភាពទាំងឡាយណាដែលរដ្ឋមួយអាចនឹងអនុវត្តដើម្បីបង្ការទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ IED ។ សមាសធាតុនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ត្រូវបានបែងចែកជាពីរប្រភេទ៖ សមាសភាគខ្សែខាងលើ ដែលផ្តោតលើសកម្មភាពទាំងឡាយដែលមានគោលបំណងបន្តាច ឬបង្ការទប់ស្កាត់កុំឲ្យមានហេតុការណ៍ប្រើប្រាស់ IED កើតឡើង និងសមាសភាគខ្សែខាងក្រោម ដែលបានផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងការឆ្លើយតប ឬកាត់បន្ថយហេតុការណ៍ប្រើប្រាស់គ្រាប់ច្នៃដែលអាចកើតឡើង។ **ការសន្និដ្ឋានទូទៅនៃលំនាំនេះគឺថា ពេលដែលវិធានការខ្សែខាងលើមានបក្សភាព និងប្រសិទ្ធភាពកាន់តែខ្លាំង នោះតម្រូវការនៃវិធានការខ្សែខាងក្រោមដើម្បីប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ IED ក៏តិចជាងមុន។**

សម្រាប់អ្នកអាន

ដែលត្រូវការទិដ្ឋភាពទូទៅនៃវិធីសាស្ត្រសម្រាប់ការវាយតម្លៃការត្រៀមបង្ការរបស់រដ្ឋក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាប្រើប្រាស់ IED គប្បីអានចំណុចទី ១ ដល់ទី ៥ នៃរបាយការណ៍នេះ ដើម្បីឲ្យខ្លួនឯងយល់ពីកម្រិតទាំងប្រាំនៃបក្សភាពដែលបានកំណត់នៅក្នុង C-IED CMM ។ ចំពោះអ្នកអានដែលចូលរួមក្នុងការវាយតម្លៃយ៉ាងលម្អិតនៃការត្រៀមបង្ការក្នុងការប្រឆាំងការប្រើប្រាស់ IED គប្បីស្វែងយល់ចំណុចទី ៦ ដែលពិពណ៌នាអំពីរបៀបអនុវត្ត C-IED CMM និងរបៀបប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃ។ គេបានបង្កើតកម្មវិធីមើលទិន្នន័យដ៏ងាយស្រួលមួយ ដែលអាចចូលទៅប្រើប្រាស់បានតាមរយៈកំណត់នៅក្នុងផ្នែកទី ៦ ដើម្បីជួយដល់អ្នកអានក្នុងការប្រមូលទិន្នន័យវាយតម្លៃ និងបង្ហាញលទ្ធផល។ លទ្ធផលពីឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃ គឺជាសំណុំនៃបក្សភាពសមត្ថភាពដែលចង្អុលបង្ហាញសម្រាប់សមាសធាតុខាងលើ និងខាងក្រោមនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ។

¹ មហាសន្និបាត, ការប្រឆាំងនឹងការគំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយគ្រាប់បែកច្នៃ, ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ A/RES/73/17, ថ្ងៃទី ៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៨។
² មហាសន្និបាត, ការប្រឆាំងនឹងការគំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយគ្រាប់បែកច្នៃ, ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ A/RES/79/12, ថ្ងៃទី ៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៦, កថាខណ្ឌទី ២០។

១. សេចក្តីផ្តើម

គ្រាប់បែកច្នៃ (IEDs) បង្កការគំរាមកំហែងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សង្គមជាតិ នានានៅជុំវិញពិភពលោក។ ដូចដែលបានលើកឡើងដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងឆ្នាំ ២០១៨ ថា៖

" ការបំផ្លិចបំផ្លាញដែលបណ្តាលមកពីការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់ IED ដោយក្រុមប្រដាប់អាវុធខុសច្បាប់, ភេរវករ, និងអ្នកប្រើប្រាស់ផ្សេងទៀតដែលគ្មានការអនុញ្ញាត ... បានបង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់នៅក្នុងប្រទេសជាច្រើន និងបណ្តាលឱ្យមានអ្នកស្លាប់ និងរបួសទាំងជនស៊ីវិល និងយោធារាប់ពាន់នាក់" ។³

ការគំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយ IED នៅកន្លែងជាច្រើននៃពិភពលោក គឺកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដោយមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញដូចមានការសង្ខេបនៅក្នុងសម្រង់អត្ថបទខាងក្រោម៖

គ្រាប់បែកច្នៃ (IED) គឺជាជម្រើសអាវុធសម្រាប់បណ្តាញប្រដាប់អាវុធប្រតិបត្តិការ ដើម្បីបង្កការគំរាមកំហែង៖ ក្រុមឧក្រិដ្ឋជន, ក្រុមបះបោរ, និងក្រុមភេរវករជាដើម។ បណ្តាញគំរាមកំហែងទាំងអស់នេះ ប្រើប្រាស់ IED ដោយសារតែវាមានតម្លៃថោក, ងាយរក, ងាយផលិត, ហើយគ្រោះថ្នាក់ និងមានប្រសិទ្ធភាព។ IED គឺជាអាវុធយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីបង្កឱ្យមានរបួសស្នាម, បង្កើតបញ្ហាអសន្តិសុខ, និងជះឥទ្ធិពលដល់ឆន្ទៈរបស់ជាតិ។ ធម្មជាតិរបស់ការគំរាមកំហែងនេះមានលក្ខណៈជាសកល និងស្មុគស្មាញ ដែលបង្ហាញពីស្រទាប់នៃសកម្មភាពគំរាមកំហែងដែលមានទំនាក់ទំនង និងពឹងផ្អែកលើគ្នាជាសកល។⁴

គ្រាប់បែកច្នៃ (IED) គឺជាអាវុធដែលសម្លាប់ដោយមិនរើសអើង ហើយឥទ្ធិពលរបស់វាបានប៉ះពាល់ដល់ជនស៊ីវិលយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដុះ។ ជាឧទាហរណ៍ ការប្រើប្រាស់ IED ដែលបំផ្ទុះដោយជនរងគ្រោះអាចធ្វើឱ្យមានកន្លែងដែលមិនអាចរស់នៅបាន ហើយឥទ្ធិពលរបស់វាមានរយៈពេលយូរស្រដៀងទៅនឹងគ្រាប់មីនប្រឆាំងមនុស្ស និងប្រឆាំងរថគ្រោះដែរ។

នៅឆ្នាំ ២០១៦ មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិបានចាត់តាំងឱ្យវិទ្យាស្ថានអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវវិស័យ យអាវុធនៃ (UNIDIR) បង្កើត "ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃដោយស្ម័គ្រចិត្ត ដើម្បីជួយរដ្ឋទាំងឡាយកំណត់ចំនួនខ្លះខាត និងបញ្ហាប្រឈមនានានៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិជាតិ និងការត្រៀមបង្ការរបស់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធនឹង IED" ។⁵

ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើនេះ UNIDIR បានបង្កើតលំនាំនៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED និងឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃនេះឡើង។ ដើម្បីធានាបាននូវការបង្កើតឧបករណ៍មួយដែលសមស្របតាមគោលបំណងប្រើប្រាស់ UNIDIR បានស្នើសុំយោបល់ និងធាតុចូលពីភាគីពាក់ព័ន្ធជាច្រើនក្នុងដំណើរការនៃការបង្កើតឯកសារនេះ។ យន្តការចម្បងសម្រាប់ទទួលបានមតិយោបល់ និងការពិគ្រោះយោបល់ រួមមានការចែកចាយនូវព្រងាងឯកសារនេះជាច្រើន ដើម្បីប្រមូលធាតុចូល, កិច្ចប្រជុំអ្នកជំនាញក្រៅរដ្ឋការពិរលើក, និងការធ្វើតេស្តសាកល្បងក្នុងបរិបទសមត្ថភាពផ្សេងៗគ្នា។

³ មហាសន្និបាត, ការប្រឆាំងនឹងការគំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយគ្រាប់បែកច្នៃ, ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ A/RES/71/67, ថ្ងៃទី ៥ ខែធ្នូ, ឆ្នាំ ២០១៨។
⁴ អង្គការកម្ទេចគ្រាប់បែកច្នៃ, ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការប្រឆាំងគ្រាប់បែកច្នៃរបស់ JJEDDO, ឆ្នាំ ២០១២-២០១៦, ថ្ងៃទី ១ ខែមករា ឆ្នាំ ២០១២។
⁵ មហាសន្និបាត, ការប្រឆាំងនឹងការគំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយគ្រាប់បែកច្នៃ, ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ, A/RES/71/67, ថ្ងៃទី ៥ ខែធ្នូ, ឆ្នាំ ២០១៦, កថាខណ្ឌទី ២០។

២. គោលបំណង, វិសាលភាព, ក្រុមគោលដៅ, ការប្រើប្រាស់ និងការពិគ្រោះយោបល់

២.១ គោលបំណង និងវិសាលភាព

គេរៀបរៀងឯកសារនេះឡើង ដើម្បីជួយដល់រដ្ឋជាសមាជិកទាំងឡាយក្នុងការបង្កើតដំណោះស្រាយថ្នាក់ជាតិដែលច្បាស់លាស់ ដើម្បីឆ្លើយតបការកំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយ IED ។

ឯកសារនេះមិនត្រឹមតែសម្រាប់អ្នកជំនាញបច្ចេកទេសដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការដោះស្រាយការងារ IED ប្រកបដោយសុវត្ថិភាពប៉ុណ្ណោះទេ IED ។

ឯកសារនេះក៏មានគោលបំណងជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកទាំងអស់គ្នាដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ក្នុងការអភិវឌ្ឍ ប្រព័ន្ធសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ផងដែរ។ នេះក៏អាចជួយម្ចាស់ជំនួយក្នុងការវាយតម្លៃទំហំនៃវិភាគទាន និងអាទិភាពការងារ ដើម្បីពង្រឹងសមត្ថភាពថ្នាក់ជាតិក្នុងការប្រឆាំងនឹង IED ។

រចនាបទរបស់ឯកសារនេះមានបីផ្នែកធំៗ៖ ៖ ផ្នែកទីមួយ (ចំណុចទី ១-៤) ផ្តល់ការណែនាំជាសង្ខេប និងកំណត់បរិបទនៃបញ្ហា។ ផ្នែកទីពីរ (ចំណុចទី ៥) ផ្តល់សនិទានភាពសម្រាប់ការអនុវត្តលំនាំនៃបក្សភាពសមត្ថភាព និងពិពណ៌នាអំពីលំនាំនៃបក្សភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED (C-IED CMM)។ ផ្នែកទីបី (ចំណុចទី ៦) ពិពណ៌នាអំពីឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃរបស់ UNIDIR ដែលផ្អែកលើ C-IED CMM ។

២.២ ក្រុមគោលដៅ

ឯកសារនេះរៀបចំទុកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ដោយ៖

- » **មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់រដ្ឋាភិបាល និងអ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ**
ដើម្បីជះឥទ្ធិពលទៅលើអ្នកដែលមានការគ្រប់គ្រងលើការបែងចែកធនធាន និងអ្នកដែលអាចចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍនីតិប្បញ្ញត្តិ, គោលនយោបាយ, និងសមត្ថភាពថ្នាក់ជាតិដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹង IED ។
- » **មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល និងសមាជិកនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ និងយោធា** ដែលចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាព និងឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រើប្រាស់ IED ។
- » **ម្ចាស់ជំនួយ និងបុគ្គលិកនៃអង្គការអន្តរជាតិ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល**
និងអង្គការផ្សេងទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តគម្រោងពង្រឹងសមត្ថភាពពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំង IED ថ្នាក់ជាតិ។ លំនាំនៃបក្សភាពសមត្ថភាពប្រឆាំង IED និងឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃនេះផ្តល់នូវមធ្យោបាយ ដែលអាចវាយតម្លៃការត្រៀមបង្ការថ្នាក់ជាតិរបស់រដ្ឋមួយ និងផ្តល់ជាព័ត៌មានដែលអាចអនុវត្តជំនួយអន្តរជាតិឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពបំផុតយ៉ាងណា។

២.៣ របៀបប្រើឯកសារនេះ

សម្រាប់អ្នកអានដែលត្រូវការទិដ្ឋភាពទូទៅនៃវិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើការត្រៀមបង្ការរបស់រដ្ឋក្នុងការ ដោះស្រាយនឹងបញ្ហា IED គប្បីអានចំណុចទី ១ ដល់ទី ៥ នៃរបាយការណ៍នេះ ដើម្បីឱ្យខ្លួនឯងយល់ពីកម្រិតទាំងប្រាំនៃបក្សភាព ដែលបានកំណត់នៅក្នុង C-IED CMM ។ ចំពោះអ្នកអានដែលចូលរួមក្នុងការវាយតម្លៃយ៉ាងលម្អិតនៃការត្រៀមបង្ការក្នុងការប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ IED គប្បីស្វែងយល់ចំណុចទី ៦ ដែលពិពណ៌នាអំពីរបៀបអនុវត្ត C-IED CMM និងរបៀបប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃ។ ចំណុចទី ៦ ក៏មានកំណត់បម្រុងសម្រាប់ចូលប្រើប្រាស់ឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់។

ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃនេះ គឺជាក្របខ័ណ្ឌសម្រាប់ឱ្យរដ្ឋជាសមាជិកទាំងឡាយធ្វើការស្វ័យកំណត់នូវចន្លោះខ្លះខាត និងបញ្ហាប្រឈមនៅក្នុងការត្រៀមបង្ការថ្នាក់ជាតិរបស់ខ្លួន។ ការអនុវត្តបែបនេះមានន័យថា គេបង្កើតឧបករណ៍នេះឡើងគឺសម្រាប់ឱ្យបណ្តារដ្ឋនានាវាស់ស្ទង់បក្សភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់ខ្លួនផ្ទាល់។ ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍នេះផ្តល់ឱ្យរដ្ឋនូវទិដ្ឋភាពទូទៅនៃកម្រិតបក្សភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED បច្ចុប្បន្នរបស់ខ្លួន ដែលបញ្ជាក់ពីចំណុចដែលត្រូវការយកចិត្តទុកដាក់ ដើម្បីបង្កើនសមត្ថភាពថ្នាក់ជាតិ។ ប្រសិនបើអ្នកអនុវត្តត្រូវការជំនួយក្នុងពេលប្រើប្រាស់ឧបករណ៍នេះ UNIDIR អាចផ្តល់ការណែនាំបច្ចេកទេសទៅតាមការស្នើសុំ។ ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃគឺជាការស្ម័គ្រចិត្ត ហើយទិន្នន័យណាមួយដែលអាចបង្កើតបាននៅពេលប្រើប្រាស់ឧបករណ៍គឺជាឯកត្តកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ លុះត្រាតែមានការយល់ស្របរវាងភាគីដែលអាចចូលរួមក្នុងការវាយតម្លៃមគ្គុំ។

២.៤ ការពិគ្រោះយោបល់

ជាមួយនឹងគំនិតបង្កើតលំនាំនៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED
ដែលសមស្របតាមគោលបំណងប្រើប្រាស់ និងឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃ UNIDIR
បានចូលរួមក្នុងជំហានជាបន្តបន្ទាប់ដើម្បីស្នើសុំ
និងបញ្ឈប់មតិកែលម្អពីភាគីពាក់ព័ន្ធដោយច្រើនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងនឹងការរីកសាយភាយនៃ IED ។
ការពិគ្រោះយោបល់ទាំងនេះរួមមានកិច្ចប្រជុំអ្នកជំនាញបឋមក្នុងខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៩
ដែលរៀបចំឡើងដោយគំណាងអចិន្ត្រៃយ៍របស់បារាំងនៅក្នុងសន្និសីទស្តីពីការរំសាយអាវុធនៅទីក្រុងហ្សឺណែវ
ដើម្បីជួយផ្តល់គំនិតក្នុងការបង្កើតឧបករណ៍នេះ។ ក្រោយមក UNIDIR បានចែកសេចក្តីព្រាងដំបូងមួយ
ដើម្បីស្នើសុំមតិកែលម្អជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ
និងរៀបចំកិច្ចប្រជុំលើកទីពីរសម្រាប់ឲ្យអ្នកជំនាញក្រុមពិនិត្យសេចក្តីព្រាងដំបូងឲ្យបានស៊ីជម្រៅ
នៅក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៩។ បន្ទាប់ពីបានបញ្ឈប់ការប្រជុំលើកទីមួយនៃមតិកែលម្អជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ
និងកិច្ចប្រជុំក្រុមពិនិត្យរបស់អ្នកជំនាញលើកទីពីររួចហើយ UNIDIR
បានចែកចាយសេចក្តីព្រាងដែលបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពរួចហើយម្តងទៀតទៅឲ្យបណ្តាញភាគីពាក់ព័ន្ធជាមុន
ន ដើម្បីផ្តល់ជាដំបូន្មាន និងមតិយោបល់។

គេបានធ្វើឲ្យមានវត្តមានសំណៅឯកសារដែលបានចម្រាញ់ឲ្យប្រសើរឡើង
ទៅតាមការស្នើសុំរបស់ភាគីជាប់ពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗទៅនឹងពិធីសារដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មលើកទី ២
នៃអនុសញ្ញាស្តីពីការហាមឃាត់ ឬការរឹតបន្តឹងការប្រើប្រាស់សញ្ជាតិសាមញ្ញជាក់លាក់មួយចំនួន
ដែលអាចចាត់ទុកថាបង្កគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងពេក ឬមានឥទ្ធិពលខ្លាំងមិនរើសអើងលើជនរងគ្រោះ (CCW) ។
យើងលើកចិត្តឲ្យភាគីជាប់ពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗផ្តល់មតិក្រលប និងមតិកែលម្អជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ
និង/ឬគេស្តប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ក្នុងពេលអនុវត្តទៅតាមការសមគួរ។

សរុបមក ឯកសារនេះត្រូវបានចែកចាយទៅកាន់ភាគីពាក់ព័ន្ធជាង ៧០
ដែលភាគច្រើនបានផ្តល់ការគាំទ្រដ៏មានតម្លៃ និងធាតុចូលដ៏សំខាន់ៗ។
ដើម្បីបញ្ចប់ដំណើរការពិគ្រោះយោបល់នេះ UNIDIR
បានអនុវត្តសកម្មភាពធ្វើតេស្តសាកល្បងពីរនៅក្នុងបរិបទទៅតាមសមត្ថភាព និងជាភាសាផ្សេងៗគ្នា
ដើម្បីធានាថាឧបករណ៍នេះស៊ីគ្នានឹងតួនាទីជាក់ស្តែងនៃការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការគំរាមកំហែងដែលបង្កឡើ
ងដោយ IED ។

៣. IED និងបរិបទប្រឆាំងនឹង IED

៣.១ និយមន័យ

៣.១.១ និយមន័យនៃ IED

IED មានន័យថា:

ឧបករណ៍មួយដែលបានដាក់ ឬផលិតឡើងដោយកែច្នៃ ហើយវាផ្ទុកនូវសារធាតុបំផ្លិចបំផ្លាញ, គ្រោះថ្នាក់ខ្លាំង, សារធាតុពុល, សារធាតុបង្កជាផ្លូវភេទ និងធ្វើឱ្យមនុស្សស្លាប់, ពិការ, មានផលប៉ះពាល់ ប្តីខាន។ នេះអាចរួមបញ្ចូលកន្លែងលក់ឧបករណ៍យោធា ឬប្តីជាធម្មតា អាវុធប្រភេទនេះត្រូវបានផលិតឡើងពីសមាសធាតុដែលប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងមិនមែនយោធា។⁶

សម្រាប់គោលបំណងនៃរបាយការណ៍ និងឧបករណ៍ស្វ័យវាយកម្លោះនេះ យើងចាត់ទុកប្រភេទប្រព័ន្ធសញ្ជាវុធនេះថាទៅ “ក្រៅវិសាលភាព” នៃ:

- » គ្រាប់បែកដែលមានសារធាតុគីមី, ជីវសាស្ត្រ, វិទ្យុសកម្ម, ឬនុយក្លេអ៊ែរ
- » សញ្ជាវុធសាមញ្ញ
- » គ្រាប់រំសេវជាតិផ្ទះធម្មតា (ទោះជាយ៉ាងណា សំបកជាតិផ្ទះខ្លាំង, គ្រាប់បែក, និងក្បាលកាំជ្រួចអាចត្រូវបានដាក់បញ្ចូលជាការបំផ្ទុះ IED ដ៏សំខាន់)
- » មីន (ប្រឆាំងនឹងមនុស្ស និងប្រឆាំងនឹងយានជំនិះ/រថក្រោះ ទោះបីជាគេអាចយកមីនប្រឆាំងនឹងរថក្រោះដែលមិនទាន់ផ្ទុះទៅប្រើជាគ្រឿងផ្សំដ៏សំខាន់របស់ IED ក៏ដោយ)⁷

៣.១.២ ប្រភេទ IED

គេអាចបែងចែកគ្រាប់បែកច្នៃ (IED) ទៅតាមមុខងាររបស់វា:

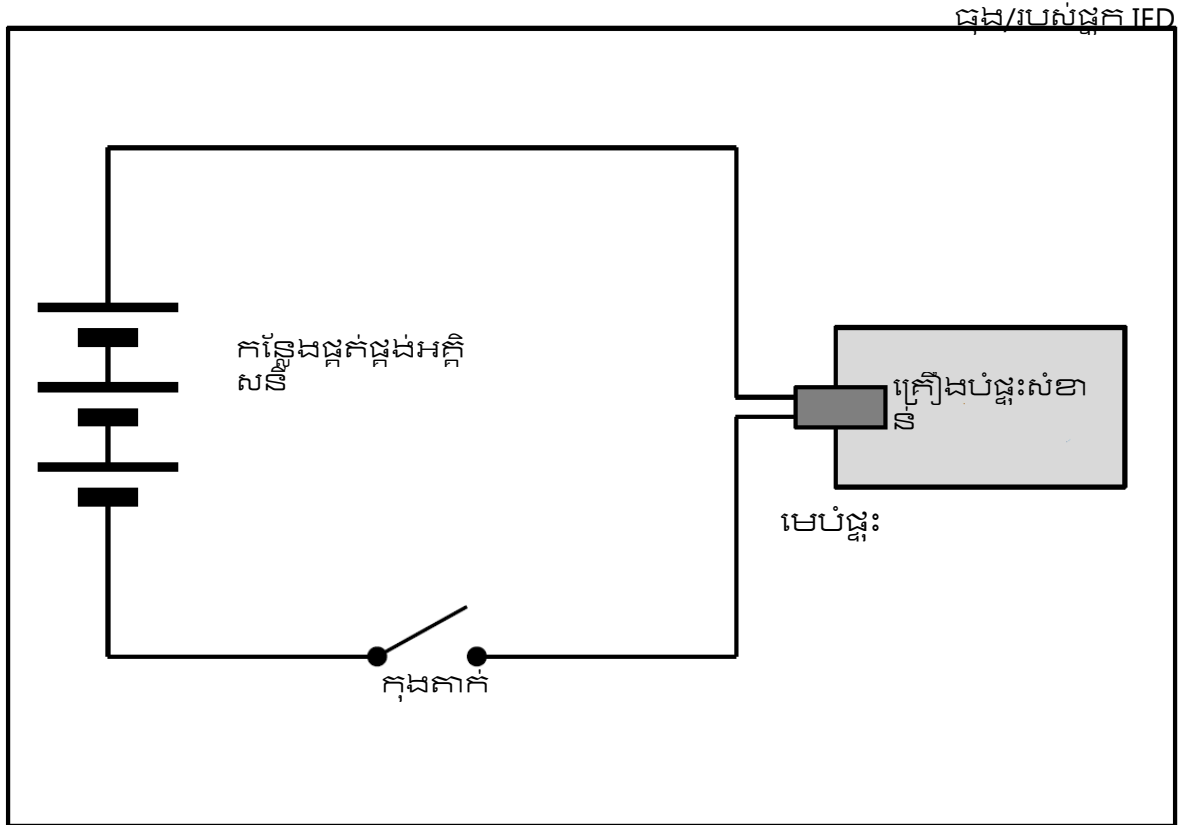
- » **IED បញ្ជាឱ្យផ្ទុះ**: គឺជាប្រភេទ IED មួយដែលជនល្មើសបញ្ជាឱ្យផ្ទុះទៅតាមពេលវេលាជាក់លាក់។ វិធីក្នុងការបញ្ជាឱ្យផ្ទុះមានច្រើនរបៀប រួមមានការបញ្ជាឱ្យផ្ទុះដោយប្រើវិទ្យុ, ខ្សែបញ្ជាបំផ្ទុះ, ការបញ្ជាដោយទាញ, និងការគ្រប់គ្រងដោយការបាញ់។
- » **IED បំផ្ទុះតាមម៉ោងកំណត់** គឺជាប្រភេទ IED ដែលកំណត់មុខងារបន្ទាប់ពីរយៈពេលដែលបានកំណត់ទុកជាមុន។ រយៈពេលកំណត់នោះអាចសម្រេចបានតាមមធ្យោបាយមេកានិច, គីមី, អគ្គិសនី, ឬផ្លាស្ទិក។
- » **IED បំផ្ទុះដោយជនរងគ្រោះ** ជាប្រភេទ IED ដែលបំផ្ទុះឡើងដោយសកម្មភាពរបស់បុគ្គលមិនមែនជាជនសង្ស័យ។ ដោយគ្រាន់តែត្រូវការឱ្យបុគ្គលគោលដៅនោះបញ្ចេញសកម្មភាពមួយចំនួនដែលធ្វើឱ្យ IED នោះផ្ទុះ។ គេមានវិធីសាស្ត្រធ្វើឱ្យផ្ទុះដោយជនរងគ្រោះជាច្រើនដូចជាសម្តែង, ខ្សែបំផ្ទុះ, ពន្លឺ, ចលនា, ការតភ្ជាប់សៀគ្វី, និងការដកទម្ងន់ចេញ។
- » **គ្រាប់បែក IED ដែលបាញ់ផ្ទោង** ជាប្រភេទគ្រាប់បែកដែលផ្ទុះដោយបន្ទុះដែកកែច្នៃ ក្នុងចេតនាបំផ្លាញប្រព័ន្ធសន្តិសុខនៅជុំវិញបរិវេណនោះ។
- » **IED អត្តឃាត** គឺជាគ្រាប់បែកដែលផ្ទុះដោយអ្នកវាយប្រហារនៅពេលវេលាដែលគេជ្រើសរើស ក្នុងចេតនាសម្លាប់ខ្លួនឯងអំឡុងពេលនៃការវាយប្រហារ ឬអាចជាពេលដែលខ្លួនគេចំពោះការចាប់ខ្លួន។⁸

⁶ សេវាកម្មសកម្មភាពមិនរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ, ពាក្យបច្ចេកទេសគ្រាប់បែកច្នៃ, ២០១៦, https://unmas.org/sites/default/files/unmas_ied_lexicon_0.pdf

⁷ ក្រុមមួយចំនួនដែលប្រព្រឹត្តអំពើកេរកម្មទ្រង់ទ្រាយធំផលិត IED ប្រឆាំងនឹងមនុស្ស និងប្រឆាំងនឹងរថយន្តដែលប្រតិបត្តិដោយជនរងគ្រោះក្នុងទម្រង់ស្រដៀងគ្នា។ ខណៈពេលដែលអាវុធនេះមានលក្ខណៈមួយចំនួនដែលអនុញ្ញាតឱ្យគេចាត់ចែងថាជាធាតុផ្ទុះដោយជនរងគ្រោះក្នុងទម្រង់ស្រដៀងគ្នា។ ក៏ដោយក៏ត្រូវបានគេកំណត់ថាជា IED ដូចមានចែងនៅក្នុងសន្ទានុក្រមគ្រាប់បែកច្នៃរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ។

⁸ សេវាកម្មសកម្មភាពមិនរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ, ពាក្យបច្ចេកទេសគ្រាប់បែកច្នៃ, ២០១៦, https://unmas.org/sites/default/files/unmas_ied_lexicon_0.pdf

៣.២ ធាតុផ្សំនៃ IED

រូបភាពទី ១៖ បង្ហាញពីធាតុផ្សំសំខាន់ៗនៃ IED ។

រូបភាពទី ១៖ ធាតុផ្សំនៃ IED

រូបភាពទី ១ បង្ហាញពីរបៀបសម្របសម្រួលនៃ IED ធម្មតាមួយដែលផ្ទុះដោយប្រើអគ្គិសនី។ IED មួយចំនួនផ្ទុះដោយមិនចាំបាច់ប្រើអគ្គិសនី ដូចជានាឡិកាភ័ណ្ឌតម្លៃម៉ោង, ប្រតិកម្មគីមី, ឬកែ ដែលបញ្ចេញថាមពលធ្វើឱ្យផ្ទុះ។

ក្នុងពេលពិចារណាលើការអភិវឌ្ឍនៃយុទ្ធសាស្ត្រដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីលុបបំបាត់ធាតុផ្សំរបស់ IED ត្រូវតែពិចារណាលើលក្ខណៈនៃការប្រើប្រាស់បានទាំងស្រុង និងទាំងយោធានៃសមាសធាតុ និងធាតុផ្សំរបស់ IED ។ បទប្បញ្ញត្តិ និងការត្រួតពិនិត្យសមាសធាតុដូចខាងក្រោមអាចមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការកាត់បន្ថយការរីកសាយភាយនៃ IED ។

» **ឧបករណ៍បំផ្លុះ៖** គ្រប់ IED ទាំងអស់ត្រូវមានឧបករណ៍បំផ្លុះប្រភេទណាមួយ ហើយជាធម្មតាឧបករណ៍បំផ្លុះនេះត្រូវបានគេផលិតឡើង (អាចប្រើបានក្នុងគោលបំណងពាណិជ្ជកម្ម ឬយោធា) ឬឧបករណ៍បំផ្លុះដែលផលិតខ្លួនឯង។⁹ ឧបករណ៍បំផ្លុះនេះ គឺជាធាតុផ្សំដ៏សំខាន់នៃគ្រប់ IED ទាំងអស់ ហើយការត្រួតពិនិត្យរបស់រដ្ឋលើឧបករណ៍ទាំងនេះយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព គឺជាបុរេលក្ខខណ្ឌមួយក្នុងការគ្រប់គ្រងការរីកសាយភាយនៃ IED ។

» **គ្រឿងបំផ្លុះសំខាន់៖** ជាគ្រឿងបំផ្លុះសំខាន់របស់ IED ដែលអាចមានសារធាតុផ្ទុះមួយ ឬច្រើនប្រភេទខាងក្រោម៖

- រំសេវផ្ទុះពាណិជ្ជកម្មធំ (ឧ. dynamites, gelignites, និង ammonium nitratebased ដែលគេប្រើប្រាស់នៅក្នុងឧស្សាហកម្មនិស្សាវណកម្ម)
- ផ្ទុះយោធាធំ (ឧ. គ្រឿងផ្ទុះប្លាស្ទិក, ម្សៅរំសេវ TNT)
- អាវុធយុទ្ធភណ្ឌដែលមានសារធាតុផ្ទុះកម្រិតខ្ពស់ (ឧ. គ្រាប់កាំភ្លើងធំ, គ្រាប់បែកយន្តហោះ,

⁹ គេក៏ហៅម៉្យាងទៀតថាជា "កម្របំផ្លុះ"

ក្បាលកាំជ្រួច)¹⁰

- សារធាតុផ្ទុះផលិតដោយខ្លួនឯង (ឧ. ប៊េរីកស៊ីដសរីរាង្គ ដូចជា Triacetone Triperoxide និង Hexamethylene Triperoxide Diamine)
- ល្បាយគ្រឿងផ្ទុះដែលផលិតខ្លួនឯង (ឧ. សារធាតុផ្ទុះរបស់ប្រេងកាតអុកស៊ីតកម្ម ដែលមានជាតិ nitrates, chlorates ឬ perchlorates)

» **កុងតាក់អេឡិចត្រូនិក៖** កុងតាក់បាញ់ និងបញ្ជោះរបស់ IED អាចផ្អែកលើសមាសធាតុអេឡិចត្រូនិកគ្រប់ទ្រង់ទ្រាយដែលមិនអាចគ្រប់គ្រងបាន។ ទោះយ៉ាងណាការគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិកដែលទំនើបជាងមុន ដែលពាក់ព័ន្ធនឹង IED បញ្ហាដោយវិទ្យុ (RCIEDs) (ឧ. ឧបករណ៍បញ្ជូន និងឧបករណ៍ទទួល, កុងតាក់ប្រែកុងរលកពីរ, ប្រព័ន្ធកុងតាក់ប្រែកុងវិទ្យុប្រើប្រាស់ក្នុងឧស្សាហកម្ម)។

៣.៣ បរិបទនៃការប្រឆាំងនឹង IED

គ្រាប់បែកថ្លៃ មិនមែនជាអារុជថ្មីនោះទេ អារុជប្រភេទនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់អស់ជាច្រើនទសវត្សរ៍មកហើយ។ អ្វីដែលថ្មីនោះគឺការទទួលស្គាល់ជាទូទៅថា IED គឺជាអារុជដែលខុសប្លែកពីគ្នា ប៉ុន្តែមានប្រសិទ្ធភាពខ្លាំងដែលគេអាចប្រើដើម្បីវាយប្រហារលើសត្រូវខ្លាំង ជាងប្រដាប់ដោយអារុជសាមញ្ញធម្មតា។ ក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ មនុស្សមួយចំនួនបានឲ្យនិយមន័យពាក្យ “ប្រឆាំង IED” ដូចខាងក្រោម៖

កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរួមគ្នាដើម្បីកម្ចាត់ប្រព័ន្ធ IED ដោយវាយប្រហារបណ្តាញចែកចាយ, កម្ចាត់គ្រឿងផ្ទុះ, និងរៀបចំកងកម្លាំង។¹¹

សម្រាប់ C-IED CMM និងឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃ **គេបានប្រើពាក្យ “ប្រឆាំងនឹង IED” នៅក្នុងបរិបទដ៏ទូលំទូលាយបំផុត ដែលរួមមានសកម្មភាពទាំងអស់ ដែលរួមជាសមាជិកមួយអាចអនុវត្តដើម្បីទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ IED ។¹²** សមាសធាតុនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED បានបែងចែកជាពីរប្រភេទ៖ សមាសភាគខាងលើ ដែលផ្តោតលើសកម្មភាពទាំងឡាយណាដែលមានគោលបំណងបន្លាច ឬបង្ការទប់ស្កាត់កុំឲ្យមានព្រឹត្តិការណ៍ IED កើតឡើង និងសមាសភាគខាងក្រោម ដែលបានផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងការឆ្លើយតប ឬកាត់បន្ថយហេតុការណ៍ដែលប្រើប្រាស់ IED ដែលអាចកើតឡើង។

តើលំនាំនៃបក្កភាពសមត្ថភាពគឺជាអ្វី?

ក្រសួងការពារជាតិសហរដ្ឋអាមេរិកបានបង្កើតលំនាំនៃបក្កភាពសមត្ថភាព (CMMs) ដំបូងដើម្បីវាយ តម្លៃសមត្ថភាពរបស់ក្រុមហ៊ុនជាប់កិច្ចសន្យាឲ្យអនុវត្តកម្មវិធីផ្អែកលើគ្រឿងទន់ដ៏ស្មុគស្មាញ។¹³ គេអាចចាត់ទុកថា CMM គឺជាសំណុំនៃកម្រិតចំណាត់ថ្នាក់ដែលពិពណ៌នាថាតើវិធានការ, ការអនុវត្ត, និងដំណើរការនៃអង្គការមួយអាចសម្រេចបាននូវលទ្ធផលដែលគេចង់បានប្រកបដោយការជឿជាក់ និងនិរន្តរភាពបានឬយ៉ាងណា។ អត្ថប្រយោជន៍ដ៏សំខាន់មួយក្នុងចំណោមអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើនចេញមកពីការអនុវត្ត CMM គឺថាវាបានផ្តល់ជាចំណុចដៅមួយ ឬសំណុំនៃអំណាច ដើម្បីជាមូលដ្ឋានក្នុងការប្រៀបធៀបគ្នា។ CMM ក៏អាចបង្ហាញពីកម្លាំងសមត្ថភាព និងចំណុចនៅក្នុងដំណើរការដែលត្រូវការកែលម្អ។

CMMs ផ្តល់នូវមធ្យោបាយមួយដែលគេអាចវាយតម្លៃគុណវិស័យរបស់មនុស្ស, ដំណើរការ, និងបច្ចេកវិទ្យាបាន ហើយភាគច្រើន គឺផ្អែកលើកម្រិតទាំងប្រាំនៃបក្កភាពសមត្ថភាព។ នៅក្នុង**របៀបភាពទី ២** បានបង្ហាញពីខ្លឹមសារនៃសមត្ថភាពមួយ។ លក្ខណៈសំខាន់មួយរបស់លំនាំនៃបក្កភាពទាំងអស់ គឺនៅពេលដែលសមត្ថភាពរបស់ស្ថាប័នកើនឡើង កម្រិតបក្កភាពក៏កើនឡើងផងដែរ។

ការប្រែប្រួលសំខាន់រវាងកម្រិតនីមួយៗនៅក្នុងលំនាំបក្កភាពទាំងប្រាំកម្រិតរួមមានដូចខាងក្រោម៖

» **កម្រិតដំបូង (១) ៖** គេកំណត់លក្ខណៈនៃដំណើរការនេះជាដំណើរការដែលគ្មានបែបបទត្រឹមត្រូវ អាចនឹងមានភាព ញ្ជើញរឿងផង។ គេកំណត់ដំណើរការមួយចំនួន

¹⁰ គ្រាប់បែកដែលស្ថិតក្នុងប្រភេទដែល “អង្គការឧក្រិដ្ឋជន និងកេរ្តិ៍រដ្ឋប្បវេណី” គឺជាយងគ្រោះជាពិសេសចំពោះការរំលោភ និងផលិត IED ឧស្សាហកម្ម។ ក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ គ្រប់លើប្រព័ន្ធកម្មវិធីកេរ្តិ៍រដ្ឋប្បវេណីប្រើប្រាស់គ្រាប់បែកដែលមានផ្ទុកសារធាតុផ្ទុះខ្លាំង និងបរិមាណច្រើន, គ្រាប់បែកយន្តហោះ, គ្រាប់កាំភ្លើងធំ, ក្បាលគ្រាប់កាំជ្រួច និងគ្រាប់មីនប្រឆាំងនឹងរថគ្រោះ ត្រូវបានស្វែងរកជាពិសេសដើម្បីធ្វើជាឧបករណ៍បំផ្ទុះសំខាន់នៅក្នុង IED ។
¹¹ អង្គការអូសេដ, លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ ដើម្បីប្រឆាំងនឹងគ្រាប់បែកថ្លៃ, AJP-៣, ១៥(C), ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៨, ទំព័រទី ១-៥, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/686715/doctrine_nato_countering_ied_ajp_3_15.pdf
¹² ដូចដែលបានកត់សម្គាល់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ A/RES/៧១/៧២, ២០១៦ “អភិប្រឹក្សាសន្តិសុខសហប្រជាជាតិ” គឺជាចំណាត់ការសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងជ្រោយដើម្បីបង្ការទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ IED ។ C-IED CMM និងឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃ កំណើតទឹកចិត្តឲ្យមានអភិប្រឹក្សាសន្តិសុខសហប្រជាជាតិ ដើម្បីដោះស្រាយលក្ខណៈកំរាមកំហែងនៃ IED ជាសកល។
¹³ W.S. Humphrey, “លក្ខណៈនៃដំណើរការគ្រឿងទន់៖ គ្រាប់បែកបក្កភាព”, កម្មវិធីគ្រឿងទន់ IEEE, វ៉ុលទី ៥, លេខ ២, ១៩៨៨, ទំព័រ ៧៣-៧៩ ។

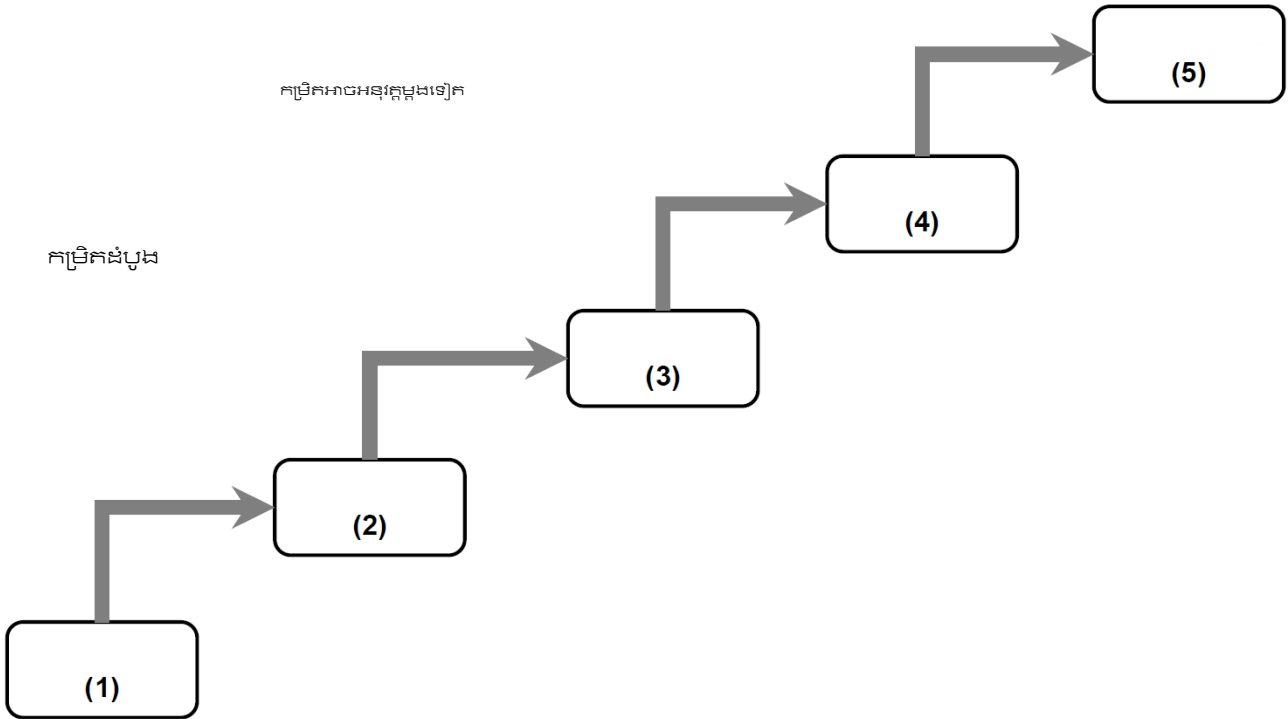
ហើយភាពជោគជ័យនៃដំណើរការនោះគឺអាស្រ័យលើការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់បុគ្គល។

» **កម្រិតអាចអនុវត្តម្តងទៀត (២)** ៖ មានការបង្កើតដំណើរការគ្រប់គ្រងជាមូលដ្ឋាន និងមានវិន័យដំណើរការចាំបាច់ ដើម្បីធ្វើឲ្យភាពជោគជ័យពីមុនៗកើតឡើងម្តងទៀតនៅក្នុងគម្រោងដែលមានលំនាំប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។

» **កម្រិតអាចកំណត់បាន (៣)** ៖ មានការចងក្រង, កំណត់ជាស្តង់ដារ, និងធ្វើសមាហរណកម្មដំណើរការចូលទៅក្នុងដំណើរការធុរកិច្ចទូទៅរបស់អង្គភាព។

» **កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន (៤)** ៖ មានការប្រមូលវិធានការនៃដំណើរការលម្អិត និងគុណភាពផលិតផល ហើយមានការយល់ដឹង និងគ្រប់គ្រងបរិមាណវិស័យអំពីផលិតផល និងដំណើរការទាំងនោះ។

» **កម្រិតខ្ពស់ (៥)** ៖ ដាក់ឲ្យមានការកែលម្អដំណើរការបន្តរហូតតាមរយៈយុទ្ធសាស្ត្រប្រកួតប្រជែងបរិមាណវិស័យដ៏ដំណើរការ និងការសាកល្បងគំនិត និងបច្ចេកវិទ្យាបែបនវានុវត្តន៍។

រូបភាពទី ២៖ លំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពប្រាក់កម្រិត¹⁴

¹⁴ M.C. Paulk et al., លំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពសម្រាប់គ្រឿងទទន់, កំណែ ១.១, វិទ្យាស្ថានវិទ្យាគម្រោងគ្រឿងទទន់, CMU/ SEI-៩៣-TR-២៤, ១៩៩៣។

៣.៥ ហេតុអ្វីបានជាត្រូវប្រើលំនាំបក្កភាពសមត្ថភាព?

គេបានប្រើប្រាស់លំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពយ៉ាងទូលំទូលាយនៅក្នុងតំបន់ជាច្រើន ពីព្រោះលំនាំនេះដោះស្រាយបញ្ហាលំបាកនៃការសម្រេចបានការកែលម្អយ៉ាងមានសង្គតិភាពនៅចំណុចដែលស្មុគស្មាញ។

អត្ថប្រយោជន៍សំខាន់ៗនៃការប្រើប្រាស់ CMMs គឺ៖

- » ផ្តល់នូវយន្តការរួម និងសង្គតិភាពមួយដើម្បីប្រៀបធៀបអង្គភាពផ្សេងៗគ្នា។
- » អាចបង្ហាញពីកម្លាំងសមត្ថភាពសំខាន់ៗ និងចំណុចដែលចាំបាច់ត្រូវដោះស្រាយ ដើម្បីកែលម្អស្ថាប័ន។
- » ផ្តល់ជាភាសា និងក្របខ័ណ្ឌអំណះអំណាងរួម ដើម្បីវាយតម្លៃបក្កភាព និងដំណើរការ។
- » អនុញ្ញាតឱ្យមានការចែករំលែកបទពិសោធន៍ និងមេរៀនពីគ្នាទៅវិញទៅមក ដើម្បីកាត់បន្ថយពេលវេលាចាំបាច់ដើម្បីកែលម្អ។

៤. លំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED

៤.១ លក្ខណៈពិសេសនៃលំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED

លំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED (C-IED CMM) ប្រើប្រាស់គោលការណ៍មូលដ្ឋានដូចគ្នានឹងអ្វីដែលគេបានប្រើនៅក្នុង CMMs ដែរ។ គេបានអភិវឌ្ឍ C-IED ឡើងដើម្បីជួយគាំទ្រឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃរបស់ UNIDIR ហើយលទ្ធផលដែលបានមកពីឧបករណ៍វាយតម្លៃនេះ គឺជាការបញ្ជាក់អំពីកម្រិតបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED នាពេលបច្ចុប្បន្ន។

ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED មិនមែនជាដំណើរការលំដាប់ដំបូងទេ ហើយលំនាំដែលគេយកមកបង្ហាញនៅទីនេះ គឺជាលំនាំដែលគេធ្វើឱ្យសាមញ្ញដើម្បីផ្តល់ជំនួយដល់ទូលាយសម្រាប់ការវាយតម្លៃ និងការប្រៀបធៀប។

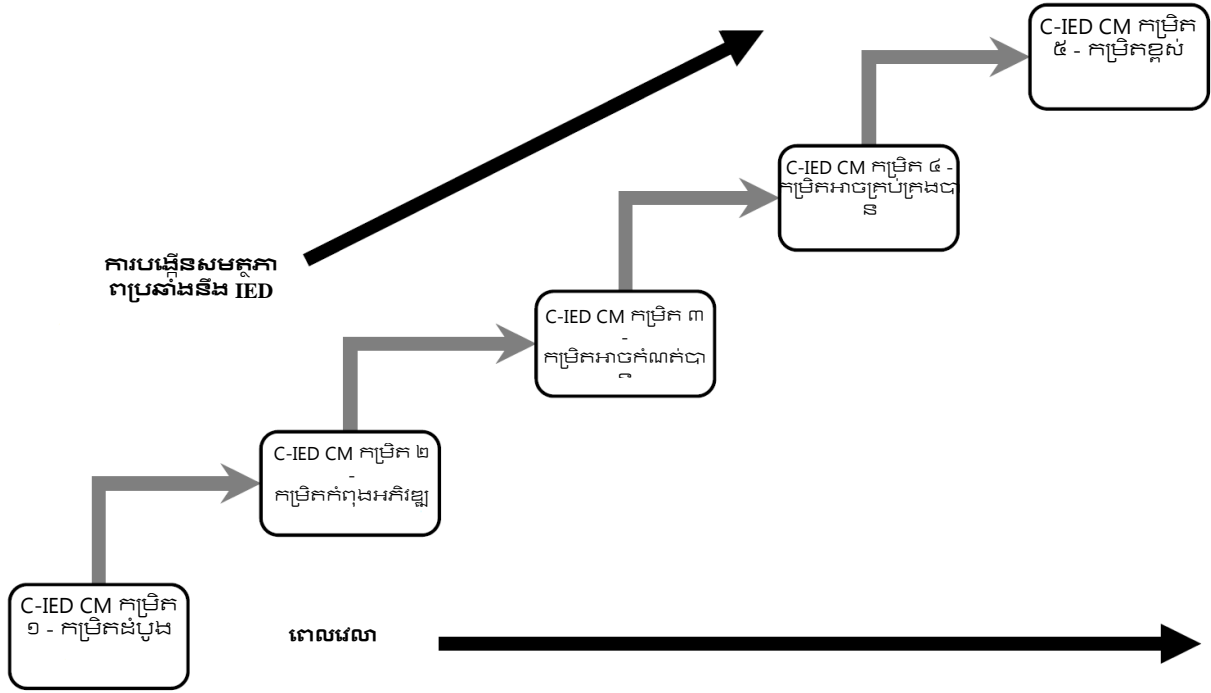
គេបានរៀបចំ C-IED CMM ឡើងឱ្យអ្នកប្រើប្រាស់ស្រួលយល់ និងងាយស្រួលក្នុងការអនុវត្ត និងផ្តល់ការវាយតម្លៃបែបគុណវិស័យជាជាងបែបវិមាណវិស័យលើកម្រិតបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED នាពេលបច្ចុប្បន្ន។ វាមិនមានគោលបំណងដើរក្នុងផែនទីបង្ហាញផ្លូវឆ្ពោះទៅកាន់ការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពថ្នាក់ជាតិប្រឆាំងនឹង IED ទេ ប៉ុន្តែវាបានបង្ហាញនូវចំណុចដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ដើម្បីលើកកម្ពស់សមត្ថភាពថ្នាក់ជាតិ។ លក្ខណៈពិសេសចម្បងរបស់ C-IED CMM គឺ៖

- » នៅពេលដែលកម្រិតបក្កភាពសមត្ថភាព C-IED កើនឡើង សមត្ថភាពថ្នាក់ជាតិប្រឆាំងនឹង IED ក៏ត្រូវបានកើនឡើងផងដែរ។
- » ការបង្កើនកម្រិតបក្កភាពសមត្ថភាព C-IED ត្រូវការការខិតខំប្រឹងប្រែង ហើយជាពិសេសត្រូវការពេលវេលា។

ពេលវេលាដែលត្រូវការដើម្បីបង្កើនបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED គឺមានសារៈសំខាន់ ព្រោះក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាអាចនឹងទទួលបាន និងដាក់ពង្រាយ IED ក្នុងរយៈពេលខ្លីជាងរយៈពេលដែលរដ្ឋមួយត្រូវការដើម្បីឆ្លើយតបប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ នេះគឺជារង្គនៃ IED និងការរៀបចំស្ថាប័នប្រឆាំងនឹង IED ដែលគេអាចដាក់តាំងបង្ហាញជាលក្ខណៈក្រាភិក ដើម្បីឱ្យប្រទេសមួយចំនួនដែលកំពុងប្រឈមនឹងការកំរាមកំហែង IED បានឃើញ។ ដូច្នេះ រដ្ឋទាំងឡាយណាដែលពុំទាន់ទទួលបានការកំរាមកំហែងពី IED ខ្លាំងក្លានៅឡើយ អាចយក C-IED CMM ទៅប្រើប្រាស់បាន ហើយនឹងអាចពិចារណានូវការរៀបចំត្រៀមបម្រុងដោយថាហេតុអ្វីខ្លះដែលចាំបាច់ ដើម្បីទទួលបានសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED សមស្របមួយ ប្រសិនបើមានការកំរាមកំហែងពី IED នាពេលអនាគត។

៤.២ កម្រិតបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED

មានការបង្ហាញកម្រិតបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ដែលបានស្នើឡើងនៅក្នុងរូបភាពទី ៣ ។ (ដែលតទៅនេះហៅថា កម្រិត "C-IED CM" នៅក្នុងលំនាំ និងឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃទាំងមូល។)

រូបភាពទី ៣៖ កម្រិតដែលបានស្នើឡើងចំពោះលំនាំបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED

» **បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១ - កម្រិតដំបូង៖** វិធីសាស្ត្រក្នុងការប្រឆាំងនឹង IED មិនបានកំណត់ឲ្យបានច្បាស់លាស់ ហើយដំណើរការនៃការប្រឆាំងនឹង IED ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអង្គការកម្រិតទាបដែលឆ្លើយតបជាមួយនឹងឧបករណ៍ ឬការបណ្តុះបណ្តាលតិចតួច ឬគ្មាន និងមិនស្របតាមគោលនយោបាយដែលបានកំណត់ដោយថ្នាក់ជាតិ។ ជាទូទៅ នៅបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១ គេអាចបែងចែករដ្ឋទាំងឡាយទៅជាបីប្រភេទ៖ រដ្ឋដែលមិនប្រឈមមុខនឹងការគំរាមកំហែងពី IED ខ្លាំង, រដ្ឋដែលមិនដឹងថាខ្លួនទទួលបានការគំរាមកំហែងពី IED ដោយសារ កង្វះការយល់ដឹង, និងរដ្ឋដែលទើបតែចាប់ផ្តើមប្រទះឃើញផលប៉ះពាល់នៃ IED លើប្រជាជនរបស់ខ្លួនផ្ទាល់នេះ។ រដ្ឋដែលត្រូវបានវាយតម្លៃដែលស្ថិតនៅបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១ ដែលកំពុងប្រឈមមុខនឹងការគំរាមកំហែង IED ជាទូទៅត្រូវការការគាំទ្រ និងជំនួយពីខាងក្រៅយ៉ាងច្រើន ដែលបន្ទាន់បំផុត គឺនៅក្នុងចំណុចអភិវឌ្ឍបុគ្គលិក, បណ្តុះបណ្តាល, សមត្ថភាពឧបករណ៍, និងការអភិវឌ្ឍគោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្រ។

» **បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២ - កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ៖** រដ្ឋយល់ថាខ្លួនមានបញ្ហាជាមួយនឹងការប្រើប្រាស់ IED ហើយក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិជាមូលដ្ឋានគឺមាននៅនិងកន្លែងសម្រាប់បង្កើតប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌មូលដ្ឋានដើម្បីប្រឆាំងនឹង IED។ នៅកម្រិតប្រតិបត្តិការ និងកម្រិតយុទ្ធវិធី¹⁵ អង្គការដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំង និងឆ្លើយតបទៅនឹង IED អាចនៅតែមានចន្លោះខ្លះខាតនៃសមត្ថភាពសំខាន់ៗ ហើយមធ្យោបាយបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីដែលបានប្រើប្រាស់ដើម្បីប្រឆាំងនឹង IED ជាទូទៅនៅមិនទាន់មាននៅឡើយ។ នៅកម្រិតបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២ ជាទូទៅ រដ្ឋទាំងឡាយនៅតែត្រូវការការគាំទ្រ និងជំនួយពីខាងក្រៅយ៉ាងច្រើន ប៉ុន្តែខ្លួនមានការយល់ដឹងខ្លះៗអំពីគម្លាតសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន។ សម្រាប់អង្គការខាងក្រៅ វាពិតជាសំខាន់ក្នុងការសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើសេចក្តីត្រូវការឲ្យមានយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹង IED ថ្នាក់ជាតិដ៏គ្រប់ជ្រុងជ្រោយមួយ ហើយមិនត្រូវពឹងអាស្រ័យតែទៅលើដំណោះស្រាយបច្ចេកទេសដែលមិនច្បាស់លាស់នោះឡើយ។ ចំណុចនេះ អាចមានសារៈសំខាន់ក្នុងការឲ្យមានដំណោះស្រាយផ្នែកបច្ចេកទេសដើម្បីសង្គ្រោះជីវិត ដើម្បីកាត់បន្ថយកម្រិតប៉ះពាល់ខណៈដែលកំពុងអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែម្ចាស់ជំនួយមិនគួរមើលឃើញចំណុចនេះថាជាគោលបំណងនៃការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះទេ។

» **បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣ - កម្រិតអាចកំណត់បាន៖** រដ្ឋជាសមាជិកប្រហែលជាធ្លាប់បានប្រឈម នឹងការគំរាមកំហែងនៃ IED យ៉ាងខ្លាំង ហើយបានចូលរួមក្នុងយុទ្ធនាការប្រឆាំងនឹងក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាកម្ម និងបានប្រើ IED។

¹⁵ នៅក្នុងបរិបទនៃការគំរាមកំហែង IED, គេអាចក្រឡេកមើលការគំរាមកំហែងនេះនៅថ្នាក់ស្រុក ឬថ្នាក់ខេត្ត ជាជាងគ្រាន់តែពិនិត្យមើលចេញតែពីទស្សនៈយោធាទាំងស្រុងនៃកម្រិតប្រតិបត្តិការ និងយុទ្ធវិធីនៃដង្ហោ។

សម្រាប់ឧបករណ៍រក្សាសន្តិសុខរបស់រដ្ឋទំនងជាទទួលបាននូវការខូចខាតខ្លាំង ទទួលបាននូវមេរៀនយ៉ាងលំបាកស្តីពីថា តើត្រូវប្រឆាំងនឹង IED យ៉ាងណា។ នៅបក្សភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣ ជាទូទៅមានអង្គភាពមានសមត្ថភាព និងមានប្រសិទ្ធភាពដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំង IED ហើយអង្គភាពនោះដំណើរការតាមគ្រប់ខ័ណ្ឌគោលនយោបាយជាតិដែលបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់លាស់។

អង្គភាពដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងឧប្បត្តិហេតុ IED អាចបង្ហាញពីសេចក្តីត្រូវការក្នុងការទទួលបានសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ដ៏ស្មុគស្មាញ ដូចជាយានជំនិះដែលការពារ, វិធានការទប់ទល់ដោយអេឡិចត្រូនិក (ECMs), ឧបករណ៍ដើម្បីទប់ទល់នឹងការប្រើប្រាស់ RCIEDs និងឧបករណ៍ទំនើបផ្សេងទៀតដើម្បីកំណត់ទីតាំង IED និងការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។ នៅកម្រិតនេះផងដែរ នគរបាលអាចនឹងស្វែងរកសមត្ថភាពប្រសើរជាងនេះ ដើម្បីរក្សា, រុករក, និងវិភាគភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ ទោះបីជាខ្លួនទំនងជាមិនមានសមត្ថភាពក្នុងការវិភាគ និងប្រើប្រាស់ដំណើរការធ្វើកោសល្យវិច័យដ៏ស្មុគស្មាញក៏ដោយ។ អភិក្រមរបស់រដ្ឋក្នុងការប្រឆាំងនឹង IED ទំនងនៅតែផ្តោតអារម្មណ៍ត្រឹមថ្នាក់ជាតិ ដែលមិនប្រមូលផ្តុំកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជាថ្នាក់តំបន់ឡើយ។ រដ្ឋជាសមាជិកទាំងឡាយ នៅកម្រិតបក្សភាពនេះ ជាទូទៅតែងចង់បានជំនួយពីអន្តរជាតិជាច្រើន និងការយល់ដឹងប្រសើរឡើងអំពីអ្វីដែលសមត្ថភាព និងជំនួយថ្មីៗត្រូវការជាចាំបាច់។ សម្រាប់ម្ចាស់ជំនួយ វិធានការជំនួយដែលមានផលិតភាពបំផុតគឺផ្អែកលើការកសាងភាពឯករាជ្យ និងបទពិសោធន៍សមត្ថភាពជាតិជាមួយនឹងយុទ្ធសាស្ត្រដកខ្លួនចេញដែលបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់លាស់។

» **បក្សភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤ - កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន:** នៅបក្សភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤ ជាទូទៅ រដ្ឋមានការយល់ដឹងល្អអំពីលក្ខណៈនៃការកំរាមកំហែងនៃ IED បច្ចុប្បន្នដែលខ្លួនកំពុងប្រឈមមុខបានយ៉ាងល្អហើយ និងមានវិធានការណ៍ច្បាស់លាស់ដើម្បីដោះស្រាយនិង IED កោលនយោបាយគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និងនីតិវិធីប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេសមានស្រាប់ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យប្រមូល និងវិភាគភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ដែលមាននៅកន្លែងកើតហេតុ IED ។ រដ្ឋក៏មានសមត្ថភាពក្នុងការប្រតិបត្តិការផ្អែកលើព័ត៌មានចារកម្ម និងប្រតិសកម្មក្នុងការប្រឆាំងនឹងក្រុមដែលអាចមានបំណងដាក់ពង្រាយ IED ។ ក៏អាចមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការឆ្លងព្រំដែន, ឆ្លងតំបន់, ឬអន្តរជាតិនៅកម្រិតណាមួយ ដើម្បីដោះស្រាយការកំរាមកំហែងនៃ IED ឆ្លងដែន និងដើម្បីជួយក្នុងការស្នាក់បណ្តុំខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ IED ។

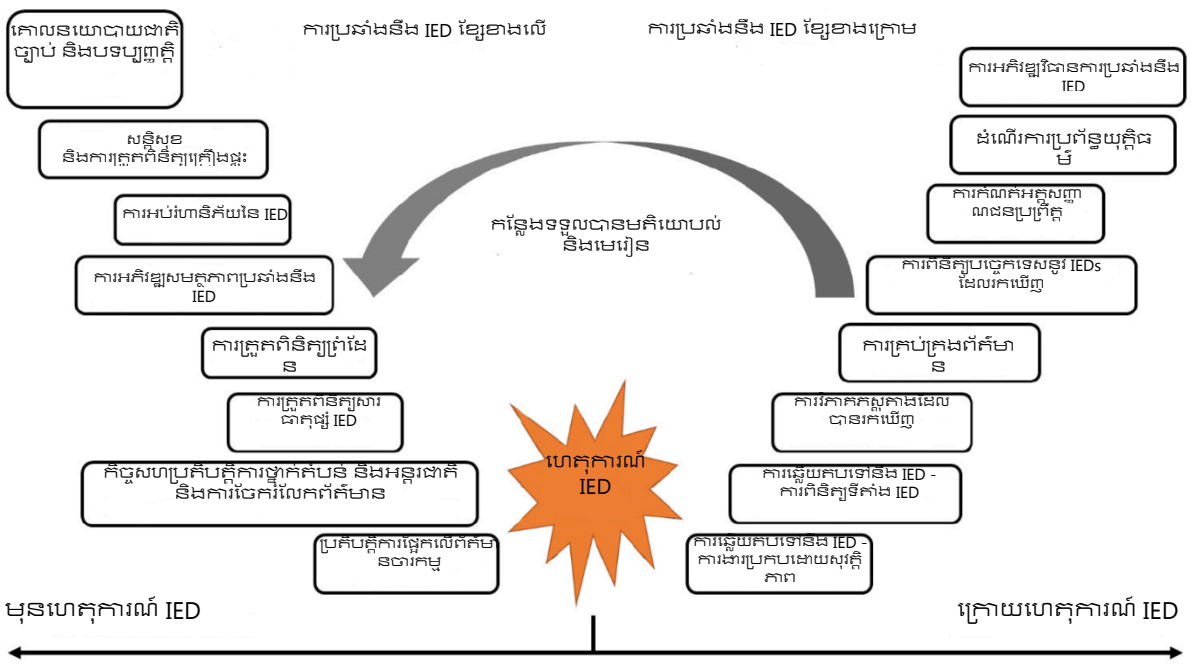
» **បក្សភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥ - កម្រិតខ្ពស់:** នៅបក្សភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥ រដ្ឋមានឧបករណ៍ដំណើរការពេញលេញដែលអាចដោះស្រាយនៃការកំរាមកំហែង IED ទាំងស្រុង។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាអន្តរជាតិជារឿយៗបំផុតផ្អែកលើការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានចារកម្ម IED ដែលជាផលប្រយោជន៍គ្នាទៅវិញទៅមក។ នៅបក្សភាពកម្រិតនេះ រដ្ឋអាចទប់ទល់នឹងការកំរាមកំហែងបច្ចុប្បន្ន ហើយអាចព្យាករណ៍ និងឆ្លើយតបទៅនឹងការកំរាមកំហែងថ្មីៗ ហើយពេលទទួលបានសមត្ថភាពប្រឆាំង IED ថ្មី ចំណេះដឹងនឹងកើនថែមទៀត។

៥. ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃដែលមានបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់ UNIDIR

៥.១ អភិក្រមទាំងឡាយដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាវិកសាយភាយ IED

ការយល់ដឹងហត់ចត់អំពីប្រព័ន្ធ IED¹⁶ គឺជាបុរេលក្ខខណ្ឌមួយក្នុងការអភិវឌ្ឍ និងការវាយតម្លៃប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការប្រឆាំងនឹងការវិកសាយភាយ IED ។ អភិក្រមមួយដែលអាចធ្វើទៅបានគឺការពិចារណាថាព្រឹត្តិការណ៍ IED គឺជាផ្នែកមួយនៃប្រព័ន្ធដ៏ទូលំទូលាយមួយ ដើម្បីធ្វើការវាយប្រហារ IED បាន ចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តសកម្មភាពទំនាក់ទំនងមួយចំនួន។ អភិក្រមដ៏ទូលំទូលាយមួយ ដើម្បីពិពណ៌នាអំពីការឆ្លើយតបរបស់រដ្ឋជាសមាជិកមួយទៅនឹងព្រឹត្តិការណ៍ IED គឺមានបង្ហាញនៅក្នុងរូបភាពទី ៤ ។

រូបភាពទី ៤៖ សមាសធាតុខ្សែខាងលើ និងខាងក្រោមនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED

៥.២ វិធានការប្រឆាំងនឹងការវិកសាយភាយ IED នៅខ្សែខាងលើ

៥.២.១ គោលនយោបាយជាតិ, នីតិប្បញ្ញត្តិ, និងបទប្បញ្ញត្តិ

សន្និសុខគឺជាសេចក្តីប្រាថ្នាជាសកល និងជាមូលដ្ឋានរបស់មនុស្សភាគច្រើន។ នេះរួមបញ្ចូលទាំងសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន (សម្រាប់ខ្លួនឯង, គ្រួសារ, និងជីវភាពរស់នៅ) និងសេរីភាពចេញពីការភ័យខ្លាច រួមជាមួយនិងស្ថិរភាពនៅក្នុងរដ្ឋ និងអភិបាលកិច្ចល្អ។ តាមការសន្និដ្ឋាន នេះគឺជាទំនួលខុសត្រូវដ៏សំខាន់របស់រដ្ឋាភិបាល និងត្រូវតែជាផ្នែកមួយនៃគណនេយ្យភាពរបស់រដ្ឋាភិបាលចំពោះការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម និងសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ជាពិសេសជនក្រីក្រ និងជនងាយរងគ្រោះ។

IED គឺជាអារុជដែលធ្វើឲ្យមានបញ្ហាសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន, បង្កការភ័យខ្លាច, ធ្វើឲ្យអស្ថិរភាព, ប៉ះពាល់ដល់គោលដៅអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព, រារាំងពាណិជ្ជកម្ម, រារាំងការឆ្លើយតបផ្នែកមនុស្សធម៌, និងរឹតចម្រើនស្ថិតក្រោមអភិបាលកិច្ចមិនល្អ។

ដើម្បីប្រមូលផ្តុំអភិក្រមជាតិប្រកបដោយភាពជោគជ័យបំផុតក្នុងការប្រឆាំងនឹង IED គឺជាគោលនយោបាយរួមដែលកំណត់ "អភិក្រមរដ្ឋាភិបាលទាំងមូល" ក្នុងការបង្ការទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ការប្រើប្រាស់ IED ។ យុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំង IED ដ៏មានប្រសិទ្ធភាព

¹⁶ ពាក្យ "ប្រព័ន្ធ IED" ត្រូវបានប្រើក្នុងបរិបទដ៏ទូលំទូលាយបំផុត។ ក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាដែលប្រើប្រាស់ IED មានលក្ខណៈដាក់លាក់ និងលក្ខណៈពិសេសរៀងរយៗខ្លួន។ ក្រុមការងារ កម្លាំងដើមដូចជា Da'esh/ISIL មានវិធីសាស្ត្រប្រើប្រាស់ IED ផ្សេងគ្នាខ្លាំងពីឧក្រិដ្ឋជនដែលប្រើប្រាស់ IED ដើម្បីការពារ ឬបន្តការផលិត និងការចែកចាយគ្រឿងផ្សំផងដែរ។

ភាគច្រើនតម្រូវឲ្យមានអភិក្រមសម្របសម្រួល និងឆ្លងរដ្ឋាភិបាល ហើយនេះគប្បីដឹកនាំដោយក្រសួង ឬនាយកដ្ឋានរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលមានធនធានសមស្រប និងក្របកដោយសិទ្ធិអំណាច។

អភិបាលកិច្ចវិស័យសន្តិសុខប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងការអនុលោមតាមនីតិវិធី គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃសកម្មភាពប្រឆាំងនឹង IED ទាំងអស់ដែលទទួលបានជោគជ័យ។ វាពិតជាចាំបាច់ណាស់ក្នុងការមាននីតិវិធីជាតិសមស្របដែលហាមឃាត់រាល់សកម្មភាពដែលពាក់ព័ន្ធនឹង ការអភិវឌ្ឍ ការទិញទំនិញ, ការផលិត, និងការប្រើប្រាស់ IED ។ សមាសធាតុនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ គឺជាកញ្ចប់ឆ្លុះបញ្ចាំងនៃសមាសធាតុខ្សែខាងក្រោមនៃ “ដំណើរការប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌” ។ ច្បាប់ និងនីតិវិធីគ្រប់គ្រងស្តង់ដារលើការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះដោយស្របច្បាប់ (និងសារធាតុគីមីផ្សេងៗ) ហើយបទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះគប្បីរួមបញ្ចូល៖

- » ការទិញ, ការគ្រប់គ្រង, ការដឹកជញ្ជូន, ការរក្សាទុក, និងការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះចុងក្រោយដោយអង្គការសិរិលដោយស្របច្បាប់ (ឧ. ឧស្សាហកម្មដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការជីកយកដី, ការបំផ្លុះយកថ្ម, ការស្វែងរក, និងការទាញយកប្រេង និងឧស្ម័ន និងវិស្វកម្មសំណង់សិរិល និងការរុះរើបំផ្លាញសំណង់ចាស់ៗ)។
- » ការទិញ, ការរក្សាទុក, និងការប្រើប្រាស់គ្រាប់រំសេវជាតិផ្ទុះដោយកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងកងកម្លាំងអនុវត្តច្បាប់។
- » ការរក្សាទុក និងការដឹកជញ្ជូនសារធាតុផ្ទុះ។

របបបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ ដែលមានប្រសិទ្ធភាពបំផុត គឺជារបបដែលដាក់ឲ្យមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការគាំទ្រទាំងពាណិជ្ជកម្ម និងរដ្ឋាភិបាល។ នៅក្នុងរដ្ឋដែលមានបរិមាណនៃគ្រឿងផ្ទុះពាណិជ្ជកម្មច្រើនលើសលុប ភាគច្រើនប្រើប្រាស់ក្នុងឧស្សាហកម្មរុករកដី ហើយចំណុចនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការពិចារណាឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ចំពោះសន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យចាប់ពីកន្លែងផលិត ឬកន្លែងនាំចូលរហូតដល់ការប្រើប្រាស់ចុងក្រោយ។ ចំណុចនេះក៏សំខាន់ផងដែរដែលត្រូវមានច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិសមស្របដែលទទួលបានការគាំទ្រពីសំណាក់ការអនុវត្តច្បាប់ និងរបបធានាខុសត្រូវប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។

៥.២.២ សន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងផ្ទុះ

ការបំប្លែងគ្រឿងផ្ទុះស្របច្បាប់គឺជាប្រភពយ៉ាងសំខាន់នៃគ្រឿងផ្ទុះដែលក្រុមឧក្រិដ្ឋជន និងក្រុមប្រព្រឹត្តិអំពើភ័យខ្លាចប្រើប្រាស់។ រដ្ឋជាសមាជិកគប្បីធានាថាវាពាក់ព័ន្ធនឹងគ្រឿងផ្ទុះស្របច្បាប់ទាំងអស់មិនធ្វើជាប្រភពនៃសារធាតុ ផ្ទុះសម្រាប់ IED និងគប្បីពិចារណាចំណុចដូចខាងក្រោម៖

សន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពរបស់រដ្ឋលើការរក្សាទុករំសេវជាតិផ្ទុះ។¹⁷

- » ការរក្សាសន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងផ្ទុះប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពដែលកាន់កាប់ដោយអង្គការសិរិលដែលមានការអនុញ្ញាត។
- » ការយាមកាម ឬការដកយុទ្ធភណ្ឌមិនទាន់ផ្ទុះ (UXO) ចេញពីតំបន់យោធា និងអតីតតំបន់មានជម្លោះ និងតំបន់ចម្ការមិនដែលសល់ពីជំនាន់មុន។¹⁸

៥.២.៣ ការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃ IED

ការអប់រំអំពីហានិភ័យគឺជាសសរស្តម្ភមួយក្នុងចំណោមសសរស្តម្ភទាំងប្រាំនៃសកម្មភាពមិន ហើយនេះពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពទាំងអស់ដែលមានគោលបំណងកាត់បន្ថយហានិភ័យរបស់ខ្លួនដោយគ្រាប់មីន និងគ្រាប់រំសេវមិនទាន់ផ្ទុះ (UXO) ផ្សេងទៀត ដោយការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង និងការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថតាមរយៈយុទ្ធនាការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានជាសាធារណៈ, ការអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាល, និងទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងសហគមន៍។

¹⁷ ប្រធានបទនេះស្ថិតក្រោមចំណងជើងនៃសន្តិសុខប្រទេស និងការគ្រប់គ្រងស្តុក។ សម្រាប់ព័ត៌មានផ្សេងទៀតសូមអាន UNIDIR ការប្រើប្រាស់សេចក្តីណែនាំស្តីពីបច្ចេកទេសគ្រាប់រំសេវអន្តរជាតិនៅក្នុងបរិយាកាសដល់ប្រជាជនដោយដាច់ខាត និងបរិយាកាសសមត្ថភាពនៅទាប, ឆ្នាំ ២០១៩។
¹⁸ នៅក្នុងប្រទេសសូម៉ាលី គ្រឿងផ្ទុះយោធាដូចជា TNT ត្រូវបានប្រមូលចេញពី UXO ហើយបន្ទាប់មកដាក់ចូលជាគ្រឿងបំផ្ទុះសំខាន់នៅក្នុង IED ដែលប្រតិបត្តិបំផ្ទុះដោយជនអាក្រក់ និងក្នុង RCIEDs ឬជាសារធាតុផ្សំនៅក្នុង IED ដឹកតាមថយន្ត ដែលដាក់ក្រោយនូវគ្រឿងផ្ទុះដែលផលិតដោយខ្លួនឯងក្នុងបរិមាណច្រើន។

ការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៃអ្នកប្រើប្រាស់ និងអ្នកស្តាប់ដែលបណ្តាលមកពីការប្រើប្រាស់ IED សប្បាយឱ្យឃើញអំពីសេចក្តីត្រូវការឱ្យមានការអប់រំហានីភ័យនៃ IED ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ជាងនេះទៅទៀត ការប្រើប្រាស់ទាំង IED បំផ្លុះដោយជនរងគ្រោះ និង IED អត្តឃាត ដែលមិនរើសអើង និងចេះតែកើនឡើងនេះ បានធ្វើឱ្យជនស៊ីវិលរងគ្រោះ និងស្តាប់យ៉ាងច្រើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្នុងរយៈពេលកន្លងមក។

ការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃ IED គួរធ្វើឡើងដោយអង្គការសន្តិសុខរបស់រដ្ឋ ដែលមិនជាប់ពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់ទៅនឹងសកម្មភាពបោសសម្អាត IED ឬការពិនិត្យទីតាំង IED ឡើយ។ កងកម្លាំងឆ្លើយតបបឋមផ្សេងទៀត ដូចជានគរបាលស៊ីវិល, កងពន្លត់អគ្គិភ័យ និងជួយសង្គ្រោះ, និងសេវាកម្មវេជ្ជសាស្ត្រ ក៏អាចជាគោលដៅនៃ IED ផងដែរ។ ក្នុងរយៈពេលនៃការអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលសមស្រប ទើបអ្នកទាំងនោះអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណ, ចៀសវាង និងរាយការណ៍អំពី IED ដែលគេសង្ស័យ។

៥.២.៤ ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED

វិធានការប្រឆាំង IED ថ្នាក់ជាតិគ្របដណ្តប់លើសមត្ថភាពពេញលេញដែលតម្រូវឱ្យរដ្ឋជាសមាជិក អាចប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ IED ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ រួមមាន៖

- » ការយល់ដឹងអំពីបរិយាកាសសន្តិសុខ និងគ្របខ័ណ្ឌស្របច្បាប់ សម្រាប់អ្នកដែលមានសមត្ថភាពក្នុងការអនុវត្តប្រតិបត្តិការយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹង IED ។
- » ការអភិវឌ្ឍយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹង IED ថ្នាក់ជាតិដែលកំណត់ពីរបៀបកម្លាំង IED ក្នុងបរិបទនៃរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋាភិបាលដែលមានស្រាប់ ឬរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋាភិបាលថ្មីដែលបានស្នើឡើង។¹⁹
- » ចាត់ឱ្យមានកងកម្លាំងយោធា ឬនគរបាលដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល និងការបំពាក់សមរម្យ ដើម្បីបោសសម្អាត ឬបំផ្លាញ IED²⁰ ដើម្បីឱ្យកងកម្លាំងនេះប្រតិបត្តិការការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាពចំពោះ IED ដែលបានរកឃើញ ហើយធានាថាទីកន្លែងដែលបានរកឃើញ IED មានសុវត្ថិភាពដើម្បីធ្វើកោសល្យវិច័យពីសំណាក់កងកម្លាំងអនុវត្តច្បាប់ផ្សេងៗ។
- » ចាត់ឱ្យមានកងកម្លាំងយោធា ឬនគរបាលដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល និងការបំពាក់សមរម្យ ដែលអាចតម្រូវឱ្យប្រតិបត្តិការនៅក្នុងបរិយាកាសដែលរងការគំរាមកំហែងពី IED ។
- » ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពជាតិសមស្រប ឬកិច្ចព្រមព្រៀងទ្វេភាគីជាមួយដៃគូអន្តរជាតិ ដើម្បីដោះស្រាយនឹងការធ្វើ កោសល្យវិច័យទីតាំង IED និងការវិភាគលើឧប្បត្តិហេតុនៃ IED និងសមាសធាតុ IED ដែលបានរកឃើញ។
- » ការត្រួតពិនិត្យព្រំដែនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងការពិនិត្យតាមដានរាល់ការនាំចូលនូវសារធាតុគីមីផ្សំពាក់ព័ន្ធនឹង IED ។
- » ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពី IED សម្រាប់ប្រជាជនស៊ីវិល។
- » ការវិភាគ និងការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពឆ្លើយតបទៅនឹងការគំរាមកំហែង នាពេលអនាគតឱ្យទាន់ពេលវេលា។ IED

៥.២.៥ ការត្រួតពិនិត្យនៅតាមព្រំដែន

ការត្រួតពិនិត្យនៅតាមព្រំដែនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព មានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការទប់ស្កាត់ការរីកសាយភាយនៃ IED ។ ព្រំដែនទាំងនេះអាចជា ព្រំដែនដែលជាប់សមុទ្រ²¹ និងជាប់រដ្ឋផ្សេងទៀត²² ។ ខែលពិភពលោក²³ ក៏ជាឧទាហរណ៍ដ៏ល្អនៃកម្មវិធីអន្តរជាតិដែលទទួលបានជោគជ័យ។ គោលបំណង²⁴ នៃកម្មវិធីខែលពិភពលោកគឺដើម្បី៖

¹⁹ ជាញឹកញយ អភិក្រមរដ្ឋាភិបាលទាំងមូលត្រូវបានកសាងសម្រាប់ការបង្កើតយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹង IED ថ្នាក់ជាតិដ៏មានប្រសិទ្ធភាព។ អ្វីដែលចាំបាច់ជាអប្បបរមានោះ គឺកម្រិតនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងក្រសួង ឬនាយកដ្ឋាននៃក្រសួងមហាផ្ទៃ, ការពារជាតិ, យុត្តិធម៌, កម្ម និងរដ្ឋការ, និងអង្គការការពារកម្មរបស់រដ្ឋផ្សេងទៀត ដើម្បីគេអាចរក្សាការ និងប្រើប្រាស់ធនធានថ្នាក់ជាតិប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងស៊ីសង្វាក់គ្នា។
²⁰ “ការបោសសម្អាត IED” និង “ការបំផ្លាញ IED” គឺជាការក្សាពិរដែលគេតែងតែប្រើប្រាស់ ហើយជាពាក្យដែលគេអាចប្រើផ្លូវស្តង់ដារបាន។
²¹ សមុទ្រ ក្នុងបរិបទនេះសំដៅលើព្រំដែនសមុទ្រ
²² ប្រទេស Yemen គឺជាឧទាហរណ៍នៃរដ្ឋមួយដែលរងការគំរាមកំហែងពី IED ទាំងសមុទ្រ ទាំងដីគោក។
²³ ខែលពិភពលោក គឺជាគំនិតផ្តួចផ្តើមមួយដែលរងការគំរាមកំហែងពី (WCO), នគរបាលអន្តរជាតិ, និងការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកត្រៀមឱ្យបាន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម។ គំនិតនេះត្រូវបានផ្តួចផ្តើមឡើងក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០ និងទទួលបានការគាំទ្រដោយកម្មវិធីបន្តសហការជាមួយ WCO ។
²⁴ WCO, កម្មវិធី “ខែលពិភពលោក IED (IEDs)”, www.wcoomd.org/en/topics/en-enforcement-and-compliance/activities-and-programmes/security-programme/programme-global-shield.aspx

» លើកកម្ពស់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងរដ្ឋបាលកម្ពុជា និងនគរបាល ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងការបំប្លែងខុសច្បាប់នៃសារធាតុដែលប្រើសម្រាប់ផលិត IEDs ខុសច្បាប់។

» លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងជាសកលអំពីការកើនឡើងនៃការកំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយសារធាតុគីមីផ្សំ និងសារធាតុដែលអាចប្រើប្រាស់ទាំងក្នុងគោលបំណងពាណិជ្ជកម្ម ទាំងយោធាដែលគេអាចយកទៅផលិត IED បាន។

» ធ្វើការជាមួយក្រុមអង្គវិស័យឯកជន ដើម្បីបង្កើតកម្មវិធីអនុវត្តល្អៗ ដើម្បីបញ្ឈប់ការបំប្លែងសារធាតុគីមីផ្សំ និងសារធាតុដែលអាចប្រើប្រាស់ទាំងក្នុងគោលបំណងពាណិជ្ជកម្ម ទាំងយោធាដែលគេអាចយកទៅផលិត IED បាន (នេះគឺជាការងារពាក់ព័ន្ធនឹងការត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុងនៃសារធាតុគីមីផ្សំ IED ផងដែរ)។

» បណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីតម្លៃចុះស្វែងរក និងលើកដាក់សារធាតុ IED ។

» បណ្តុះបណ្តាលគ្រូបង្គោលនៅគ្រប់ទិសទីនៃពិភពលោក ដើម្បីឱ្យពួកគាត់អាចផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលថ្នាក់ជាតិ ឬថ្នាក់តំបន់។

» ស្វែងរក និងវិបល្លាសការដឹកជញ្ជូននៃសមាសធាតុ IED ខុសច្បាប់ និងផ្តល់ដំណឹងអំពីការវិបល្លាសនេះទៅដល់អ្នកចូលរួមនៅក្នុងកម្មវិធីផ្សេងៗ និងអង្គការដៃគូតាមរយៈវេទិកាប្រាស្រ័យទាក់ទងដែលមានសន្តិសុខ។

» ចាប់ផ្តើមការស៊ើបអង្កេត និងសកម្មភាពអនុវត្តច្បាប់ផ្សេងទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងការដឹកជញ្ជូនខុសច្បាប់ (ការស៊ើបអង្កេតតាមរកប្រភពដើម)។

» កំណត់ និងចែករំលែកការអនុវត្តល្អៗ ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការបំប្លែង និងការជួញដូរនូវសមាសធាតុ IED ដោយខុសច្បាប់។

» តាមដានត្រួតពិនិត្យនូវការដឹកជញ្ជូនសារធាតុ IED ស្របច្បាប់ដើម្បីកំណត់លំនាំ, ភាពចម្រុះ, និងវិសាលភាពនៃពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិខុសច្បាប់។

» តាមរយៈការកំណត់គោលដៅដោយផ្អែកលើកម្រិតហានិភ័យ ជួយសម្រួលដល់ការធ្វើពាណិជ្ជកម្មស្របច្បាប់នូវសារធាតុគីមីផ្សំ និងសារធាតុដែលអាចប្រើប្រាស់ទាំងក្នុងគោលបំណងពាណិជ្ជកម្ម ទាំងយោធាដែលគេអាចយកទៅផលិត IED បាន។

មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ បានបញ្ជាក់បន្ថែមអំពីការគាំទ្រសម្រាប់គំនិតផ្តួចផ្តើមនៃខែលពិភពលោកដែលទទួលស្គាល់តួនាទីសំខាន់របស់ គំនិតផ្តួចផ្តើមនេះក្នុងការទប់ស្កាត់ការរត់ពន្ធ និងការបំប្លែងដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុគីមីផ្សំដែលអាចយកទៅប្រើប្រាស់ដើម្បីផលិតជា IED ដោយខុសច្បាប់។²⁵

នៅក្នុងបរិយាកាសដែលមានសមត្ថភាពទាប និងរងផលប៉ះពាល់ដោយជម្លោះ មានការនាំចូលនូវសារធាតុដែលគេអាចយកទៅប្រើប្រាស់ផលិតជា IED ជាច្រើន។²⁶ នៅក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះ ការត្រួតពិនិត្យព្រំដែនយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព និងការតាមដានត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED ឆ្លងដែនប្រកបដោយប្រតិបត្តិការ អាចមានសារៈសំខាន់ក្នុងការកំណត់អ្នកដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្គត់ផ្គង់ខុសច្បាប់នៃសមាសធាតុ IED និងសារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះផ្សេងទៀត។

៥.២.៦ ការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED

សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះ គឺជាសារធាតុគីមីដែលគេអាចប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងស្របច្បាប់ ប៉ុន្តែគេអាចប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់ក្នុងការផលិតរសេរគ្រឿងផ្ទុះដោយខ្លួនឯងផងដែរ។ បញ្ហាមួយក្នុងចំណោមបញ្ហាដែលរដ្ឋទាំងអស់កំពុងប្រឈមនោះគឺលក្ខណៈប្រើប្រាស់បានទាំងពីរគោលបំណងនៃ សារធាតុគីមីផ្សំភាគច្រើន ដែលគេបានប្រើប្រាស់ដើម្បីផលិត IED ។ នៅក្នុងរដ្ឋជាសមាជិកទាំងឡាយដែលមានការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងផ្ទុះយោធា និងសិរិលប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ក្រុមដែលមានបំណងប្រើប្រាស់ IED នឹងស្វែងរកការផលិតគ្រឿងផ្ទុះដោយខ្លួនឯង។

²⁵ មហាសន្និបាត ប្រឆាំងការកំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយ IED, ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ A/RES/៧២/៣៦, ថ្ងៃទី ៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៧។ ផ្អែកលើ មហាសន្និបាតអំពីការវិសាយអន្តរជាតិ និងពេញលេញ របាយការណ៍របស់គណៈកម្មាធិការទីមួយ ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ A/៧២/៤០៩, ថ្ងៃទី ១៣ ថ្ងៃ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៧។
²⁶ រដ្ឋជាច្រើនខ្លះហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធខ្លាតប្រកបដោយសុវត្ថិភាព និងសុវត្ថិភាព ដូច្នោះហើយ ការដាក់ការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៅព្រំដែនអាចរារាំងសមត្ថភាពរបស់ក្រុមដែលប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះដើម្បីផលិត IED។

គ្រឿងផ្ទុះដែលផលិតដោយខ្លួនឯង មានពីរប្រភេទធំៗ គឺ៖ ធាតុផ្សំនៃគ្រឿងផ្ទុះដែលត្រូវបានសំយោគ និងការលាយគ្រឿងផ្ទុះ ដែលមានល្បាយមេកានិកនៃប្រេង និងសារធាតុអុកស៊ីតកម្ម។ ការត្រួតពិនិត្យលើគ្រឿងផ្សំនៃគ្រឿងផ្ទុះប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពអាចកាត់បន្ថយភាពងាយស្រួលក្នុងការទទួលបានធាតុផ្សំនៃគ្រឿងផ្ទុះ និងការលាយគ្រឿងផ្ទុះដែលគេអាចយកទៅផលិតគ្រាប់បែកច្នៃដោយខ្លួនឯង។

ការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំនៃគ្រឿងផ្ទុះជាអន្តរជាតិ អាចមានភាពខុសគ្នាពីរដ្ឋមួយទៅរដ្ឋមួយ។ អភិក្រមដែលសហភាពអឺរ៉ុប (EU) បានប្រើ គឺចាត់សារធាតុគីមីជាក់លាក់ទៅជាចំណាត់ថ្នាក់ផ្សេងៗគ្នា។ ខាងក្រោមនេះគឺ "សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះជាប់កម្រិតកំណត់" ដែលជាទូទៅមិនមានសម្រាប់សមាជិកសាធារណៈនោះទេ ហើយការបញ្ជាទិញរបស់ពួកគាត់គឺស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យ ហើយអាចត្រូវមានអាជ្ញាប័ណ្ណផងដែរ។ សម្រាប់ "សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះដែលបានរាយការណ៍" គេសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើអ្នកលក់ក្នុង និងក្រៅបណ្តាញ ក៏ដូចជាលើទិដ្ឋភាពអន្តរាគមន៍ ដើម្បីរាយការណ៍ពីប្រតិបត្តិការដែលគួរឱ្យសង្ស័យណាមួយ។

ក្នុងតារាងបង្ហាញទី១ បានបង្ហាញពីសារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះជាប់កម្រិតកំណត់របស់សហភាពអឺរ៉ុប និងតារាងបង្ហាញទី ២ ដែលបង្ហាញពីសារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះដែលបានរាយការណ៍។

តារាងបង្ហាញទី ១: សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះជាប់កម្រិតកំណត់របស់សហភាពអឺរ៉ុប ²⁷		
សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះ	តម្លៃកំណត់	តម្លៃកំណត់សម្រាប់អ្នកមានអាជ្ញាប័ណ្ណ
សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះជាប់កម្រិតកំណត់របស់សហភាពអឺរ៉ុប		
អាស៊ីតនីត្រិក (Nitric acid)	៣% w/w	១០% w/w
ប៊ែរ៉ូកស៊ីតអ៊ីដ្រូសែន (Hydrogen peroxide)	១២% w/w	៣៥% w/w
អាស៊ីតស៊ុលផួរិក (Sulphuric acid)	១៥% w/w	៤០% w/w
នីត្រូមេតាន (Nitromethane)	១៦% w/w	៤០% w/w
អាម៉ូញ៉ូមនីត្រាត (Ammonium nitrate)	១៦% w/w នៃអាសូតក្នុងទំនាក់ទំនងទៅ នឹងអាម៉ូញ៉ូមនីត្រាត	
ប៉ូតាស្យូមក្លរ៉ាត (Potassium chlorate)	៤០% w/w	
ប៉ូតាស្យូមប៊េរ៉ូក្លរ៉ាត (Potassium perchlorate)	៤០% w/w	
សូដ្យូមក្លរ៉ាត (Sodium chlorate)	៤០% w/w	
សូដ្យូមប៊េរ៉ូក្លរ៉ាត (Sodium perchlorate)	៤០% w/w	

តារាងបង្ហាញទី ២: សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះដែលត្រូវរាយការណ៍របស់សហភាពអឺរ៉ុប	
សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះ	
សារធាតុគីមីផ្សំគ្រឿងផ្ទុះជាប់កម្រិតកំណត់របស់សហភាពអឺរ៉ុប	
ហិចសាមីន (Hexamine) Acetone	

អាសេតូន (Acetone)
ប៉ូតាស្យូមនីត្រាត (Potassium nitrate)
សូដ្យូមនីត្រាត (Sodium nitrate)
កាល់ស្យូមនីត្រាត (Calcium nitrate)
កាល់ស្យូមអាម៉ូញ៉ូមនីត្រាត (Calcium ammonium nitrate)
ម៉េកាញ៉ូម (Magnesium powders)
ម៉ាញ៉ូមនីត្រាត ហិចសាអ៊ីត្រាត (Magnesium nitrate hexahydrate)
ម៉េកាញ៉ូម (Aluminium powders)

៥.២.៧ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិ និងការចែករំលែកព័ត៌មាន

ដោយមើលឃើញពីប្រវែង និងច្រកព្រំដែនអន្តរជាតិជាច្រើន អភិក្រមថ្នាក់ជាតិគ្រប់គ្រងចំពោះការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សេងៗ និងធាតុផ្សំ IED ទំនងជាមិនអាចជោគជ័យនោះទេ។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិក្នុងផ្នែកអនុវត្តច្បាប់មានសារៈសំខាន់ជាពិសេស ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ និងការកំរាមកំហែងនៃ IED ឆ្លងដែននេះ។ គម្រោងឆ្នាំរបស់នគរបាលអន្តរជាតិ គឺជាកំណត់ត្រាផ្តួចផ្តើមមួយក្នុងចំណោមកំណត់ត្រាផ្តួចផ្តើមជាច្រើន។²⁸

គម្រោងឆ្នាំ (Project Watchmaker) បានអភិវឌ្ឍន៍នូវផ្នែកតាមតំបន់ ស្របតាមការកំរាមកំហែងនៃ IED បច្ចុប្បន្ន ដោយយកចេញពីទិន្នន័យហេតុការណ៍ជាក់ស្តែង។ ចំណុចសំខាន់នៃកំណត់ត្រាផ្តួចផ្តើមរបស់គម្រោងឆ្នាំ គឺជាមូលដ្ឋានទិន្នន័យដែលរួមបញ្ចូលព័ត៌មានអំពីជនដែលគេស្គាល់ និងជនសង្ស័យពាក់ព័ន្ធនឹងការទិញ ការផលិត, ឬការប្រើប្រាស់ IED។ មូលដ្ឋានទិន្នន័យនេះអនុញ្ញាតឱ្យអង្គការនគរបាលព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ (INTERPOL) ជួយដល់ភ្នាក់ងារអនុវត្តច្បាប់ក្នុងការស្វែងរកការធ្វើសកម្មភាពឆ្លងប្រទេស និងប្រតិបត្តិការរបស់អ្នកផលិត និងអ្នកសម្របសម្រួល IED ។ INTERPOL ប្រើប្រាស់នូវកំណត់សម្គាល់ដោយប្រើកូដពណ៌ផ្សេងៗគ្នាដើម្បីប្រាស្រ័យទាក់ទងព័ត៌មានដែលពាក់ព័ន្ធនឹង IED ទៅសមាជិករបស់ខ្លួន។

កំណត់ត្រាផ្តួចផ្តើមអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀតរួមមានការិយាល័យទំនាក់ទំនងចារកម្មតំបន់ចំនួន ១១ នៃអង្គការគយពិភពលោក (WCO) ដែលសម្របសម្រួលការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានអំពីចារកម្មពាសពេញតំបន់ WCO ទាំងប្រាំមួយ។ WCO ប្រើប្រាស់បណ្តាញអនុវត្តច្បាប់គយដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីជួយសហគមន៍អនុវត្តច្បាប់គយក្នុងការប្រមូលទិន្នន័យ និងព័ត៌មានសម្រាប់គោលបំណងចារកម្ម។²⁹

៥.២.៨ ប្រតិបត្តិការដែលដឹកនាំដោយព័ត៌មានចារកម្ម

ប្រតិបត្តិការប្រឆាំង IED ដែលដឹកនាំដោយព័ត៌មានចារកម្ម បង្កើតបានជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃការឆ្លើយតបរបស់រដ្ឋចំពោះការប្រើប្រាស់ IED ពីសំណាក់ឧក្រិដ្ឋជន និងក្រុមប្រព្រឹត្តិអំពើកេរ្តិ៍រកម្ម។ ព័ត៌មានដ៏មានប្រយោជន៍ជាច្រើននឹងអាចទទួលបានពីការធ្វើកោសល្យវិច័យលើសមាសធាតុដែលរកឃើញពីឧប្បត្តិហេតុ IED ។ ប្រតិបត្តិការដែលបានគ្រោងទុក និងអនុវត្តដោយប្រុងប្រយ័ត្នអាចបង្កការខ្វះខាតដល់បណ្តាញ IED និងរារាំងអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការទិញសារធាតុគីមីផ្សំ IED រួមទាំងការផលិត និងផ្គត់ផ្គង់ IED ពីការអនុវត្តប្រតិបត្តិការប្រឆាំងនឹង IED ដោយជោគជ័យ។ ប្រតិបត្តិការដែលដឹកនាំដោយព័ត៌មានចារកម្មអាចមានទម្រង់ជាច្រើន រួមមាន៖

- » ការកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងការបិទសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់សារធាតុគីមីផ្សំ IED

²⁸ គម្រោងឆ្នាំ (Project Watchmaker) គឺជាវេទិកាអព្យាក្រឹតសកលមួយ ដែលជួយអង្គការឯកទេសក្នុងប្រទេសជាសមាជិករបស់ខ្លួន ក្នុងការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានចារកម្ម ដើម្បីប្រឆាំងនឹងការកំរាមកំហែងនៃការរាយប្រហារដោយ IED។ នេះក៏ជួយពង្រឹងសមត្ថភាពក្នុងការបង្ការទប់ស្កាត់, ការត្រៀមបង្ការ, ការឆ្លើយតប, និងការស្តារឡើងវិញពីការរាយប្រហារ IED។
²⁹ WCO, “បណ្តាញអនុវត្តច្បាប់គយ (CEN)”, www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/instruments-and-tools/cen-suite/cen.aspx

ដោយសហការជាមួយនិងដៃគូអន្តរជាតិ។

- » ការកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងការកាត់ទោសអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការប្រើប្រាស់ IED ។
- » គំនិតផ្តួចផ្តើមប្រឆាំងនឹងភាពឆ្លងនិយម ក្នុងគោលបំណងកាត់បន្ថយការជ្រើសរើសមនុស្សចូលបម្រើការក្នុងអង្គការដែលប្រើប្រាស់ IEDs ។
- » វិធានការកាត់បន្ថយលទ្ធភាពទទួលបានចំណេះដឹងបច្ចេកទេសពាក់ព័ន្ធនឹងការផលិត និងយុទ្ធវិធីប្រើប្រាស់ IEDs ។³⁰

ការវិភាគ និងជំនាញបច្ចេកទេសដើម្បីកម្ចាត់ IED ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព មានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំងនឹង IED នាពេលអនាគត និងការសម្រេចថា តើត្រូវផ្លាស់ប្តូរយុទ្ធវិធីកងកម្លាំង, បច្ចេកទេស, និងនីតិវិធីរបស់ខ្លួនយ៉ាងណាដែលចាំបាច់ដើម្បីដោះស្រាយការផលិត IED នាពេលបច្ចុប្បន្ន និងការព្យាករណ៍អំពីការប្រើប្រាស់ IED ដោយអង្គការឧក្រិដ្ឋកម្ម ឬដោយក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សា។

៥.៣ វិធានការប្រឆាំងនឹងការរីកសាយភាយនៃ IED នៅខ្សែខាងក្រោម

៥.៣.១ ការឆ្លើយតបទៅនឹង IED - ការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាព

សមត្ថភាពក្នុងការដោះ IED និងដើម្បីធ្វើការប្រកបដោយសុវត្ថិភាពតាមរយៈការរកឃើញសមាសធាតុ IED គឺជាសមត្ថភាពឆ្លើយតបជាមូលដ្ឋានចាំបាច់ ចំពោះរដ្ឋជាសមាជិកទាំងអស់ដែលកំពុងប្រឈមមុខនឹងការកំរាមកំហែងនៃ IED ។ នៅដំណាក់កាលដំបូងនៃយុទ្ធនាការ IED រ៉ាមីនមែនជាវិធីចម្លែកទេដែលយើងឃើញថាត្រូវបានបំពេញដោយមន្ត្រីយោធា ដែលប្រហែលជាបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលតែអំពីការបំផ្លាញ ឬការដោះគ្រាប់រំសេវសាមញ្ញប៉ុណ្ណោះ។

IED មានភាពខុសប្លែកគ្នាយ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងភាពស្មុគស្មាញ និងការចនាបស់វា ហើយមិនមានស្តង់ដារផលិតកម្មសម្រាប់ការផលិត IED ទេ ប៉ុន្តែអ្នកផលិត IED ម្នាក់ៗអាចមានរបៀបបង្កើត IED ផ្ទាល់ខ្លួន។ មានការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកវិទ្យាផលិត IED យ៉ាងទូលំទូលាយតាមរយៈចលនាពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយទៀត ដែលមានការប្រើប្រាស់ IEDs ក៏ដូចជាការរីកសាយភាយព័ត៌មានតាមអ៊ិនធើណែត។ ជានិច្ចជាកាល ការរៀបចំធ្វើ IED នេះស្ថិតលើសមត្ថភាពស្រមើស្រមៃ និងបច្ចេកទេសរបស់អ្នកផលិតគ្រាប់បែកច្នៃ។

ជាធម្មតា ការឆ្លើយតបភ្លាមៗទៅនឹង IED ធ្វើឡើងដោយក្រុមកម្ទេចសំណល់ជាតិផ្ទះ (EOD) ឬក្រុម IEDD ។ គោលបំណងចម្បងនៃក្រុមនេះគឺដើម្បី៖³¹

- » សង្គ្រោះជីវិត
- » រក្សាទ្រព្យសម្បត្តិ
- » លុបបំបាត់ការកំរាមកំហែង
- » កត់ត្រា និងស្វែងរកសមាសធាតុ IED ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការអភិវឌ្ឍបច្ចេកទេសនៃវិធានការប្រឆាំងនឹង IED និងដើម្បីជួយក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកផលិត និងអ្នកសម្របសម្រួល IED ។
- » ស្តារស្ថានការណ៍ឲ្យមានភាពប្រក្រតីឡើងវិញ ឬស្តារសេរីភាពនៃចលនារបស់កងកម្លាំងយោធា និងកងកម្លាំងសន្តិសុខឲ្យបានឆាប់តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។
- » បន្ទាចក្រុមផ្សេងៗកុំឲ្យប្រើប្រាស់ IEDs តាមរយៈប្រតិបត្តិការ IEDD ប្រកបដោយប្រសិទ្ធផល និងប្រសិទ្ធភាព។

សមត្ថភាពសំខាន់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការងារ IED ប្រកបដោយសុវត្ថិភាពគឺការស្វែងរក IED ។ នេះពាក់ព័ន្ធនឹងទីតាំងនៃសមាសធាតុដែលពាក់ព័ន្ធនឹង IED ដូចជាកន្លែងផ្ទុកគ្រឿងផ្ទុះសំខាន់, កុងតឺន័រផ្ទុះ, ខ្សែផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនី, ឧបករណ៍បំផ្ទុះ និងផ្សេងៗប្រអប់ផ្ទុកគ្រាប់បែកច្នៃ។

កត្តាមួយក្នុងចំណោមកត្តាផ្សេងៗ

³⁰ នៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង ចំណុចនេះស្ទើរតែមិនអាចសម្រេចបាន ប៉ុន្តែច្បាប់ដែលហាមឃាត់ការរក្សាទុកនូវចំណេះដឹងពាក់ព័ន្ធនឹង IED ដូចជាការផលិតគ្រឿងផ្ទុះដោយខ្លួនឯង មានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ក្នុងការកាត់ទោសអ្នកផលិត IED ។
³¹ អង្គការប្រតិបត្តិការរក្សាសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ "ទស្សនវិជ្ជា និងគោលការណ៍ EOD", នៅក្នុងសៀវភៅណែនាំអង្គការ EOD, បេសកកម្មយោធារក្សាសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ, ឆ្នាំ ២០១៧, ផ្នែកទី ១,៤, ទំព័រទី ១៣។

ដែលគ្រប់គ្រងកម្មវិធីការណ៍ក្នុងការវាយតម្លៃប្រតិបត្តិការសមត្ថភាពឆ្លើយតបនឹង IED
 របស់រដ្ឋគឺសមត្ថភាពរបស់ខ្លួនក្នុងការរក្សាផ្នែកភស្តុតាងខុសគ្នាដែលត្រូវការ
 ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។ ជានិច្ចជាកាល នៅក្នុងបរិយាកាសដែលសមត្ថភាពនៅកម្រិតទាប
 និងរងផលប៉ះពាល់ដោយឆ្លោះ
 គេពុំសូវយកចិត្តទុកដាក់ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ទៅលើបញ្ហាប្រឈមផ្សេងៗពាក់ព័ន្ធនឹងការថែទាំ
 និងលទ្ធកម្មគ្រឿងបន្លាស់ និងការគ្រប់គ្រងវដ្តជីវិតទូទៅនៃសម្ភារប្រើប្រាស់សំខាន់ៗឡើយ។ ជាញឹកញយ
 គេកែងកែទិញឧបករណ៍ប្រឆាំងនឹង IED ដែលមានឯកទេសខ្ពស់ពីក្រុមហ៊ុនធំៗ
 ប៉ុន្តែបែរជាពុំសូវយកចិត្តទុកដាក់លើការរក្សានិរន្តរភាពសមត្ថភាពយូរអង្វែងរបស់ឧបករណ៍ទាំងនោះ។
 ចំណុចនេះធ្វើឱ្យរដ្ឋទាំងឡាយដែលមានឧបករណ៍ប្រើប្រាស់រួចទៅហើយ ពិបាកក្នុងការរក្សាថែទាំ
 ហើយអត្រាថែទាំទាបនេះ មានន័យថាពុំមានឧបករណ៍គាំទ្រដល់ប្រតិបត្តិការប្រឆាំងនឹង IED
 បានគ្រប់គ្រាន់ទៅតាមកម្រិតតម្រូវការរបស់អ្នកប្រើប្រាស់ឡើយ។

៥.៣.២ ការឆ្លើយតបទៅនឹង IED - ការពិនិត្យទីតាំង IED

ការពិនិត្យមើលទីតាំង IED
 គ្របដណ្តប់លើសកម្មភាពទាំងអស់ដែលបានអនុវត្តឡើងក្រោយមានឧប្បត្តិហេតុ IED
 បន្ទាប់ពីបានធានាអំពីសុវត្ថិភាព IED រួច។ វារួមបញ្ចូលសកម្មភាពមួយចំនួនដែលចាំបាច់
 ក្នុងការរក្សាទីតាំងកើតហេតុ និងជួយសម្រួលដល់ការប្រមូលភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ។ ភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ
 គឺជាភស្តុតាងរូបវន្តដែលមានការផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងឧប្បត្តិហេតុមួយ
 ដែលគេអាចប្រើប្រាស់នៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតបែបវិទ្យាសាស្ត្រលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ឬរដ្ឋប្បវេណី។
 គេអាចប្រើប្រាស់ភស្តុតាងនេះនាពេលក្រោយ នៅក្នុងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៅក្នុងតុលាការ
 ដើម្បីធ្វើការចោទប្រកាន់ផ្តន្ទាទោស។ គេក៏អាចប្រើភស្តុតាងទាំងនេះ ដើម្បីស៊ើបអង្កេតក្រុម
 ឬបុគ្គលដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹង IEDs និងដើម្បីជួយកំណត់គោលដៅប្រឆាំងនឹង IED
 ដែលជាផ្នែកមួយនៃអភិក្រមថ្នាក់ជាតិដំនូលំទូលាយក្នុងការប្រឆាំងនឹង IED ។

ការប្រមូលភស្តុតាងធ្វើកោសល្យវិច័យគឺជាទិដ្ឋភាពសំខាន់នៃប្រតិបត្តិការប្រឆាំងនឹង IED ។
 គុណភាពនៃភស្តុតាងដែលគេអាចប្រមូលបានពិនិត្យឧប្បត្តិហេតុ និងទីតាំងកើតហេតុ
 និងត្រូវអនុវត្តតាមការបណ្តុះបណ្តាល និងកម្រិតយល់ដឹងអំពីកោសល្យវិច័យនៃមន្ត្រីដែលបានដំណើរការទីតាំង
 IED ប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។ ការប្រមូល, ការបង្ហាញ, និងការដាក់ភស្តុតាងនេះយ៉ាងត្រឹមត្រូវ
 ក៏ជាវិធានការយ៉ាងសំខាន់ផងដែរចំពោះការកាត់ទោសជនល្មើសនាពេលអនាគត។

ការស្វែងរកកន្លែងកើតហេតុ IED រួមទាំងកន្លែងរៀបចំ IED
 ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីជួយដល់ចំណុចខាងក្រោម៖

- » **ប្រមូលភស្តុតាង៖** ទីតាំង IED មានភស្តុតាងរូបវន្ត រួមទាំងបំណែកនៃ IED ខ្លួនឯង ឬកម្ទេចកម្ទីរបំផ្លុះ
 ដែលគេអាចវាយតម្លៃលើប្រភេទគ្រឿងផ្ទុះដែលបានយកមកប្រើផលិត IED ។
- » **កំណត់មូលហេតុនៃការផ្ទុះ៖**
 ការកំណត់ប្រភេទជាតិផ្ទុះដែលបានប្រើអាចជួយក្នុងការបង្កើតយុទ្ធសាស្ត្រនៃគោលដៅប្រឆាំងនឹង IED ។
 ជាឧទាហរណ៍ តើ IED នេះមានប្រភេទគ្រឿងផ្ទុះក្នុងគោលបំណងយោធា ឬគ្រឿងផ្ទុះដែលផលិតដោយខ្លួនឯង?
- » **ប៉ាន់ស្មានប្រភេទ និងទំហំនៃការផ្ទុះ៖** ការប៉ាន់ស្មានទំហំ និងប្រភេទនៃគ្រឿងផ្ទុះ IED សំខាន់
 គឺមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ក្នុងការអភិវឌ្ឍវិធានការបច្ចេកទេសប្រឆាំងតបវិញ, ការការពារពីខាងក្រៅ,
 និងវិធានការការពាររូបវន្តផ្សេងទៀត
- » **វាយតម្លៃវិធីសាស្ត្រនៃមុខងារ IED៖** ការវាយតម្លៃបែបនេះអាចផ្តល់ព័ត៌មានអំពីរបៀបផលិត IED
 និងមុខងាររបស់វា។³²

៥.៣.៣ ការវិភាគភស្តុតាងដែលបានរកឃើញ

ការវិភាគកោសល្យវិច័យនៃសមាសធាតុ IED ដែលបានរកឃើញឡើងវិញឱ្យបានហ្មត់ចត់
 គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះដើម្បីកំណត់ពីរបៀបផលិតរហូតដល់មុខងាររបស់ IED ។ **សមាសធាតុផ្ទុះដែលបានផលិតឡើង
 ដូចជារស្សីគ្រឿងបំផ្ទុះសំខាន់ និងឧបករណ៍បំផ្ទុះ
 អាចត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណតាមរយៈកំណត់សម្គាល់របស់អ្នកផលិត។** សម្រាប់សមាសធាតុអេឡិចត្រូនិក
 ជាពិសេសនៅលើសៀគ្រឹម និងប្រព័ន្ធដំណើរការខ្នាតតូច, កំណត់សម្គាល់ និងសញ្ញាផ្សេងៗ
 អាចបង្ហាញពីទីកន្លែង និងពេលវេលាដែលគេផលិតគ្រឿងផ្ទុះនោះ។ ការកំណត់ប្រភេទនៃសមាសធាតុ IED
 ឱ្យបានត្រឹមត្រូវបង្ហាញពីដំណាក់កាលដំបូងក្នុងការកំណត់ខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ IED ។

³² ក៏គួរពិចារណាផងដែរលើមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន IED ។ ការវិភាគលើយានលើដី និងយានលើអាកាសដែលគ្មានមនុស្សបើក ដែលគេប្រើប្រាស់ក្នុងឧប្បត្តិហេតុ IED មួយចំនួន
 ក៏អាចផ្តល់នូវភស្តុតាង និងព័ត៌មានបន្ថែមផងដែរ។

៥.៣.៤ ការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន

ការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន (IM) គឺជាដំណើរការនៃការប្រមូល, ការចងក្រង, ការរក្សាទុក, និងការចែករំលែកព័ត៌មាននៅក្នុងស្ថាប័នមួយ។ វាង រវាង IM និងវដ្តនៃការស៊ើបអង្កេតមានចំណុចស្រដៀងគ្នាក្នុងការកំណត់សម្គាល់ ដែលមានការដឹកនាំ, ការប្រមូល, ការដំណើរការ, ការវិភាគ, និងការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន។

ប្រភេទនៃព័ត៌មានដែលប្រមូលបានខាងក្រោម បញ្ជាក់អំពីអភិក្រមដ៏មានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការប្រឆាំង IED ៖

- » របាយការណ៍ និងរូបថតពីអ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាពជាមួយនឹង IEDs ។
- » របាយការណ៍អំពីការវិភាគកោសល្យវិច័យលើវត្ថុតាងរូបវន្តដែលប្រមូលបានពីឧប្បត្តិហេតុ IED ។
- » ភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ និងរបាយការណ៍សាកសួរនគរបាល ដែលបានប្រមូលពីអ្នកដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងកាត់ទោសចំពោះបទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹង IED ជាបន្តបន្ទាប់។
- » ប្រភពរបាយការណ៍ចារកម្មទាំងអស់³³ ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងឧប្បត្តិហេតុ IED ឬជនដែលត្រូវបានសង្ស័យថាជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងបទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹង IED ។
- » របាយការណ៍ពាក់ព័ន្ធនឹងការវិភាគយុទ្ធវិធី, បច្ចេកទេស, និងនីតិវិធីដែលក្រុមប្រតិបត្តិអំពើហិង្សាដោយប្រើប្រាស់ IEDs ។

៥.៣.៥ ការពិនិត្យបច្ចេកទេស IEDs ដែលរកឃើញ

ការពិនិត្យបច្ចេកទេស IEDs ដែលរកឃើញ គឺយើងចង់ដឹងជាសំខាន់អំពីគោលបំណងនៃការផលិត និងដាក់ពង្រាយ IED ទាំងអស់នោះ។ ការពិនិត្យបច្ចេកទេសនៃ IED ឲ្យបានហ្មត់ចត់អនុញ្ញាតឲ្យរដ្ឋមួយអាច៖

- » កំណត់ប្រភពផ្គត់ផ្គង់សមាសធាតុ IED ជាក់លាក់។
- » ផ្សារភ្ជាប់ឧប្បត្តិហេតុតាមរយៈការវាយតម្លៃបច្ចេកទេសនៃសញ្ញាសម្គាល់ IED ជាក់លាក់ និងលក្ខណៈពិសេសផ្សេងទៀត។
- » ផ្តល់ដំណឹងឲ្យមានការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំងតបវិញ។
- » ផ្តល់ដំណឹងឲ្យមានការបណ្តុះបណ្តាលក្រុម IEDD នាពេលអនាគត និងជូនសមាជិកកងកម្លាំងសន្តិសុខផ្សេងទៀត។

៥.៣.៦ ការកំណត់អត្តសញ្ញាណជនប្រព្រឹត្ត

យើងអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណជនដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការផលិត, ការផ្គត់ផ្គង់, និងការដាក់ពង្រាយ IED តាមរយៈការអនុវត្តគោលការណ៍ស៊ើបអង្កេតនគរបាលល្អ ដែលផ្អែកលើការធ្វើកោសល្យវិច័យនៃសមាសធាតុ IED ដែលបានរកឃើញឲ្យបានត្រឹមត្រូវ។ យើងអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណជនប្រព្រឹត្តពី៖

- » ភស្តុតាងជីវសាស្ត្រ (ស្នាមម្រាមដៃ និង DNA) ដែលរកឃើញពីសមាសធាតុ IED ។
- » តម្រុយនៃការទទួលកញ្ចប់ជាក់លាក់នៃសមាសធាតុ IED (ឧ. តម្រុយពិជនប្រតិបត្តិទៅនឹងប្រតិបត្តិការដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបញ្ជាទិញសមាសធាតុ IED)។
- » ទំនាក់ទំនងរូបវន្តពីភស្តុតាងកោសល្យវិច័យរូបិយ និងអរូបិយ ដែលប្រមូលបាននៅទីតាំង IED (ឧ. សរសៃអំបោះ, ស្លាកសញ្ញាឧបករណ៍, និងស្នាមឆ្លុក ឬស៊ីក, និងកាកសំណល់គ្រឿងផ្ទុះ)។
- » ភស្តុតាងដែលរកបាន ដែលអាចនឹងប្រើដើម្បីជាជំនួយដល់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សីផ្សេងទៀតផងដែរ។ នេះមានសារៈសំខាន់ណាស់ ជាពិសេសនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌មួយចំនួន។

៥.៣.៧ ដំណើរការប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌

គ្រប់ព្រឹត្តិការណ៍ផ្ទះ IED ទាំងអស់គឺជាកន្លែងកើតហេតុ

³³ រួមទាំងព័ត៌មានចារកម្មនុស្ស, ចារកម្មជាសញ្ញា, និងព័ត៌មានចារកម្មប្រភពបើកចំហ។

ហើយដែលមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការប្រមូល និងគ្រប់គ្រងភស្តុតាងកោសល្យវិច័យអនុលោមតាមច្បាប់ជាធរមាន។ អ្វីដែលល្អបំផុត គឺត្រូវប្រមូលភស្តុតាងកោសល្យវិច័យនៅកន្លែងកើតហេតុ IED ដោយមន្ត្រីនគរបាលកោសល្យវិច័យ ដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាល និងមានការអនុញ្ញាតត្រឹមត្រូវ ប៉ុន្តែនៅក្នុងស្ថានភាពជាច្រើន ចំណុចនេះមិនអាចសម្រេចបានឡើយ

ហើយដែលមន្ត្រីនគរបាលផ្សេងទៀតអាចជាអ្នកប្រមូលភស្តុតាងជំនួសឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មានសមត្ថកិច្ច។ ក្នុងគ្រប់កាលៈទេសៈទាំងអស់ គួរមានការថែរក្សាសភាពដើមនៃភស្តុតាង ដើម្បីធ្វើកោសល្យវិច័យ ព្រោះភស្តុតាងទាំងអស់នោះអាចប្រើជាជំនួយ ដើម្បីផ្តន្ទាទោសជនល្មើសបាន។ រដ្ឋជាសមាជិកភាគច្រើន មិនតម្រូវឱ្យមានវិធានការច្បាប់ ឬបទប្បញ្ញត្តិពិសេស ដើម្បីធ្វើការងារជាមួយ IEDs ឡើយ គឺគ្រាន់តែការអនុវត្តនីតិវិធីដូចគ្នាទៅនឹងអ្វីដែលគេប្រើប្រាស់នៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរផ្សេងទៀត។ ទោះជាយ៉ាងណា ជាធម្មតាគេចាំបាច់តម្រូវឱ្យមានបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីពិសេសដើម្បីរក្សា, ប្រមូល, និងវិភាគភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹង IED ។

៥.៣.៨ ការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំងនឹង IED

ការរកឃើញសមាសធាតុ IED គឺជាជំនួយដ៏ចាំបាច់ក្នុងការជួយឱ្យគេដឹងអំពីផលប៉ះពាល់បំផ្លិចបំផ្លាញនៃ IEDs លើសំណង់ និងឃានជំនិះផ្សេងៗ។ ការរកឃើញសមាសធាតុពី RCIEDs គឺមានសារៈសំខាន់ក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានអំពីការអភិវឌ្ឍនៃប្រព័ន្ធ ECM ។

៦. ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់ UNIDIR

៦.១ សេចក្តីផ្តើមទៅនឹងការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED

ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃប្រឆាំងនឹង IED គឺផ្អែកលើ C-IED CMM ហើយគេរចនាឡើងដើម្បីផ្តល់នូវការវាយតម្លៃបែបគុណវិស័យនៃកម្រិតបក្កភាពប្រឆាំងនឹង IED បច្ចុប្បន្ន។ ឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃបានប្រមូលសមាសធាតុជាច្រើននៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ដែលត្រូវបានរៀបចំជាក្រុមទៅជាវិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ និងខ្សែខាងក្រោម។ ការសន្និដ្ឋានទូទៅនៃលំនាំនេះគឺថាកាលណាបក្កភាព និងប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការខ្សែខាងលើកាន់តែធំ តម្រូវការនៃវិធានការខ្សែខាងក្រោមដើម្បីប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ IEDs កាន់តែតិច។

៦.២ ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់

យើងបានបង្កើតឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់ ដែលមានមុខងារសម្រាប់បញ្ចូលទិន្នន័យ និងមើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់នៅក្នុងតារាង Microsoft Excel ដែលមានចងជាម៉ាក្រូ ដើម្បីងាយស្រួលវាយតម្លៃ។ តារាងទិន្នន័យនេះ ប្រើប្រាស់សន្លឹកបញ្ចូលទិន្នន័យជាច្រើន ដោយប្រើចន្លោះ (Tab) មួយសម្រាប់សមាសធាតុមួយនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ។ យើងប្រើចន្លោះ (Tab) តារាងសង្ខេប ដើម្បី សម្រួលដល់ការមើលឃើញលទ្ធផលបូកសរុបជាទម្រង់តារាងផង និងទម្រង់ក្រាហ្វិកផង។ ឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់នេះ ងាយស្រួលក្នុងការស្វ័យវាយតម្លៃ អាចចូលប្រើបានតាមតំណភ្ជាប់នេះ៖ [Data Visualization Access Link.](#)³⁴

៦.២.១ ការបញ្ចូលទិន្នន័យទៅក្នុងឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់

ដើម្បីជាជំនួយដល់អ្នកអនុវត្តឧបករណ៍ស្វ័យវាយតម្លៃផ្អែកលើកម្មវិធីគ្រឿងទន់នេះ ប្រភេទសមាសធាតុនីមួយៗនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ត្រូវបានគេដាក់នៅក្នុងចន្លោះ (Tab) តារាងទិន្នន័យដាច់ពីគ្នា។ សមាសភាគខ្សែខាងលើនៃសមត្ថភាពមានពណ៌បៃតង, សមាសភាគខ្សែខាងក្រោមមានពណ៌សាច់។ ចន្លោះ (Tab) នីមួយៗបង្ហាញពីបញ្ហាដែលត្រូវពិចារណា នឹងមានផ្តល់ជូនជាសេចក្តីណែនាំអំពីរបៀបវាយតម្លៃកម្រិតបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំង IED ជាក់លាក់យ៉ាងណាចំពោះសមាសធាតុជាក់លាក់ណាមួយ។ ចន្លោះ (Tab) នីមួយៗក៏មានប្រអប់ទំនេរសម្រាប់សរសេរ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកប្រើបញ្ចូលរបបកំហើញ និងទិន្នន័យជំនួយសំខាន់ៗ។ នៅខាងលើនៃចន្លោះ (Tab) នីមួយៗ អ្នកប្រើប្រាស់អាចជ្រើសរើស "ប៊ូតុងវិទ្យុ" នៃកម្រិតបក្កភាពរបស់សមាសធាតុមួយនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ដែលបានវាយតម្លៃ (អាចជ្រើសរើសបានតែមួយជម្រើសប៉ុណ្ណោះ)។ នៅក្នុងរូបភាពទី ៥ បានបង្ហាញពីឧទាហរណ៍របស់អេក្រង់នៃការបញ្ចូលទិន្នន័យទៅតាមចន្លោះ (Tab) ដែលគេបានប្រើប្រាស់ដោយប្រើឧបករណ៍មើលទិន្នន័យផ្ទាល់។

Upstream Counter-IED Measures - National Policy, Legislation and Regulations

Counter-IED Maturity Level

- Counter-IED Maturity Level 1 -Initial
- Counter-IED Maturity Level 2 -Developing
- Counter-IED Maturity Level 3 -Defined
- Counter-IED Maturity Level 4 -Managed
- Counter-IED Maturity Level 5 -Optimizing

Assessed Counter-IED Maturity Level: 1

AssessorKey Comments -National Policy, Legislation and Regulations:

Introduction

This component of counter-IED capability covers the highest levels of government policy and determines whether the State has an adequate policy, legislative and regulatory framework to address the use of IEDs.

Most States have relevant criminal legislation that may be applied to the criminal use of explosive devices for murder and attempted murder. It is important that appropriate legislation exists to cover the unlawful possession of IED precursors as well as the intent to use IEDs for criminal or terrorist acts.

Assessment Considerations

The following questions should be considered in assessing a State’s counter-IED capability maturity in terms of current national legislation and regulations:

1. Is there a national counter-IED policy or strategy? Does it encompass an effective whole of government approach to the IED problem?
2. To what extent is there extant legislation prohibiting the acquisition of IED components and the manufacture and use of IEDs?
3. Is there robust and comprehensive legislation governing the lawful acquisition, storage, transport and use of explosives and related items? Such legislation may cover:
  - Manufacture of explosives and related items
  - Stockpile control measures
  - The control, including acquisition, storage and use, of IED precursors
  - All lawful uses of explosive, such as civil engineering (construction and demolition), mining, quarrying, seismic survey, and oil and gas exploration and production
4. Are the State regulations governing the control, storage and use of explosives and ammunition sufficient to prevent the illicit diversion of material?
5. Do the security forces have in place suitable security arrangements to safeguard ammunition attractive to criminal and terrorist organizations (ACTO)?
6. Is there evidence over the past five years of ammunition being acquired from State stockpiles by groups that commit acts of terrorism? Is the trend increasing or

Assessment Criteria

C-IED CM Level 1 –Initial is indicated by the following:

There is no specific legislation in place covering the unauthorized possession of explosives or the use of explosives for criminal purposes.
There are no effective legislative or regulatory controls in place to govern the civil use and acquisition of explosives.

C-IED CM Level 2 –Developing is indicated by the following:

There are some legislation and regulations in place, but they are not generally enforced.
There is an embryonic national counter-IED strategy, but there are concerns about support from some government departments.

C-IED CM Level 3 –Defined is indicated by the following:

There is a defined national counter-IED strategy, and there is a single ministry or department responsible for coordinating an effective whole of government approach to countering IEDs.
Legislation and regulations are present, and there is a resourced organization for assuring and enforcing compliance.
There is an effective judicial system operating within the State, and groups accused of IED-related offences are able to be prosecuted using relevant legislation.
Relevant regulations are in place relating to the control and use of IED precursors, particularly dual-use materials that may be used in the manufacture of home-made explosives.

C-IED CM Level 4 –Managed is indicated by the following:

The State has robust procedures for both enforcing and reviewing national legislation and regulations.
The State has a robust and effective licensing system that assesses the suitability of persons to gain lawful access to explosives.

C-IED CM Level 5 –Optimizing is indicated by the following:

The State is seen to adopt best international practice and participates in regional and international forums, develops new control measures, and shares and adopts best practice.

Supporting Notes -National Policy, Legislation and Regulations:

រូបភាពទី ៥: ឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់ - ការបញ្ជូនទិន្នន័យ

៦.២.២ ការបង្ហាញលទ្ធផលនៅក្នុងឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់

ចន្លោះ (Tab) តារាងសង្ខេបពីរដាច់ពីគ្នា (មួយសម្រាប់សមាសធាតុខ្សែខាងលើ និងខ្សែខាងក្រោមនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED), មានពណ៌ក្រហមទាំងពីរ, បង្ហាញលទ្ធផលជារួម។ តារាងសង្ខេបទាំងនេះប្រើតារាងប្រភេទរ៉ងា ដើម្បីបង្ហាញជាក្រាហ្វិកនៃកម្រិតបក្កភាពប្រឆាំងនឹង IED នៃខ្សែខាងលើ និងខ្សែខាងក្រោម និងមានតារាងមួយដើម្បីផ្តល់ជាសេចក្តីសង្ខេបនៃកម្រិតបក្កភាពសមត្ថភាពបុគ្គលនៃសមាសធាតុសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED នីមួយៗ។ មានការគណនាពិន្ទុបក្កភាពសមត្ថភាពទូទៅ សម្រាប់សមាសធាតុខ្សែខាងលើ និងខ្សែខាងក្រោម នៅក្នុងរូបភាពទី ៦ បានបង្ហាញពីឧទាហរណ៍នៃលទ្ធផលដែលបង្កើតឡើងដោយឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់។

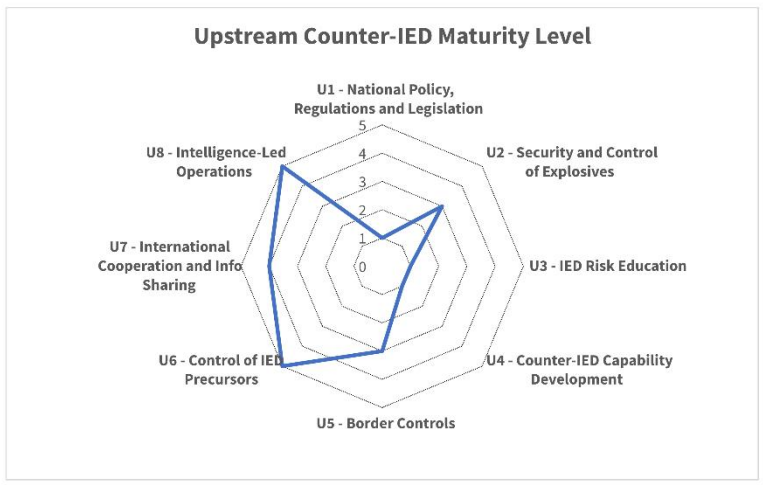

Upstream Counter-IED Measures - Summary of Counter-IED Capability Maturity

Component of Counter-IED Capability	CMM Level
U1 - National Policy, Regulations and Legislation	1
U2 - Security and Control of Explosives	3
U3 - IED Risk Education	1
U4 - Counter-IED Capability Development	1
U5 - Border Controls	3
U6 - Control of IED Precursors	5
U7 - International Cooperation and Info Sharing	4
U8 - Intelligence-Led Operations	5

Mean Upstream Counter IED Maturity Level 3

Date: 1-Jul-20
 Assessment Description: Country X
 Assessor(s): A Author

រូបភាពទី ៦: ឧបករណ៍មើលទិន្នន័យដោយផ្ទាល់ - ការបង្ហាញលទ្ធផល

៦.៣ ការវាយតម្លៃបក្កភាពប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ

តារាងទី ៣: បង្ហាញអំពីសមាសធាតុខ្សែខាងលើសំខាន់ៗនៃលំនាំសមត្ថភាពបក្កភាពប្រឆាំងនឹង IED

តារាងទី ៣: សេចក្តីសង្ខេបនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ		
លេខរៀង	វិធានការ	យោបល់
១	គោលនយោបាយ, ច្បាប់, និងបទប្បញ្ញត្តិថ្នាក់ជាតិ	ពាក់ព័ន្ធនឹង IEDs និងការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងផ្ទុះ
២	សន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងផ្ទុះ	
៣	ការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃ IED	
៤	ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED	
៥	ការត្រួតពិនិត្យនៅតាមព្រំដែន	រួមទាំងវិធានការតាមដាន និងត្រួតពិនិត្យលើការនាំចូលសមាសធាតុដែលពាក់ព័ន្ធនឹង IED
៦	ការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED	ភាគច្រើនជាសារធាតុដែលមានការប្រើប្រាស់ដែលមានគោលបំណងពីរ ដែលគេអាចយកទៅផលិតជាគ្រឿងផ្ទុះ និង IED ដោយខ្លួនឯង
៧	កិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិ និងការចែករំលែកព័ត៌មាន	ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងនឹង IEDs និងការចែករំលែកព័ត៌មាន
៨	ប្រតិបត្តិការដឹកនាំព័ត៌មានចារកម្ម	

៦.៣.១ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: គោលនយោបាយ, ច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិថ្នាក់ជាតិ

៦.៣.១.១ សេចក្តីផ្តើម

សមាសធាតុនៃសមត្ថភាពប្រឆាំង IED នេះគ្របដណ្តប់កម្រិតខ្ពស់បំផុតនៃគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល និងកំណត់ថាតើមានគោលនយោបាយ, ច្បាប់, និងគ្របដណ្តប់បទប្បញ្ញត្តិគ្រប់គ្រាន់យ៉ាងណា ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានៃការប្រើប្រាស់ IED ។

រដ្ឋជាសមាជិកភាគច្រើនមានច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌពាក់ព័ន្ធដែលគេអាចយកទៅអនុវត្តចំពោះការប្រើប្រាស់ ខុសច្បាប់នៃឧបករណ៍ផ្ទុះ ដើម្បីធ្វើឃាត និងប៉ុនប៉ងធ្វើឃាត។ វាជាការសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវមានច្បាប់សមស្រប ដើម្បីអនុវត្តចំពោះការមានកម្មសិទ្ធិសារធាតុគីមីផ្សំ IED ខុសច្បាប់ ក៏ដូចជាគោលបំណងក្នុងការប្រើប្រាស់ IED សម្រាប់អំពើឧក្រិដ្ឋកម្ម ឬអំពើហិង្សាកម្ម។

៦.៣.១.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរមានការពិចារណាសំណួរខាងក្រោមក្នុងការវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់រដ្ឋមួយពាក់ព័ន្ធនឹងច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិថ្នាក់ជាតិបច្ចុប្បន្ន៖

» តើមានគោលនយោបាយ ឬយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំង IED ថ្នាក់ជាតិដែរឬទេ? តើគោលនយោបាយ ឬយុទ្ធសាស្ត្រនោះមានអភិក្រមរដ្ឋាភិបាលទាំងមូលប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពចំពោះបញ្ហា IED ដែរឬទេ?

» តើច្បាប់ដែលមានស្រាប់ស្តីពីការហាមឃាត់ការទិញសមាសធាតុ IED និងការផលិត និងប្រើប្រាស់ IED ដល់កម្រិតណា?

» តើមានច្បាប់ដំរីងមាំ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយដែលគ្រប់គ្រងលើការទិញ, ការផ្គុំ, ការដឹកជញ្ជូន, និងការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះ និងសម្ភារពាក់ព័ន្ធដែរឬទេ? ច្បាប់បែបនេះអាចគ្របដណ្តប់:

- ការផលិតគ្រឿងផ្ទុះ និងសម្ភារពាក់ព័ន្ធ
- វិធានការត្រួតពិនិត្យស្តុក
- ការត្រួតពិនិត្យ រួមទាំងការទិញយក, ការផ្គុំ, និងការប្រើប្រាស់សារធាតុគីមីផ្សំ IED
- រាល់ការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះដោយស្របច្បាប់ ដូចជាវិស្វកម្មសំណង់ស៊ីវិល (ការសាងសង់ និងការបង្ហាញអគារ), ការដឹកយករ៉ឺ, ការបំផ្ទុះភ្នំយកថ្ម, ការអង្កេតការព្រួយដី, រួមទាំងការរុករក, និងការផលិតប្រេង និងឧស្ម័ន។

» តើបទប្បញ្ញត្តិរបស់រដ្ឋស្តីពីការគ្រប់គ្រងការត្រួតពិនិត្យ, ការផ្គុំ, និងការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រាប់គ្រាន់ដើម្បីបង្ការទប់ស្កាត់ការបំប្លែងសារធាតុផ្ទុះខុសច្បាប់ដែរឬទេ?

» តើមានកងកម្លាំងសន្តិសុខស្រាប់ ដោយមានការរៀបចំសន្តិសុខសមរម្យ ដើម្បីការពារគ្រាប់រំសេវជាតិផ្ទុះពីអង្គការឧក្រិដ្ឋជន និងភេរវករ (ACTO) ដែរឬទេ?³⁵

» ក្នុងរយៈពេលប្រាំឆ្នាំកន្លងមក តើមានភស្តុតាងនៃគ្រាប់រំសេវត្រូវបានទិញពីឃ្នាំងរដ្ឋដោយក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើភេរវកម្មដែរឬទេ? តើនិន្នាការនេះកើនឡើង ឬថយចុះ?

» តើមានប្រព័ន្ធអាជ្ញាប័ណ្ណដែលវាយតម្លៃពីភាពស័ក្តិសមរបស់បុគ្គលក្នុងការទទួលបាន និងប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះដោយស្របច្បាប់ដែរឬទេ?

» តើមានបទប្បញ្ញត្តិដែលគ្របដណ្តប់ចលនាអន្តរជាតិ ឬកំណត់ប្រភេទនៃសារធាតុគីមីផ្សំ IED ដល់កម្រិតណា? ឬការដឹកជញ្ជូនគ្រឿងផ្ទុះ

» ប្រសិនបើមាន តើមានការប៉ុនប៉ងអ្វីខ្លះ ដើម្បីសម្រេចបានសុខុមនីយកម្មថ្នាក់តំបន់នៃបទប្បញ្ញត្តិស្រួតពិនិត្យ? (ចំណុចនេះមានសារៈសំខាន់ជាពិសេសចំពោះរដ្ឋជាសមាជិកទាំងឡាយណា ដែលអាចកំពុងតែប្រឈមនឹងការកំរាមកំហែង IED យ៉ាងខ្លាំងរួចមកហើយ។) តើមានការប៉ុនប៉ងអ្វីខ្លះ

៦.៣.១.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

- » មិនមានច្បាប់ជាក់លាក់ណាមួយដែលគ្របដណ្តប់លើការកាន់កាប់គ្រឿងផ្ទុះដោយគ្មានការអនុញ្ញាត ឬការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះសម្រាប់គោលបំណងបទឧក្រិដ្ឋឡើយ។
- » មិនមានច្បាប់ ឬបទប្បញ្ញត្តិត្រួតពិនិត្យយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីគ្រប់គ្រងការប្រើប្រាស់ និងការបញ្ជាទិញគ្រឿងផ្ទុះដោយជនស៊ីវិលឡើយ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២: កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

- » មានច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិជាធរមានខ្លះ ប៉ុន្តែជានិច្ចទៅមិនទាន់បានអនុវត្តនៅឡើយ។
- » មានយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹង IED ថ្នាក់ជាតិទើបកកើតថ្មី ប៉ុន្តែនៅមានក្តីបារម្ភអំពីការគាំទ្រពីក្រសួងស្ថាប័នរបស់រដ្ឋ ភិបាលមួយចំនួន។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣:

³⁵ លំនាំបទប្បញ្ញត្តិរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលគ្របដណ្តប់លើការដឹកជញ្ជូនទំនិញគ្រោះថ្នាក់ សំដៅលើ “ទំនិញគ្រោះថ្នាក់ដែលមានផលវិបាកខ្ពស់” គឺជាទំនិញដែលមានស្ថានភាពលក្ខណៈការប្រើប្រាស់ខុសច្បាប់នៅក្នុងហេតុការណ៍ភេរវកម្ម ហើយជាលទ្ធផលអាចបង្កើតផលវិបាកធ្ងន់ធ្ងរ ដូចជា របួស និងស្លាប់យ៉ាងច្រើន ឬការបំផ្លិចបំផ្លាញដ៏ខ្លាំង។ គ្រាប់រំសេវ និងគ្រឿងផ្ទុះភាគច្រើនគឺនៅក្នុងប្រភេទនេះ។ ពាក្យ ACTO ត្រូវបានដកចេញពីវិស័យគ្រប់គ្រងគ្រាប់រំសេវជាតិផ្ទុះយោធា។ សមាសធាតុណាមួយដែលមានក្បាលគ្រាប់រំសេវដែលមានកម្រិតខ្លះខ្លាំងអាចជាចំណាប់អារម្មណ៍របស់ក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើភេរវកម្ម និងមានបំណងផលិត IED ។

កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » មានយន្តការស្របគ្នាប្រឆាំងនឹង IED ថ្នាក់ជាតិដែលបានកំណត់ច្បាស់លាស់ ហើយមានក្រសួង ឬនាយកដ្ឋានតែមួយដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការសម្របសម្រួលអភិក្រមរដ្ឋាភិបាលទាំងមូលប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពក្នុងការប្រឆាំងនឹង IEDs ។
- » មានច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិជាធរមាន ហើយមានអង្គការធនធានសម្រាប់ធានា និងអនុលោមតាមច្បាប់។
- » មានប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពមួយ ដែលកំពុងប្រតិបត្តិនៅក្នុងរដ្ឋ IED ហើយក្រុមដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹង អាចនឹងត្រូវបានកាត់ទោសដោយប្រើច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ។
- » មានបទប្បញ្ញត្តិជាធរមាន ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការត្រួតពិនិត្យ និងការប្រើប្រាស់សារធាតុគីមីផ្សំ IED ជាពិសេសសារធាតុ ប្រើប្រាស់មុខពីរ ដែលគេអាចប្រើប្រាស់ផលិតជាគ្រាប់បែកច្នៃដោយខ្លួនឯង។

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤៖
កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋមាននីតិវិធីរឹងមាំ ទាំងការអនុវត្ត និងពិនិត្យឡើងវិញនូវច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិជាតិ។
- » រដ្ឋមានប្រព័ន្ធអាជ្ញាប័ណ្ណរឹងមាំ និងមានប្រសិទ្ធភាព ដែលវាយតម្លៃពីភាពស័ក្តិសមរបស់បុគ្គលក្នុងការទទួលបានគ្រឿងផ្ទុះដោយស្របច្បាប់។

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥៖ កម្រិតខ្ពស់ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » គេឃើញថារដ្ឋជាសមាជិកបានទទួល និងអនុវត្តតាមការអនុវត្តអន្តរជាតិល្អៗ និងចូលរួមក្នុងវេទិកាថ្នាក់តំបន់ និងអន្តរជាតិ, បង្កើតវិធានការត្រួតពិនិត្យថ្មី និងចែករំលែក និងអនុវត្ត ឧត្តមានុវត្តល្អៗ។

៦.៣.២ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងលើ៖ សន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងផ្ទុះ

៦.៣.២.១ សេចក្តីផ្តើម

ការចែកចាយនៃគ្រឿងផ្ទុះស៊ីវិល និងយោធាដោយខុសច្បាប់ គឺជាប្រភពទូទៅនៃគ្រឿងផ្ទុះដែលគេប្រើប្រាស់ ផលិត IEDs ។ វិធានការសន្តិសុខជាទូទៅពាក់ព័ន្ធនឹងវិធានការសន្តិសុខប្រព័ន្ធដែលមានជាធរមាន ដើម្បីធានាថាបុគ្គលិកដែលគ្មានការអនុញ្ញាត មិនមានលទ្ធភាពទទួលបានគ្រឿងផ្ទុះទេ។ វិធានការត្រួតពិនិត្យ ជាទូទៅគឺជាវិធីសាស្ត្រនីតិវិធីទាំងនោះ ដូចជាការផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណ និងការត្រួតពិនិត្យប្រវត្តិរូប ដើម្បីកាត់បន្ថយសក្តានុពលនៃក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាក្នុងការទទួលបានគ្រឿងផ្ទុះ និងបំប្លែងគ្រឿងផ្ទុះទាំងនោះ ដើម្បីប្រើជា IEDs ខុសច្បាប់។

សមាសធាតុនៃសមត្ថភាពនេះគឺពាក់ព័ន្ធនឹងសន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យសារធាតុផ្ទុះដែលបានផលិតក្នុងគោលបំណងយោធា និងពាណិជ្ជកម្ម។ ការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED ជាពិសេសសារធាតុដែលគេអាចប្រើសម្រាប់ផលិតគ្រឿងផ្ទុះដោយខ្លួនឯង ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាសមាសធាតុនៃសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ដាច់ដោយឡែកមួយ (សូមមើលចំណុច ៦.៣.៦) ។

ក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញនូវប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការសន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យ ចាំបាច់ត្រូវពិចារណាលើដំណាក់កាលនៃរដ្ឋរបស់គ្រឿងផ្ទុះ ចាប់ពីការផលិតរហូតដល់ការប្រើប្រាស់ចុងក្រោយ ឬការចោល រួមមានការផលិត, ការដឹកជញ្ជូន, ការស្តុកទុក, ការផ្គត់ផ្គង់, ការប្រើប្រាស់, និងការបោះចោល។

៦.៣.២.២ ចំណុចពិចារណានៃការវាយតម្លៃ

ក្នុងការវាយតម្លៃកម្រិតបក្ខភាពរបស់សមាសធាតុនៃសមត្ថភាពប្រឆាំង IED នេះ គេបានផ្តល់អនុសាសន៍ឱ្យបែងចែកគ្រឿងផ្ទុះបែបយោធា និងស៊ីវិលឱ្យដាច់ពីគ្នា។

គួរតែពិចារណាចំណុចខាងក្រោមក្នុងការវាយតម្លៃសុវត្ថិភាពនៃគ្រឿងផ្ទុះនៅក្នុងរដ្ឋមួយ៖

» តើមានការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពជាធរមាន ដើម្បីបង្ការទប់ស្កាត់ការបំប្លែងគ្រឿងផ្ទះពីអ្នកប្រើប្រាស់ស៊ីវិលដែរឬទេ? តើមានករណីដែលបានចងក្រងជាឯកសារអំពីក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សា ដែលមានចេតនាកំណត់គោលដៅលើហាងលក់គ្រឿងផ្ទះក្នុងគោលបំណងស៊ីវិល ក្នុងគោលបំណងដើម្បីទទួលបានគ្រឿងផ្ទះសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុង IEDs ដែរឬទេ?

» តើគ្រឿងផ្ទះយោធាត្រូវបានរក្សាទុកក្នុងនៅកន្លែងដែលមានសុវត្ថិភាព និងមានការយាមកាមដោយអនុលោមតាមវិធានការសន្តិសុខ ដែលមានចែងនៅក្នុងសេចក្តីណែនាំស្តីពីបច្ចេកទេសគ្រាប់រំសេវអន្តរជាតិដែរឬទេ?³⁶

» តើមានការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពជាធរមានចំពោះការត្រួតពិនិត្យ និងសន្តិសុខគ្រាប់រំសេវ និងជាតិផ្ទះដែលប្រើប្រាស់ដោយសមាជិកអង្គការយោធាអន្តរជាតិដែលអាចមានវត្តមាននៅក្នុងប្រទេសដែរ ឬទេ?

» តើបុគ្គលដែលមានលទ្ធភាពទទួលបាននូវគ្រឿងផ្ទះដោយគ្មានការត្រួតពិនិត្យ ទទួលបានការឆែកឆេរត្រឹមត្រូវយ៉ាងត្រឹមត្រូវដែរឬទេ?

» តើមានដាក់សញ្ញា ឬស្លាកលើគ្រឿងផ្ទះស៊ីវិល និងយោធា ដើម្បីជួយក្នុងការស្វែងរក ឬកំណត់អត្តសញ្ញាណគ្រឿងផ្ទះទាំងនោះ ប្រសិនបើវាជាម្យ៉ាងនៃការបំប្លែងទៅជា IED ខុសច្បាប់ដែរឬទេ?

» តើមានប្រភពនៃគ្រឿងផ្ទះយោធាដែលមិនមានការយាមកាមដែរឬទេ (ឧ. កន្លែងមិនដែលមិនទាន់បោសសម្អាត ឬ UXO នៅក្នុងតំបន់យោធា ឬក្នុងតំបន់ធ្លាប់មានជម្លោះ)?

» តើមានភស្តុតាង ឬព័ត៌មានចារកម្មណាមួយដែលបញ្ជាក់ថាក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាកំពុងទទួលបានគ្រឿងផ្ទះពីប្រភពពាណិជ្ជកម្ម ឬយោធាដែរឬទេ?³⁷ ប្រសិនបើមាន តើនិន្នាការនោះកំពុងកើនឡើងឬទេ?

» តើមានភស្តុតាងពី IEDs ដែលបានរកឃើញ ដែលបង្ហាញថាក្រុមផលិត IEDs កំពុងប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទះបែបស៊ីវិល ឬយោធាខុសច្បាប់ដែរឬទេ?

» តើវាប្រើប្រាស់លំនាំបទប្បញ្ញត្តិរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដើម្បីគ្របដណ្តប់ការដឹកជញ្ជូនគ្រឿងផ្ទះដែរឬទេ?³⁸ ឬស្រដៀងគ្នា

» តើមានអង្គការដែលមានធនធានសមស្របនៅក្នុងរដ្ឋ ដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាការអនុលោមតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិដែរឬទេ?

» តើអង្គការនោះធ្វើអធិការកិច្ច ឬពិនិត្យអ្នកដែលទទួល, ស្តុកទុក, និងប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទះញឹកញាប់ប៉ុណ្ណា?

៦.៤.២.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូងដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» សន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងផ្ទះបែបស៊ីវិល ឬយោធាគឺមានកម្រិតខ្សោយ ហើយក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាកម្ម មានលទ្ធភាពទទួលបានគ្រឿងផ្ទះសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅក្នុងការប្រើប្រាស់ជាគ្រឿងផ្ទះសំខាន់របស់ IED រួចទៅហើយ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២: កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» មានបទប្បញ្ញត្តិជាធរមានដែលកំណត់លក្ខខណ្ឌសន្តិសុខសម្រាប់គ្រឿងផ្ទះប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងស៊ីវិល និងគោលបំណងយោធា ប៉ុន្តែអនុលោមមានលក្ខណៈចម្រុះ ហើយពុំមានការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិសន្តិសុខតឹងរឹងឡើយ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣: កម្រិតអាចកំណត់បានដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

³⁶ ការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់កិច្ចការរំសេវអន្តរជាតិ, គោលការណ៍ និងប្រព័ន្ធសន្តិសុខ, សេចក្តីណែនាំស្តីពីបច្ចេកទេសគ្រាប់រំសេវអន្តរជាតិ (IATG) ០៩.០០, កែសម្រួលលើកទី ២, ឆ្នាំ ២០១៥។
³⁷ ការវិភាគសមាសធាតុ IED ដែលបានរកឃើញនឹងផ្តល់នូវការចង្អុលបង្ហាញពីប្រភេទគ្រឿងផ្ទះដែលត្រូវបានទទួលសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅក្នុង IEDs ដោយក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាកម្ម។
³⁸ អង្គការសហប្រជាជាតិ "បទប្បញ្ញត្តិសន្តិសុខ" នៅក្នុងលំនាំបទប្បញ្ញត្តិរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ: អនុសាសន៍ស្តីពីការដឹកជញ្ជូនទំនិញគ្រោះថ្នាក់, រ៉ូលទី ១, កែសម្រួលលើកទី ២១, ឆ្នាំ ២០១៩, ឧបសម្ព័ន្ធទី ១, ជំពូកទី១.៤, ទំព័រទី ៤១-៤៨។

» មានបទប្បញ្ញត្តិជាធរមានដែលកំណត់លក្ខខណ្ឌសន្តិសុខសម្រាប់គ្រឿងផ្ទះប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងសុវិល និងគោលបំណងយោធា ហើយមានការអនុវត្តអនុលោមភាពតាមច្បាប់យ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយអង្គការដែលមានធនធានសមស្រប។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤៖

- » រដ្ឋចាត់វិធានការប្រតិបត្តិ និងយោធាដោយខុសច្បាប់មិនអាចកើតឡើងបានទេ។ ដើម្បីធានាថាការបំប្លែងគ្រឿងផ្ទះសុវិល
- » មិនមានភស្តុតាងដែលបង្ហាញថាមានការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទះសុវិល ឬយោធាខុសច្បាប់ក្នុង IEDs ទេ និងក្រុមឧក្រិដ្ឋជនបានបង្កើតប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទះដែលផលិតដោយខ្លួនឯងក្នុង IEDs ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥៖ កម្រិតខ្ពស់ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋបានធ្វើការជាមួយវេទិកានៅថ្នាក់តំបន់ និងអន្តរជាតិ និងផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានជាមួយប្រទេសជាដៃគូ ដើម្បីបង្ការទប់ស្កាត់ការរីកសាយភាយឆ្លងដែននៃគ្រឿងផ្ទះសុវិល និងយោធាដើម្បីប្រើប្រាស់ IEDs ។

៦.៣.៣ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ៖ ការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃ IED

៦.៣.៣.១ សេចក្តីផ្តើម

ការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៃជនរងគ្រោះសុវិលដែលជាហេតុមកពីការប្រើប្រាស់ IEDs បង្ហាញពីតម្រូវការជាមូលដ្ឋានសម្រាប់រដ្ឋនានាក្នុងការជូនដំណឹង និងអប់រំប្រជាជនសុវិលរបស់ខ្លួន និងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីសញ្ញាគ្រោះថ្នាក់ដែលបង្កឡើងដោយការប្រើប្រាស់ IEDs ។

៦.៣.៣.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរមានការពិចារណាលើចំណុចខាងក្រោម ក្នុងការវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពនៃអភិក្រមរបស់រដ្ឋមួយចំពោះការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃ IED៖

- » តើរដ្ឋបានអនុវត្តការឃ្លាំមើលអំពីការរងរបួស និងការប្រមូលទិន្នន័យអំពីជនរងគ្រោះដែលបង្កដោយ IEDs ដែរឬទេ? តើនិន្នាការនេះកើនឡើងឬថយចុះ? តើប្រភេទរបួសរបស់ជនរងគ្រោះដែលអ្នកជំនាញថាទំនុកចិត្តបានប្រទះបង្ហាញពីលក្ខណៈ និងប្រភេទនៃ IEDs ដែលក្រុមប្រតិបត្តិអំពើហិង្សាប្រើប្រាស់ដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋបានទទួលស្គាល់ថា IEDs បង្កការគំរាមកំហែងលើប្រជាជនសុវិលរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណា?
- » តើរដ្ឋអនុវត្តយុទ្ធនាការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានជាសាធារណៈ, ការអប់រំ, និងការបណ្តុះបណ្តាល និងទំនាក់ទំនងជាមួយសហគមន៍អំពីការគំរាមកំហែង IED ដល់កម្រិតណា?
- » ខណៈពេលដែលរដ្ឋកំពុងប្រឈមនឹងការគំរាមកំហែងពីសំណាក់មិនធម្មតា ហើយក៏បានរៀបចំការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃមិនផងដែរ តើមានការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីហានិភ័យនៃ IED ឲ្យដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ប៉ុន្តែមានសកម្មភាពទំនាក់ទំនងគ្នាដែរឬទេ?
- » តើមានការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនូវសារលើកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពី IED ថាជាការគំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយ IEDs ដែរឬទេ?
- » តើគួរអង្គុយស្ងួត (អង្គការអន្តរជាតិ ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល) បានធ្វើការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីហានិភ័យនៃ IED នៅក្នុងប្រទេស ឬតំបន់ដល់កម្រិតណា?
- » តើមានភស្តុតាងដែលបញ្ជាក់ថាការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃ IED ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនឹងធ្វើឱ្យការរាយការណ៍អំពី IED ដែលបានរកឃើញកើនឡើងដែរឬទេ? IED
- » តើរដ្ឋបង្កើត និងរៀបចំវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពីការយល់ដឹងអំពី IED ដល់សមាជិកនៃកងកម្លាំងសន្តិសុខរបស់ខ្លួនដែលមិនមែនជាអ្នកឯកទេសប្រឆាំងនឹង IED យ៉ាងដូចម្តេច? IED

៦.៣.៣.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៦៖ កម្រិតដំបូងដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមិនមានយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការជូនដំណឹងដល់ប្រជាជនស៊ីវិលរបស់ខ្លួនអំពីគ្រោះថ្នាក់ដែលបង្កឡើងដោយ IEDs នោះទេ។

» ការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានអំពីការយល់ដឹងនៃ IED ដល់កងកម្លាំងសន្តិសុខរបស់រដ្ឋផ្ទាល់ គឺគ្មានការវិភាគត្រឹមត្រូវ ហើយមានលក្ខណៈបែកខ្ញែកគ្នា។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២៖ កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋទទួលស្គាល់ថា IEDs បង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ប្រជាជនស៊ីវិលរបស់ខ្លួន។

» រដ្ឋមានអភិក្រមជាមូលដ្ឋានក្នុងការជូនដំណឹងដល់ប្រជាជនស៊ីវិលរបស់ខ្លួនអំពីគ្រោះថ្នាក់ដែលបង្កឡើងដោយ IEDs ប៉ុន្តែសារអប់រំទាំងនោះជាទូទៅមានភាពបែកខ្ញែកគ្នា និងមិនមានការសម្របសម្រួលពីថ្នាក់កណ្តាលទេ។

» រដ្ឋបានរៀបចំការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃមិន ប៉ុន្តែមិនបានផ្តោតលើកម្រិតគ្រោះថ្នាក់ដែលបង្កឡើងដោយ IEDs ជាក់លាក់ទេ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣៖ កម្រិតអាចកំណត់បានដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» បានចាត់តាំងអង្គការរដ្ឋាភិបាលឲ្យទទួលខុសត្រូវចំពោះការសម្របសម្រួលនៃការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពី IED នៅក្នុងរដ្ឋ។

» រដ្ឋមានយុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់ជាតិដែលដោះស្រាយការយល់ដឹងអំពី IED និងគ្រោះថ្នាក់ដែលបង្កឡើងដោយ IEDs ។

» មានវិធីសាស្ត្រដែលបានកំណត់ច្បាស់លាស់ និងផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ដែលជនស៊ីវិលអាចរាយការណ៍អំពី ទីតាំងដែលសង្ស័យថាមាន IEDs ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤៖ កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបានដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមានប្រព័ន្ធមួយដែលមានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ឃ្លាំមើលការរងរបួស និងមានលទ្ធភាពដឹងអំពីប្រភេទនៃ IED ដែលបានដាក់ពង្រាយ និងមធ្យោបាយដែលសមស្របបំផុតនៃការកាត់បន្ថយដោយប្រជាជនស៊ីវិល។

» រដ្ឋមានអភិក្រមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងរួមគ្នាចំពោះការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពី IED ។

» មានការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនូវឯកសារស្តីពីការគំរាមកំហែងនៃ IED និងសារអប់រំស្តីពីការគំរាមកំហែងបង្កដោយការប្រើប្រាស់ IEDs ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥៖ កម្រិតខ្ពស់ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមានអភិក្រមសម្របសម្រួល និងសមាហរណកម្មល្អចំពោះការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃ IED ហើយបានប្រើប្រាស់គ្រប់ប្រភេទនៃប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ និងបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយអំពីការយល់ដឹងជាសាធារណៈ ដើម្បីផ្តល់សារអប់រំឲ្យស៊ីគ្នាជូនដល់ប្រជាជនស៊ីវិលអំពីគ្រោះថ្នាក់ដែលបង្កដោយ IED ។

» អង្គការរបស់រដ្ឋដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះការយល់ដឹងអំពីហានិភ័យនៃ IED តាមដានពីរបៀបដែលដៃគូអន្តរជាតិ និងតំបន់អនុវត្តការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីហានិភ័យនៃ IED និងការអនុវត្តល្អៗបានយ៉ាងសមស្រប។

៦.៣.៤ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ៖ ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED

៦.៣.៤.១ សេចក្តីផ្តើម

ការវាយតម្លៃនៃបក្កភាពអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED គឺជាប្រធានបទដ៏ទូលំទូលាយមួយ។ ថ្នាក់ជាតិ

វិធីសាស្ត្រមួយដែលអាចធ្វើទៅបានគឺការប្រើបណ្តាញប្រតិបត្តិការប្រឆាំងនឹង វាយតម្លៃសមត្ថភាពរបស់រដ្ឋដើម្បីអនុវត្តដូចខាងក្រោម៖

IED

39

(ខ.)

» ការកម្ទេចគ្រឿងផ្ទុះ

» ការវាយកម្ទេចបណ្តាញខុសច្បាប់

» ការឱ្យប្រជាជន, ក្រុមការងារ, និងមន្ត្រីគ្រឿងផ្ទុះ ដើម្បីកាត់បន្ថយ និងឆ្លើយតបទៅនឹងការគំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយ IEDs ។

៦.៣.៤.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

ក្នុងការពិចារណាលើចំណុចខាងក្រោមក្នុងការវាយតម្លៃប្រតិបត្តិការនៃប្រព័ន្ធរបស់រដ្ឋ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED:

ការកម្ទេចគ្រឿងផ្ទុះ

» តើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរស្ថាប័នក្នុងរដ្ឋមានប្រសិទ្ធភាពយ៉ាងណាក្នុងការបង្កើតសមយុទ្ធ, យុទ្ធសាស្ត្រ, បច្ចេកទេស និងនីតិវិធី និងវិធានការការពារផ្សេងទៀត ដើម្បីកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ IEDs?

- តើលក្ខណៈនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរស្ថាប័នគឺជាអ្វី?
- តើមានពិធីសារសហប្រតិបត្តិការអន្តរស្ថាប័នដែរឬទេ?
- តើការប្រជុំអន្តរស្ថាប័នធ្វើឡើងញឹកញាប់ប៉ុណ្ណា? តើការរៀបចំទាំងនេះមានលក្ខណៈតាមការចាំបាច់ ឬមានការវិភាគត្រឹមត្រូវ? តើការប្រជុំធ្វើឡើងទៅតាមរបៀបវារៈដែលបានព្រមព្រៀងគ្នា និងមានការតាមដានសកម្មភាពដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋបានបណ្តុះបណ្តាល និងបំពាក់ក្រុមការងារដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់នៃ IEDs ដែរឬទេ? ប្រសិនបើមាន តើឧបករណ៍សម្រាប់ និងការបណ្តុះបណ្តាលរបស់ពួកគាត់សមស្របបានកម្រិតណា ដើម្បីទប់ទល់នឹងការគំរាមកំហែង IED ដែលកំពុងកើតមាន?

» តើមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរស្ថាប័ន ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពរវាងអង្គភាពដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងឧប្បត្តិហេតុ IED (អ្នកឆ្លើយតបបឋម), ក្រុមការងារ EOD/IEDD, និងអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះការរកឃើញ និងការវិភាគនៃភស្តុតាងកោសល្យវិច័យដែរឬទេ?

» តើប្រព័ន្ធលទ្ធកម្មរបស់រដ្ឋមានប្រសិទ្ធភាពយ៉ាងណាក្នុងការទទួលបានឧបករណ៍ឯកទេស IEDD និងយានជំនិះការពារ ដើម្បីឱ្យកងកម្លាំងសន្តិសុខរបស់ខ្លួនអាចប្រតិបត្តិការក្នុងបរិយាកាសដែលមានការគំរាមកំហែងពី IED ខ្ពស់?

» តើរដ្ឋអាចអភិវឌ្ឍប្រវត្តិការរបស់ខ្លួនដែលត្រូវការ និងទិញឧបករណ៍ថ្មី ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលនៃការគំរាមកំហែង IED បានដល់កម្រិតណា?

» តើរដ្ឋផ្សព្វផ្សាយឯកសារលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពី IED ដល់ប្រជាជនរបស់ខ្លួនដោយរបៀបណា? តើមានវិធានការណ៍ជាធរមាន ដើម្បីជូនដំណឹងដល់ប្រជាជនស៊ីវិលអំពីការគំរាមកំហែងថ្មីៗ និងរបៀបក្នុងការបញ្ជ្រាបសព្វកិច្ចការក្លាយជាជនរងគ្រោះនៃការវាយប្រហារ IED ដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋអាចឆ្លើយតបភ្លាមៗទៅនឹងការសង្ស័យថាមាន IEDs ដែលវាយការណ៍ដោយសហគមន៍មូលដ្ឋានក្នុងតំបន់ដែលរងផលប៉ះពាល់ដោយ IED ដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋទទួលបានការគាំទ្រ និងទំនុកចិត្តពីសំណាក់ប្រជាជនស៊ីវិលដែលនៅក្នុងតំបន់ដែលមាន IEDs ដាក់ពង្រាយដល់កម្រិតណា?

ការវាយកម្ទេចបណ្តាញខុសច្បាប់

» តើរដ្ឋមានការយល់ដឹងច្បាស់លាស់អំពីសត្រូវដែលកំពុងប្រើ IEDs ប្រឆាំងនឹងរដ្ឋដល់កម្រិតណា?

³⁹ NATO, គោលលទ្ធិរបស់សម្ព័ន្ធមិត្តសម្រាប់ការប្រឆាំង IED, AJP-3.15, Edition C, កំណែ ១, ឆ្នាំ ២០១៨ ។

» តើរដ្ឋនៅរក្សាទំនាក់ទំនងល្អជាមួយប្រជាជនក្នុងតំបន់ដែលរងផលប៉ះពាល់ដោយ IED ដែរឬទេ? តើរដ្ឋមានការលើកទឹកចិត្តឲ្យប្រជាជនស៊ីវិលរាយការណ៍អំពីវត្តមាន IEDs ដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋមានយុទ្ធសាស្ត្រកំណត់ និងពិនិត្យភាពងាយរងគ្រោះក្នុងអង្គការ ឬបុគ្គលដែលទិញ, ផលិត, ឬដាក់ពង្រាយ IEDs ដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋប្រើព័ត៌មានប្រតិបត្តិការកោសល្យវិច័យ និងជីវសាស្ត្រ ដែលទទួលបានពីការធ្វើកោសល្យវិច័យ IEDs ដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការទិញ, ការផលិត, និងការដាក់ពង្រាយ IED ដោយរបៀបណា?

» តើរដ្ឋអាចធ្វើប្រតិបត្តិការ និងអនុវត្តកម្មភាពមុនប្រតិបត្តិការក្នុងគោលបំណងបង្ការទប់ស្កាត់សត្រូវពីការប្រើប្រាស់ IEDs ដែរឬទេ?

ការឲ្យប្រជាជន, ក្រុមការងារ, និងមន្ត្រីត្រៀមខ្លួន

» តើរដ្ឋមានអភិក្រមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពក្នុងការអប់រំអំពីហានិភ័យនៃ IED ដល់ប្រជាជនរបស់ខ្លួនដែរឬទេ?

- តើរដ្ឋមានមធ្យោបាយដើម្បីវាយតម្លៃប្រសិទ្ធភាពនៃការអប់រំហានិភ័យ IED ដែរឬទេ?
- តើទិន្នន័យវិភាគជនរងគ្រោះបង្ហាញថាជនស៊ីវិលដែលរងគ្រោះដោយ IEDs មានការកើនឡើងដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋត្រៀមរៀបចំ និងបណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រី និងស្ថាប័នរបស់ខ្លួនដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃការប្រឆាំងនឹង IED មានប្រសិទ្ធភាពយ៉ាងណាខ្លះ?

- តើរដ្ឋមានសម្ភារឧបករណ៍ និងមានក្រុមដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល និងការបំពាក់សមស្រប ដើម្បីធ្វើការបណ្តុះបណ្តាលប្រតិបត្តិការ IEDD, អ្នកស្រាវជ្រាវរក IED, និងអ្នកឆ្លើយតបផ្នែកកោសល្យវិច័យ IED ដែរឬទេ?
- តើរដ្ឋអាចហៅឲ្យប្រតិបត្តិការ IEDD, អ្នកស្រាវជ្រាវរក IED, និងអ្នកឆ្លើយតបផ្នែកកោសល្យវិច័យ IED ប៉ុន្មាននាក់ទៅដោះស្រាយបញ្ហា IEDs?
- តើរដ្ឋបណ្តុះបណ្តាលប្រតិបត្តិការ IEDD, អ្នកស្រាវជ្រាវរក IED និងអ្នកឆ្លើយតបផ្នែកកោសល្យវិច័យ IED ប៉ុន្មាននាក់ជារៀងរាល់ឆ្នាំ?

» តើរដ្ឋផ្សព្វផ្សាយពីការផ្លាស់ប្តូរយុទ្ធសាស្ត្រ, បច្ចេកទេស, និងនីតិវិធីនៃការប្រឆាំងនឹង IED របស់កងកម្លាំងខ្លួន ដោយសារការគំរាមកំហែង IED មានការផ្លាស់ប្តូរដោយរបៀបណា?

» តើរដ្ឋចែករំលែកព័ត៌មានទាំងអស់ស្តីពីការប្រឆាំងនឹងការគំរាមកំហែងនៃ ថ្មីៗដែលកំពុងកើតឡើងជាមួយដៃគូ ឬប្រទេសជិតខាងដោយរបៀបណា?

៦.៣.៤.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» មានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងសម្របសម្រួលថ្នាក់កណ្តាលកិច្ចក្នុង ឬមិនមានសោះ: ក្នុងការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពចាំបាច់ ដើម្បី ប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ IEDs ។

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២: កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមានដំណើរការមូលដ្ឋានសម្រាប់ការទទួលបានសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ថ្មីៗ ប៉ុន្តែជាទូទៅសកម្មភាពទាំងនោះមានភាពរញ្ជើរញ្ជើ ហើយពឹងផ្អែកខ្លាំងលើជំនួយឧបករណ៍ និងការបណ្តុះបណ្តាលពីដៃគូអន្តរជាតិ។

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣: កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» ជាទូទៅ រដ្ឋបានបង្កើតដំណើរការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED យ៉ាងល្អអំពីបណ្តាញប្រតិបត្តិការ “កម្ទេចត្រៀមផ្ទះ” និង “ការរៀបចំក្រុម” ។

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤:

កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋទទួលបានព័ត៌មានបានល្អ និងអាចបំពេញតម្រូវការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ។
រដ្ឋមានការយល់ដឹងអំពីប្រភេទឧបករណ៍អ្វីខ្លះដែលល្អ ដើម្បីបង្កើនសមត្ថភាពថ្នាក់ជាតិក្នុងកិច្ចការទ្រទ្រង់ឧបករណ៍បរិក្ខារ និងភស្តុតាង។

» រដ្ឋទទួលបានស្គាល់ថាមាន “អាវុធវេទមន្ត” មួយចំនួនក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹង IEDs ទាំងអស់ ហើយថាអភិក្រមមានការសម្របសម្រួលពាសពេញបណ្តាញប្រតិបត្តិការប្រឆាំង IED និងការធ្វើការជាមួយស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលចម្រុះគឺជាការចាំបាច់បំផុត។

បុគ្គលិកសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥: កម្រិតខ្ពស់ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមានយន្តការដ៏រឹងមាំសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំង IED នៅគ្រប់បណ្តាញប្រតិបត្តិការទាំងអស់ រួមទាំង “ការវាយកម្ទេចបណ្តាញខុសច្បាប់” ផងដែរ។

» ដៃគូថ្នាក់តំបន់ និងអន្តរជាតិទទួលបានស្គាល់ថារដ្ឋនេះមានដំណើរការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED ដ៏ល្អប្រសើរ និងមានការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានគ្នាអំពីមូលដ្ឋានរចនាសម្ព័ន្ធជាមួយនឹងដៃគូក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិផ្សេងទៀត។

៦.៣.៥ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: ការត្រួតពិនិត្យនៅតាមព្រំដែន

៦.៣.៥.១ សេចក្តីផ្តើម

ការត្រួតពិនិត្យនៅតាមព្រំដែនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព មានគុណភាពខ្ពស់ក្នុងការកាត់បន្ថយការរីកសាយភាយនៃ IEDs ។ នៅក្នុងរដ្ឋជាច្រើន មិនមានសមត្ថភាពផលិតដាច់ដោយឡែកចំពោះបច្ចេកវិទ្យា និងសមាសធាតុសំខាន់ៗនៃ IED ប្រើប្រាស់បានមុខពីរទេ ដូច្នេះការត្រួតពិនិត្យតាមព្រំដែនដែលមានប្រសិទ្ធភាពអាចរារាំងសមត្ថភាពនៃក្រុមឧក្រិដ្ឋជនមិនឲ្យផលិត IEDs បានយ៉ាងច្រើន។

ច្រកព្រំដែនដែលបើកចំហ និងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរី មិនមែនជាការអត់ឱនអធ្យាស្រ័យចំពោះការអនុវត្តការត្រួតពិនិត្យព្រំដែនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពឡើយ ប៉ុន្តែតំបន់ទាំងនោះពិតជាត្រូវការឲ្យមានច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីសន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងផ្ទុះ និងសារធាតុគីមីផ្សំ IED ដែលអនុវត្តជាថ្នាក់តំបន់ប្រសើរជាងការអនុវត្តតែនៅកម្រិតរដ្ឋជាសមាជិក។⁴⁰

៦.៣.៥.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរមានការពិចារណាលើចំណុចខាងក្រោម ក្នុងការវាយតម្លៃប្រសិទ្ធភាពការត្រួតពិនិត្យព្រំដែនរបស់រដ្ឋមួយ ដើម្បីកាត់បន្ថយការរីកសាយភាយនៃ IEDs ៖

- » តើអភិក្រមរបស់រដ្ឋចំពោះសន្តិសុខ និងការត្រួតពិនិត្យតាមព្រំដែនមានការសម្របសម្រួលរវាងក្រសួងស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ដែរ ឬទេ?
- » តើមនុស្សអាចចូលប្រទេស ឬតំបន់ចលនាដោយសេរី ដោយមិនឆ្លងកាត់ចំណុចត្រួតពិនិត្យព្រំដែនបានដល់កម្រិតណា?
- » តើការជ្រៀមចូលខុសច្បាប់តាមព្រំដែនរបស់រដ្ឋមានសភាពយ៉ាងដូចម្តេចដែរ? ហើយតើរដ្ឋមានព្រំដែនដី ឬព្រំដែនទឹកជាមួយប្រទេសដែលក្រុមឧក្រិដ្ឋជនផលិត IEDs យ៉ាងសកម្មដែរឬទេ?
  - តើមានករណីរត់ពន្ធអារុជខុសច្បាប់ និងសមាសធាតុផ្សំ IED ខុសច្បាប់ដៃកាយ និងកងកម្លាំងតាមព្រំដែនចាប់បានកន្លងមកប៉ុន្មានករណី?
  - តើនិន្នាការនៃការរត់ពន្ធសារធាតុខុសច្បាប់មានការកើនឡើង ឬថយចុះ?
  - តើសារធាតុខុសច្បាប់ផ្សេងទៀត ដូចជាគ្រឿងញៀន ត្រូវបានរត់ពន្ធក្នុងព្រំដែនដែរឬទេ? តើមានភស្តុតាង ឬព័ត៌មានចារកម្មណាមួយ

⁴⁰ វិធានការបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីសារធាតុគីមីផ្សំ IED ត្រូវបានអនុម័តដោយ EU លើសារធាតុដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងការផលិតគ្រឿងផ្ទុះដោយខ្លួនឯង គឺជាឧទាហរណ៍ដ៏ល្អមួយអំពីរបៀបដែលបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់អាចត្រូវបានដាក់ចេញឲ្យប្រើប្រាស់នៅថ្នាក់តំបន់ ដើម្បីផ្តល់ការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៅក្នុងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរី ឬក្នុងតំបន់ទាំងមូលតែម្តង។

» រដ្ឋបានចំណាយធនធានជាច្រើនលើកងកម្លាំងការពារព្រំដែន
កងកម្លាំងបានហាមឃាត់សមាសធាតុដែលខុសច្បាប់ក្នុងការឆ្លងដែន។

ហើយជាទូទៅ

» មានឧទាហរណ៍ដែលបង្ហាញឱ្យឃើញថាការចែករំលែកព័ត៌មាន និងបរិក្ខារជាមួយដៃគូក្នុងតំបន់
និងអន្តរជាតិបាននាំឱ្យមន្ត្រីតម្លៃ ឬកងកម្លាំងសន្តិសុខតាមព្រំដែនស្ទាក់ចាប់សារធាតុគីមីផ្សំ IED បាន។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥: កម្រិតខ្ពស់ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋត្រួតពិនិត្យនៅតាមព្រំដែនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងធ្វើការពិនិត្យបុគ្គល, ការដឹកជញ្ជូនទំនិញ,
និងកញ្ចប់ទំនិញដែលចូលមកក្នុងប្រទេសបានយ៉ាងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ។

» មានភស្តុតាងតិចតួច ឬគ្មានដែលអាចបង្ហាញថាឧក្រិដ្ឋជន
ឬក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាមកក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រសារធាតុគីមីបរទេស ហើយនាំចូលដោយខុសច្បាប់ដើម្បីផលិត IEDs ។

៦.៣.៦ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: ការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED

៦.៣.៦.១ សេចក្តីផ្តើម

ការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED
ដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការរារាំងសមត្ថភាពរបស់ក្រុមឧក្រិដ្ឋជនមិនឱ្យផលិត IEDs ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។
ការត្រួតពិនិត្យទាំងនេះកាន់តែមានសារៈសំខាន់
នៅពេលដែលរដ្ឋមានវិធានការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពលើគ្រឿងផ្ទុះយោធា
និងពាណិជ្ជកម្មរួចហើយ នេះមានន័យថាក្រុមដែលប្រើប្រាស់ IEDs
ត្រូវបានបង្ខំឱ្យផលិតគ្រឿងផ្ទុះដោយខ្លួនឯង។

ការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពបំផុតលើសារធាតុគីមីផ្សំ IED កើតឡើងនៅពេលដែលរដ្ឋ
និងពាណិជ្ជកម្មដំណើរការជាក្រុមឆ្ពោះទៅរកគោលដៅរួមគ្នា: ការទប់ស្កាត់ឧក្រិដ្ឋជន
និងក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាមកពីការទទួលបានសារធាតុគីមីផ្សំ IED ក្នុងគោលបំណងមិនស្របច្បាប់។

៦.៣.៦.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរមានការពិចារណាលើចំណុចខាងក្រោមក្នុងការវាយតម្លៃប្រសិទ្ធភាពនៃការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមី
ផ្សំ IED និងបច្ចេកវិទ្យាប្រើប្រាស់បានមុខពីរ (ទាំងស៊ីវិល ទាំងយោធា) ដែលពាក់ព័ន្ធ:

» តើរដ្ឋយល់ដឹងពីសារធាតុមួយចំនួនដែលបានប្រើប្រាស់ខុសច្បាប់
ដើម្បីផលិតគ្រឿងផ្ទុះដោយខ្លួនឯងដល់កម្រិតណា ហើយតើរដ្ឋមានឱ្យអាជ្ញាប័ណ្ណ
និងប្តូរព្រឹត្តិក្របគ្រងការទិញសារធាតុនោះដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋមានបញ្ជីសារធាតុគីមីផ្សំ IED ដែលបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ ហើយមានការទទួលស្គាល់ដែរឬទេ?

» តើការអនុវត្តរបបបទប្បញ្ញត្តិ និងអាជ្ញាប័ណ្ណដើម្បីត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED
ដែលអាចប្រើក្នុងការផលិតគ្រឿងផ្ទុះដោយខ្លួនឯងមានប្រសិទ្ធភាពកម្រិតណា?

- តើរដ្ឋបានទាក់ទាញជាមួយក្រុមហ៊ុនផលិត និងខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់
ដើម្បីបង្ហាញពីលទ្ធភាពនៃការប្រើប្រាស់សារធាតុគីមីផ្សំ IED ខុសច្បាប់ដែរឬទេ?
- តើរដ្ឋបានគូសបញ្ជាក់ប្រាប់ក្រុមហ៊ុនផលិត
និងក្រុមហ៊ុនផ្គត់ផ្គង់នូវប្រភេទនៃអាកប្បកិរិយាដែលគួរតែចាត់ទុកថាគួរឱ្យសង្ស័យ
និងវាយការណ៍ដែរឬទេ?
- តើរដ្ឋបានកម្រិតឱ្យក្រុមហ៊ុនផលិត
និងក្រុមហ៊ុនផ្គត់ផ្គង់កត់ត្រាអត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកទិញសារធាតុគីមីផ្សំ IED ដែរឬទេ?
- តើរដ្ឋបានត្រួតពិនិត្យការចែកចាយដីដែលមានផ្ទុកសារធាតុអាម៉ូញ៉ូមនីត្រាកខ្ពស់
ហើយនិងមានការរៀបចំនៅនឹងកន្លែងដើម្បីធានាថាលទ្ធភាពក្នុងការបំប្លែងទៅជាគ្រឿងផ្ទុះពីអ្នក
ប្រើប្រាស់ចុងក្រោយក្នុងវិស័យកសិកម្ម ត្រូវបានកាត់បន្ថយដែរឬទេ?
- តើរដ្ឋមានបានកត់ត្រាស្ថិតិស្តីពីការប្រើប្រាស់ខុសគោលដៅនៃសារធាតុគីមីផ្សំ IED ដែរឬទេ?
តើវិនិច្ឆ័យនៃការប្រើប្រាស់ខុសគោលដៅមានការកើនឡើង ឬថយចុះ?

- តើការរៀបចំអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិ និងផ្តល់អាជ្ញាបណ្ណសម្រាប់ការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED ស្របតាម និងអនុលោមតាមការអនុវត្តអន្តរជាតិលើដៃរបៀបទេ?⁴¹

» តើគេមានបានទទួលការគាំទ្រពីក្រុមហ៊ុនឯកជនដែលផលិតសារធាតុគីមីផ្សំ IED ដើម្បីបង្ការទប់ស្កាត់ការបំប្លែងទៅជាគ្រឿងផ្ទុះដៃរបៀបទេ?

» សម្រាប់ឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្មដែលផលិតគ្រឿងផ្ទុះនៅនឹងកន្លែង (ឧ. ការលាយអាម៉ូញ៉ូមនីត្រាត ឬសារធាតុផ្សំផ្នែកលើនីត្រូមេតាន)៖

- តើគេមានការរៀបចំកន្លែងសមស្របដើម្បីទប់ស្កាត់ និងកំណត់អត្តសញ្ញាណនៃការបំប្លែងដៃរបៀបទេ?
- តើការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះប្រភេទពាណិជ្ជកម្មដោយអ្នកប្រើប្រាស់ស៊ីវិល បានអនុលោមតាមការអនុវត្តអន្តរជាតិដៃរបៀបទេ?

» តើមានភស្តុតាង (ពី IEDs ដែលបានរកឃើញ) នៃក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាបានប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះផលិតដោយខ្លួនឯងជាគ្រឿងបំផ្ទុះសំខាន់នៃ IEDs ដៃរបៀបទេ? ប្រសិនបើមាន តើមានសារធាតុផ្សំគ្រឿងផ្ទុះអ្វីខ្លះ ហើយតើប្រភពសារធាតុគីមីផ្សំណាខ្លះដែលគេអាចយកទៅប្រើប្រាស់ផលិតជាគ្រឿងផ្ទុះ?

» តើរដ្ឋយល់ដឹងអំពីសារធាតុដែលជនល្មើសប្រើប្រាស់ក្នុងការផលិត IEDs ដៃរបៀបទេ? តើការធ្វើកោសល្យវិច័យនៃសារធាតុ IEDs ដែលរកឃើញនោះរួមចំណែកក្នុងការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការ ដូចជាកងកម្លាំងការពារព្រំដែនដៃរបៀបទេ?

» តើរដ្ឋមានវិធានការបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ជាធរមាន ដើម្បីត្រួតពិនិត្យការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍បញ្ជូនប្រេកង់វិទ្យុដៃរបៀបទេ? តើអ្នកប្រើប្រាស់អាចចូលទៅប្រើប្រាស់បណ្តាញប្រាស្រ័យទាក់ទងទូរស័ព្ទចល័តដោយរក្សាអនាមិកភាពដៃរបៀបទេ? ឬតើមានការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីត្រួតពិនិត្យការចែកចាយស៊ីម៉ាតទូរស័ព្ទ និងបណ្តាញទូរស័ព្ទចល័តប្រើប្រាស់ជាអន្តរជាតិដៃរបៀបទេ?⁴²

៦.៣.៦.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១៖ កម្រិតដំបូង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមិនមានការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពជាធរមានលើសារធាតុគីមីផ្សំ IED ដៃរបៀបទេ ហើយរដ្ឋដឹងតិចតួច ឬមិនដឹងទាល់តែសោះនូវប្រភពផ្គត់ផ្គង់សមាសធាតុ IED ដែលបានប្រើប្រាស់ទេ។ 19

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២៖ កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមានការយល់ដឹងអំពីប្រភេទនៃសារធាតុដែលគេប្រើប្រាស់នៅក្នុង IEDs ខ្លះដៃ ប៉ុន្តែនៅមានការយល់ដឹងមានកម្រិតចំពោះខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣៖ កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមានការយល់ដឹងល្អអំពីប្រភេទសារធាតុគីមីផ្សំដែលបានប្រើប្រាស់នៅក្នុង IEDs ហើយបានចាត់វិធានការដើម្បីត្រួតពិនិត្យ ឬលុបបំបាត់ប្រភពនោះនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តាធិការជាតិរបស់ខ្លួន។

» រដ្ឋមានរបបចេញអាជ្ញាប័ណ្ណ និងបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ប្រកបដោយសុវត្ថិភាពពាក់ព័ន្ធនឹងការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED របបចេញអាជ្ញាប័ណ្ណត្រូវបានគាំទ្រដោយការធានាមួយនៅកម្រិតសមស្រប។ ១

» រដ្ឋមានសមត្ថភាពក្នុងការវិភាគសារធាតុពី IEDs ដែលរកឃើញ និងកំណត់ប្រភេទនៃសារធាតុដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងការផលិត IED ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤៖ កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

⁴¹ ជាឧទាហរណ៍ តើអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះក្នុងវិស័យប្រេង និងឧស្ម័នបានអនុវត្តតាមសេចក្តីណែនាំអំពីការអនុវត្តចេញផ្សព្វផ្សាយដោយវិទ្យាស្ថានប្រេងកន្លះអាមេរិកដៃរបៀបទេ?
⁴² វិធានការទាំងនេះមានសក្តានុពលសំខាន់ក្នុងការរារាំងការប្រើប្រាស់ RCIEDs ។

» រដ្ឋមានរបបបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ដែលបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់លាស់
ដែលត្រួតពិនិត្យលទ្ធភាពទទួលបានសារធាតុគីមីផ្សំភាគច្រើន
ដែលជនល្មើសប្រើក្នុងការផលិតគ្រឿងផ្ទុះដោយខ្លួនឯង។

» រដ្ឋចូលរួមក្នុងគម្រោងផ្លូវរបស់ INTERPOL ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥: កម្រិតខ្ពស់ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» មានភស្តុតាងបង្ហាញថាខ្មែរក្រុង និងក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សា
ពិបាករកប្រភពសារធាតុគីមីផ្សំធម្មតាដែលប្រើក្នុងការផលិតគ្រឿងផ្ទុះដោយខ្លួនឯង ដូច្នេះប្រសិទ្ធភាពនៃ
IEDs របស់ជនល្មើសក៏ធ្លាក់ចុះផងដែរ។

» រដ្ឋមានការត្រួតពិនិត្យសារធាតុគីមីផ្សំ IED ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្លាំង
និងផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានជាមួយនិងដៃគូក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិ។

៦.៣.៧ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ: កិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិ និងការចែករំលែកព័ត៌មាន

៦.៣.៧.១ សេចក្តីផ្តើម

នៅក្នុងតំបន់ភាគច្រើននៃពិភពលោក ក្រុមដែលប្រើប្រាស់ IEDs មិនស្គាល់ព្រំដែនអន្តរជាតិទេ
ហើយជនល្មើសអាចនឹងបញ្ជាទិញ IEDs
និងសារធាតុគីមីផ្សំនៅក្នុងប្រទេសមួយទៅប្រើប្រាស់នៅក្នុងប្រទេសមួយផ្សេងទៀត។ ដូច្នេះហើយ
វិធីសាស្ត្រឆ្លងដែនពិតជាចាំបាច់ណាស់ក្នុងការត្រួតពិនិត្យ
និងកាត់បន្ថយការគំរាមកំហែងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។

៦.៣.៧.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរមានការពិចារណាលើចំណុចខាងក្រោមក្នុងការវាយតម្លៃប្រសិទ្ធភាពនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំ
បន់ និងអន្តរជាតិរបស់រដ្ឋមួយ៖

» តើរដ្ឋបានទទួលស្គាល់ថាខ្លួនបច្ចុប្បន្នកំពុងមានបញ្ហា IED ឬក៏អាចប្រឈមមុខនឹងការគំរាមកំហែង IED
នាពេលអនាគតដែរឬទេ? ប្រសិនបើមាន តើរដ្ឋបានរៀបចំចែករំលែកព័ត៌មាន
និងបានអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពជាមួយដៃគូក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិដែរឬទេ?

» ប្រសិនបើរដ្ឋកំពុងទទួលបានជំនួយពីម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិ
តើរដ្ឋមានយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីកំណត់អាទិភាពពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលបានសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED
របស់ខ្លួនដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋបានធ្វើមជ្ឈការ និងប្រមូលផ្តុំរបាយការណ៍ IED និងព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធ
ហើយបានចែករំលែកជាមួយដៃគូក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិបានដល់កម្រិតណា?

» តើរដ្ឋមានមជ្ឈមណ្ឌលជាតិស្តីពីទិន្នន័យ IED ឬគ្រាប់បែកដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋមានមធ្យោបាយក្នុងការទទួលបាន, រក្សាទុក, និងដំណើរការព័ត៌មានដែលបានបែងចែកតាមថ្នាក់ពាក់ព័ន្ធនឹងការស៊ើបអង្កេត
ប្រកបដោយសន្តិសុខដែរឬទេ? IED

» តើរដ្ឋមានចុះអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នាជាមួយដៃគូក្នុងតំបន់
ឬអន្តរជាតិសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹង IED ដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋទទួលស្គាល់ថាការរីកសាយភាយនៃ IEDs គឺជាបញ្ហាឆ្លងដែនមួយ
និងតម្រូវឱ្យមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងសម្របសម្រួលជាអន្តរជាតិដល់កម្រិតណា?

» តើរដ្ឋរួមគ្នាជាមួយនិងដៃគូអន្តរជាតិទទួលបានជោគជ័យក្នុងការទប់ស្កាត់សមត្ថភាពរបស់ក្រុមប្រដាប់អាវុធ
ក្នុងការធ្វើប្រតិបត្តិការនៅព្រំដែនអន្តរជាតិបានដល់កម្រិតណា?

៦.៣.៧.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូងដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមិនចែករំលែកព័ត៌មានដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំង IED ជាមួយដៃគូថ្នាក់តំបន់ ឬអន្តរជាតិផ្សេងទៀតទេ។

» រដ្ឋគ្មានការប្រឈមមុខនឹងការកំរាមកំហែង IED នាពេលបច្ចុប្បន្ន ឬបដិសេធមិនទទួលស្គាល់ IED គឺជាបញ្ហាមួយឡើយ។

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២៖ កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋចែករំលែកព័ត៌មានជាមួយដៃគូក្នុងតំបន់ក្នុងតាមភាពចាំបាច់ ប៉ុន្តែមិនមានយន្តការច្បាស់លាស់សម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មាន និងចារកម្មផ្លូវការឡើយ។

» រដ្ឋដឹងថាខ្លួន ឬដៃគូទាំងឡាយក្នុងតំបន់ អាចនឹងប្រឈមមុខនឹងការកំរាមកំហែង IED ប៉ុន្តែជាទូទៅមិនទទួលស្គាល់ថាការកាត់បន្ថយការកំរាមកំហែងនេះ តម្រូវឲ្យមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងសម្របសម្រួលជាអន្តរជាតិប្រកបដោយចីរភាពទេ។

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣៖ កម្រិតអាចកំណត់បានដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋទទួលស្គាល់អំពីសារៈសំខាន់នៃការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំង IED ជាមួយដៃគូអន្តរជាតិ។

» រដ្ឋមានមធ្យោបាយក្នុងការទទួល, ដំណើរការ, និងរក្សាទុកព័ត៌មានចារកម្មពាក់ព័ន្ធនឹង IED យ៉ាងមានសន្តិសុខ។

» រដ្ឋគាំទ្រដល់ការបង្កើតកម្មវិធីសិក្សាទូទៅសម្រាប់ការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកឯកទេសប្រឆាំងនឹង IED ។

» រដ្ឋផ្តោតសំខាន់លើការប្រមូល និងការផ្សព្វផ្សាយទិន្នន័យ IED (ជាធម្មតាមជ្ឈមណ្ឌលទិន្នន័យអំពីគ្រាប់បែក)។

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤៖ កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបានដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមានដំណើរការដែលបានកំណត់ច្បាស់លាស់ ដែលអាចរួមបញ្ចូលអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នាជាមួយដៃគូក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិ សម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មាន និងព័ត៌មានចារកម្មឲ្យបានទាន់ពេលវេលា។

» រដ្ឋជាសមាជិកនៃកម្មវិធីខែលពិភពលោក និងចូលរួមនៅក្នុងគម្រោងផ្លូវរបស់ INTERPOL ។

» រដ្ឋចែករំលែកព័ត៌មានចារកម្មពាក់ព័ន្ធនឹងគយ និងចូលរួមក្នុងគំនិតផ្តួចផ្តើមខែលពិភពលោក និងគំនិតផ្តួចផ្តើមដែលពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀតដែលមានការគាំទ្រដោយ WCO ។

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥៖ កម្រិតខ្ពស់ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំង IED ជាមួយដៃគូអន្តរជាតិ និងមានប្រតិសកម្មក្នុងការចាត់វិធានការដើម្បីកំណត់ និងផ្តាច់ខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់អន្តរជាតិនៃសារធាតុដែលពាក់ព័ន្ធនឹង IED ។

» រដ្ឋបើកឱកាសឲ្យមានការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកឯកទេសប្រឆាំង IED ពីដៃគូថ្នាក់តំបន់ ឬអន្តរជាតិជាមួយនឹងសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED នៅកម្រិតទាបជាងនេះ។

» រដ្ឋមានមជ្ឈមណ្ឌលទិន្នន័យ IED ប្រគ្រប់បែក ដែលដើរតួជាកន្លែងសម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយទិន្នន័យពាក់ព័ន្ធនឹងឧប្បត្តិហេតុ IED ទៅកាន់ដៃគូអន្តរជាតិ។

៦.៣.៨ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងលើ៖ ប្រតិបត្តិការដឹកនាំដោយព័ត៌មានចារកម្ម

៦.៣.៨.១ សេចក្តីផ្តើម

វិធានការប្រឆាំង IED ដែលប្រហែលជាមានប្រសិទ្ធភាពបំផុត គឺការប្រើព័ត៌មានចារកម្មយ៉ាងប្រតិសកម្ម ដើម្បីស្វែងរកបុគ្គល ឬក្រុមល្មើសមុននឹងពួកគេអាចផលិត និងដាក់ពង្រាយ IEDs បាន។ ប្រសិនបើអាច ជម្រើសដ៏ប្រសើរគឺការចាប់ខ្លួនជនសង្ស័យដោយកងកម្លាំងសន្តិសុខរបស់រដ្ឋ ដើម្បីអាចប្រមូលព័ត៌មានបន្ថែមតាមរយៈការសាកសួរដោយស្របច្បាប់។ នៅក្នុងកាលៈទេសៈខ្លះ

ស្ថានភាពសន្តិសុខគ្មានអំណោយផលក្នុងការប្រើប្រាស់ប្រតិបត្តិការចាប់ផ្តើមសម្រាប់ធ្វើសកម្មភាពបានឡើយ ហេតុនេះហើយកងកម្លាំងយោធាត្រូវទទួលបានការអនុញ្ញាតពីរដ្ឋ និងត្រូវអនុវត្តការងារអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ប្រសិនបើចាំបាច់។

នៅក្នុងរដ្ឋមួយចំនួន ការប្រើប្រាស់ព័ត៌មានចារកម្ម ដើម្បីកាត់បន្ថយប្រសិទ្ធភាពនៃបណ្តាញ IED ដ៏សកម្ម គឺជាបណ្តាញប្រតិបត្តិការដែលគេស្គាល់ថាជា “ការវាយកម្ទេចបណ្តាញខុសច្បាប់” ។⁴³ កត្តាសំខាន់ដើម្បីឱ្យប្រតិបត្តិការប្រឆាំងនឹង IED ដែលដឹកនាំដោយចារកម្មប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងនិរន្តរភាព គឺការបង្កើតការផលិតព័ត៌មានចារកម្មដែលយើងអាចធ្វើសកម្មភាព ឬចែករំលែកបាន។ ប្រព័ន្ធប្រមូល និងវិភាគព័ត៌មានចារកម្មដែលល្អបំផុតនៅក្នុងពិភពលោក គឺគ្មានគុណតម្លៃអ្វីទាំងអស់ ប្រសិនបើព័ត៌មានការចេញផ្សាយព័ត៌មានចារកម្មបានទាន់ពេលវេលា និងនាំឱ្យយើងអាចធ្វើសកម្មភាពនោះទេ។

៦.៣.៨.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរមានការពិចារណាលើចំណុចខាងក្រោមក្នុងការវាយតម្លៃប្រសិទ្ធភាពរបស់រដ្ឋក្នុងប្រតិបត្តិការប្រឆាំងនឹង IED ដែលដឹកនាំដោយព័ត៌មានចារកម្ម៖

- » តើរដ្ឋអាចដឹកនាំ, ប្រមូល, វិភាគ និងផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានចារកម្មពាក់ព័ន្ធនឹង IED បានដល់កម្រិតណា?
  - តើរដ្ឋមានអង្គការប្រមូលព័ត៌មានចារកម្មដែលគេទទួលស្គាល់ដែរឬទេ?
  - តើអង្គការចារកម្មរបស់រដ្ឋមានប្រតិបត្តិការក្នុង និងក្រៅប្រទេសដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋមានយុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់ជាតិដែលគាំទ្រការប្រើប្រាស់ប្រតិបត្តិការដែលដឹកនាំដោយព័ត៌មានចារកម្ម ដើម្បីហាមឃាត់ក្រុមសមាសធាតុសម្រាប់ផលិត IEDs និងដើម្បីទប់ស្កាត់ផលប៉ះពាល់ក្នុងការប្រើប្រាស់ IEDs ដែរឬទេ?
- » តើវិធានការខាងក្នុងរបស់រដ្ឋមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការសម្របសម្រួល, វិភាគ, និងផ្សព្វផ្សាយទិន្នន័យ និងផលិតផលចារកម្មពិភ្នាក់ងារចារកម្មក្នុងស្រុកជាច្រើនបានយ៉ាងណា?
  - តើអ្វីជាលក្ខណៈនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងអង្គការមួយទៅអង្គការមួយ?
  - តើមានពិធីសារនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងអង្គការមួយទៅអង្គការមួយដែរឬទេ?
  - តើកិច្ចប្រជុំអន្តរស្ថាប័នបានរៀបចំឡើងញឹកញាប់ប៉ុណ្ណា? តើការរៀបចំកិច្ចប្រជុំទាំងនេះធ្វើឡើងជាលក្ខណៈតាមការចាំបាច់ ឬមានការវិភាគត្រឹមត្រូវ? តើការប្រជុំបានធ្វើឡើងទៅតាមរបៀបរវាងដែលបានព្រមព្រៀងគ្នា ហើយមានការតាមដានសកម្មភាពបន្តដែរឬទេ?
- » តើមានឧទាហរណ៍នៃភាពជោគជ័យរបស់រដ្ឋក្នុងការប្រើប្រាស់ចារកម្មពាក់ព័ន្ធនឹង IED ដើម្បីហាមឃាត់ប្រភពនៃសារធាតុគីមីផ្សំ IED ឬការផលិត ឬការដាក់ពង្រាយ IED ដោយក្រុមដែលប្រព្រឹត្តិអំពើភេរវកម្មដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋមានអង្គការសន្តិសុខក្នុងស្រុកដែលមានសមត្ថភាពប្រមូលទម្រង់ចារកម្មដែលពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីហាមឃាត់បណ្តាញដែលប្រើ IEDs ដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋអាចអនុវត្តដំណើរការចារកម្មដែលខ្លួនបានបង្កើតសម្រាប់ការប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែន ដូចជាប្រើដើម្បីប្រឆាំងនឹងការរត់ពន្ធគ្រឿងញៀន រហូតដល់ប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ IED ដែរឬទេ?
- » តើអង្គការសន្តិសុខរបស់រដ្ឋអាចចែករំលែក និងផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានចារកម្មពាក់ព័ន្ធនឹង IED ជាមួយដៃគូអន្តរជាតិដែរឬទេ? តើរដ្ឋមានប្រព័ន្ធទំនាក់ទំនង និងព័ត៌មានដែលមានសុវត្ថិភាពបង្កើតឡើងដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការរក្សាទុក, ដំណើរការ, និងការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានចារកម្មនៅក្នុងប្រព័ន្ធសន្តិសុខជាតិរបស់ខ្លួនដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋអាចយកលទ្ធផលពីការវិភាគនៃសារធាតុ IED ដែលរកឃើញ ហើយបញ្ជូលវាជាមួយប្រភពនៃចារកម្មផ្សេងទៀត ដូចជាសញ្ញាចារកម្ម (SIGINT), ចារកម្មមនុស្ស (HUMINT), និងចារកម្មប្រភពបើកចំហ (OSINT)។

⁴³ ពាក្យ “ការវាយកម្ទេចបណ្តាញខុសច្បាប់” មានភាពសន្តិសុខជាងពោះនិយមន័យដ៏ទូលំទូលាយនៃការប្រឆាំង IED នៅក្នុង C-IED CMM និងឧបករណ៍ស្វ័យវាយកម្ទេច។

» តើប្រព័ន្ធផ្តល់យោបល់គ្រលប់រវាងអ្នកដែលរកឃើញសារធាតុដែលពាក់ព័ន្ធនឹង និងអ្នកពិនិត្យបច្ចេកទេសនូវសារធាតុ IED ដែលបានរកឃើញមានប្រសិទ្ធភាពកម្រិតណា?

IED

៦.៣.៨.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» បទពិសោធន៍ ឬសមត្ថភាពរបស់រដ្ឋនៅមានកម្រិតខ្លាំងក្នុងការប្រើប្រាស់ព័ត៌មានចារកម្ម ដើម្បីកាត់បន្ថយ ឬបន្ធាបការប្រើប្រាស់ IEDs ដោយក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សា។

» ទីភ្នាក់ងារចារកម្មរបស់រដ្ឋមិនទទួលស្គាល់ថា IED គឺជាការកំរាមកំហែងយ៉ាងខ្លាំង ហើយក៏មិនបានដឹងច្បាស់អំពីបណ្តាញកំរាមកំហែង IED ដែលខ្លួនកំពុងប្រឈមឡើយ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២: កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមានបទពិសោធន៍ខ្លះក្នុងការប្រើប្រាស់ព័ត៌មានចារកម្មប្រឆាំងនឹង IED ប៉ុន្តែចំណុចនេះគឺផ្ដោតតែលើកម្រិតយុទ្ធវិធិទាបតែប៉ុណ្ណោះ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣: កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមានអង្គការចារកម្មច្បាស់លាស់ ដោយមានបទពិសោធន៍មួយចំនួនក្នុងការប្រើប្រាស់ព័ត៌មានចារកម្ម ដើម្បីកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ IEDs ។

» ការប្រើប្រាស់ព័ត៌មានចារកម្មសម្រាប់ការប្រឆាំង IEDs ត្រូវបានសម្របសម្រួលនៅថ្នាក់ជាតិ ប៉ុន្តែមិនមាននីតិវិធីរួមរវាងដែលបានកំណត់ច្បាស់លាស់ ដើម្បីចែករំលែកព័ត៌មានជាមួយដៃគូថ្នាក់តំបន់ ឬអន្តរជាតិទេ។

» រដ្ឋទទួលស្គាល់ថាបណ្តាញកំរាមកំហែង IED ត្រូវការការកម្ទេចបណ្តាញនោះចោល។

» អង្គការចារកម្មក្នុងស្រុកយល់ពីតម្លៃនៃលទ្ធផលបច្ចេកទេសដែលទទួលបានពីការធ្វើកោសល្យវិច័យ ហើយអាចប្រើប្រាស់វាជាជំនួយក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណជនល្មើស។ IED

» រដ្ឋមានបទពិសោធន៍មួយចំនួនក្នុងការដាក់បញ្ចូលលទ្ធផលចារកម្មពីគ្រប់ប្រភពទាំងអស់ ដូចជាពីអង្គការចារកម្មក្នុងស្រុក ហើយបានធ្វើប្រតិបត្តិការដែលដឹកនាំដោយចារកម្មយ៉ាងជោគជ័យប្រឆាំងនឹងក្រុមឧក្រិដ្ឋជន ឬក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាដោយប្រើ IEDs ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤: កម្រិតអាចគ្រប់គ្រង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមានកំណត់ត្រាដ៏ល្អប្រសើរ ក្នុងការអនុវត្តប្រតិបត្តិការចារកម្មប្រឆាំងនឹងក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ហើយមានឧទាហរណ៍នៃករណីដែលសមាជិកនៃក្រុមទាំងនោះត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ, ចាប់ខ្លួន, និងកាត់ទោសដោយជោគជ័យតាមរយៈប្រព័ន្ធច្បាប់របស់រដ្ឋ។

» មានឧទាហរណ៍ដែលប្រតិបត្តិការដែលដឹកនាំដោយចារកម្មប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព បានកាត់បន្ថយសមត្ថភាពរបស់ក្រុមក្នុងការទិញគ្រឿងផ្ទុះ និងសារធាតុគីមីផ្សំ ជាហេតុធ្វើឱ្យប្រសិទ្ធភាពក្នុងការដាក់ពង្រាយ IEDs របស់ជនល្មើសមានការធ្លាក់ចុះ។ IED

» រដ្ឋមានការយល់ដឹងល្អប្រសើរអំពីបណ្តាញកំរាមកំហែង IED ដែលខ្លួនកំពុងប្រឈមនៅក្នុងស្រុក។

» រដ្ឋជាសមាជិកនៃកម្មវិធីខែលពិភពលោក និងចូលរួមនៅក្នុងគម្រោងផ្លូវរបស់ INTERPOL ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥ - កម្រិតខ្ពស់ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមានបទពិសោធន៍ច្រើនក្នុងការអនុវត្តប្រតិបត្តិការ ដែលដឹកនាំដោយចារកម្មប្រឆាំងនឹងចលនាប្រដាប់អាវុធទាំងថ្នាក់ជាតិ និងអន្តរជាតិ។

» រដ្ឋមាននីតិវិធីដែលបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់លាស់សម្រាប់ការចែករំលែកព័ត៌មានចារកម្មដែលពាក់ព័ន្ធនឹង IED ទាន់ពេលវេលាជាមួយដៃគូថ្នាក់តំបន់ និងអន្តរជាតិ។

៦.៤ ការវាយតម្លៃបក្កភាពប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងក្រោម

តារាងទី ៤: បង្ហាញអំពីសមាសធាតុខ្សែខាងក្រោមសំខាន់ៗនៃលំនាំសមត្ថភាពបក្កភាពប្រឆាំងនឹង IED

តារាងទី ៤: សេចក្តីសង្ខេបនៃសកម្មភាពប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងក្រោម		
លេខរៀង	វិធានការ	យោបល់
១	ការឆ្លើយតបទៅនឹង IED - ការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាព	- គ្រប់សកម្មភាពទាំងអស់ចេញពីការប្រទះឃើញ IED រហូតដល់ការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាពចុងក្រោយ
២	ការឆ្លើយតបទៅនឹង IED - ការពិនិត្យទីតាំង IED	ការធ្វើកោសល្យវិច័យទីតាំង IED
៣	ការវិភាគភស្តុតាងដែលបានរកឃើញ	ការវិភាគប្រព័ន្ធនូវសមាសធាតុដែលបានរកឃើញប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព IED
៤	ការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន	
៥	ការពិនិត្យបច្ចេកទេសនូវ IEDs ដែលរកឃើញ	
៦	ការកំណត់អត្តសញ្ញាណជនប្រព្រឹត្ត	ការប្រើប្រាស់ភស្តុតាងកោសល្យវិច័យដែលរកបានដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណជនប្រព្រឹត្ត
៧	ដំណើរការប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌	
៨	ការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំង IED	ការឆ្លើយតបប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពចំពោះការអភិវឌ្ឍ IED ថ្មី ឬសេចក្តីរំពឹងទុកថាមានការអភិវឌ្ឍ IED

៦.៤.១ វិធានការប្រឆាំងនឹង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការឆ្លើយតបទៅនឹង IED - ការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាព

៦.៤.១.១ សេចក្តីផ្តើម

សមត្ថភាពក្នុងការដោះស្រាយប្រកបដោយសុវត្ថិភាពជាមួយ IEDs ដែលបានរៀបចំដាក់នៅនឹងកន្លែង គឺជាសមត្ថភាពមូលដ្ឋានដែលតម្រូវដោយរដ្ឋទាំងអស់ដែលកំពុងប្រឈម ឬអាចប្រឈមនឹង IEDs ។ នៅកម្រិតទាបបំផុតរបស់ខ្លួន ចំណុចនេះតម្រូវឱ្យរដ្ឋមានការបណ្តុះបណ្តាល និងបំពាក់ក្រុម EOD/IEDD ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីដោះ និងបំផ្លាញ IED ដែលបានរកឃើញគ្រប់ប្រភេទចោលដោយសុវត្ថិភាព។ សមត្ថភាពដែលពាក់ព័ន្ធមានដូចជា ការស្វែងរក IED, ការរក្សាទុក IED នៅនឹងកន្លែង, និងការប្រមូលភស្តុតាងធ្វើកោសល្យវិច័យ។ ចំណុចចុងក្រោយខាងលើ គឺដើម្បីគាំទ្រដល់ការវាយតម្លៃបច្ចេកទេស IED ដើម្បីកំណត់ប្រភពនៃការផ្គុំផ្គង់ និងជនប្រព្រឹត្តដែលបានដាក់ IED និងសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងប្រតិបត្តិការចារកម្មនាពេលអនាគត។

៦.៤.១.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរមានការពិចារណាលើចំណុចខាងក្រោមក្នុងការវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំង IED របស់រដ្ឋមួយនៅក្នុងបរិបទឆ្លើយតបទៅនឹង IED - ការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាព:

- » តើគោលនយោបាយ, គោលលទ្ធិ, និងនីតិវិធីប្រតិបត្តិបច្ចេកទេសរបស់រដ្ឋមានបក្កភាព ឬគ្រប់ជ្រុងជ្រោយយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ដើម្បីដោះស្រាយនឹងការកំរាមកំហែងបង្កឡើងដោយ IEDs?
- » តើរដ្ឋមានអង្គការ (ជាទូទៅអង្គការនគរបាល ឬយោធា) ដែលទទួលបានបណ្តុះបណ្តាល

និងការបំពាក់ដើម្បីដោះស្រាយនឹង IEDs ដែរឬទេ?

- តើអង្គការទាំងនេះត្រូវបានដាក់ពង្រាយទៅតាមរបៀបដែលពួកគេអាចឆ្លើយតបទូទាំងដែនបូរណភាពរបស់រដ្ឋបានដែរឬទេ?
- តើមានលំហែងដែលគ្មានការគ្រប់គ្រង ដែលក្រុមភេរវកម្មនានា អាចផលិត និងដាក់ពង្រាយ IEDs ដោយនិរន្តរភាពដែរឬទេ?

» តើអង្គការឆ្លើយតបបឋមផ្សេងទៀតបានទទួលនូវការបណ្តុះបណ្តាល និងការបំពាក់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីធ្វើការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាពនៅក្នុងបរិយាកាសកំរាមកំហែងដោយ IED ដែរឬទេ?

» តើការផ្តល់ជូនវគ្គបណ្តុះបណ្តាលដល់អង្គការដែលធ្វើការងារជាមួយប្រកបដោយសុវត្ថិភាពមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ? IED

- តើការបណ្តុះបណ្តាល EOD និង IEDD កម្រិតណាខ្លះត្រូវបានផ្តល់ជូនដល់អ្នកដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះការងារប្រកបដោយសុវត្ថិភាពជាមួយ IEDs?
- តើការបណ្តុះបណ្តាល EOD និង IEDD ដែលផ្តល់ជូនសិក្ខាកាមមានការទទួលស្គាល់ដោយស្តង់ដារអន្តរជាតិដែរឬទេ?⁴⁴
- តើប្រតិបត្តិការ IEDD និងអ្នកស្វែងរក IED ដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលត្រឹមត្រូវប៉ុន្មាននាក់ដែលរដ្ឋអាចកោះហៅឱ្យចូលរួមក្នុងប្រតិបត្តិការភ្លាមៗបាន?

» តើក្រុម EOD/IEDD ប្រើឧបករណ៍ប្រភេទណាខ្លះ? តើមានបំពាក់ដល់ក្រុមទាំងនោះនូវវេយឌុបញ្ជាពិចម្ងាយ (RCVs) ដែរឬទេ? តើក្រុមបំពាក់ដោយប្រព័ន្ធ ECM ដើម្បីដោះស្រាយការកំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយ RCIEDs ដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋអាចវិភាគការវាយប្រហារដោយ IED ដែលបានដាក់ក្នុងទីតាំងនិងទំហំបំផ្លិចបំផ្លាញខុសៗគ្នាប្រកបដោយ ប្រសិទ្ធភាពយ៉ាងណាខ្លះ?

- តើមានការទទួលស្គាល់ចន្លោះខ្វះខាតពាក់ព័ន្ធនឹងយោបល់ត្រលប់រវាងការឆ្លើយតបឧប្បត្តិហេតុ IED នៅខ្សែខាងក្រោម, ការវិភាគសមាសភាគ IED ដែលបានរកឃើញ, និងការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពប្រឆាំង IED ឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពនៅខ្សែខាងលើដែរឬទេ?
- តើមានអង្គការដែលមានសមត្ថភាពវិភាគឧប្បត្តិហេតុ IED និងអភិវឌ្ឍមេរៀនដែលទទួលបានដើម្បីកែលម្អយុទ្ធវិធី, បច្ចេកទេស, និងនីតិវិធីប្រឆាំងនឹង IED ដែរឬទេ?

» តើមានប្រសិទ្ធភាពសមត្ថភាពប៉ុណ្ណាក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងស្វែងរកតំបន់មាន IED?

- តើរដ្ឋទទួលស្គាល់ការរុករក IED ជាមុខវិជ្ជាមួយជាក់លាក់ដែរឬទេ?
- តើរដ្ឋមានធនធានមនុស្សដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល និងការបំពាក់ដើម្បីរុករក IEDs នៅក្នុងបរិយាកាសកំរាមកំហែង ឬរឿងរ៉ាវនឹងមានការកំរាមកំហែងដែរឬទេ?
- តើរដ្ឋប្រមូលស្ថិតិអំពី IEDs ដែលបានរកឃើញដែរឬទេ? តើមាននិន្នាការកើនឡើងដែរឬទេ?

ក្នុងការវាយតម្លៃសមត្ថភាពបច្ចេកទេសរបស់រដ្ឋក្នុងការដោះស្រាយនឹង IEDs ចាំបាច់ត្រូវពិចារណាលើធាតុផ្សំសមត្ថភាពដូចខាងក្រោម៖

- » បុគ្គលិក
- » ឧបករណ៍
- » ការបណ្តុះបណ្តាល

⁴⁴ សម្រាប់ការបណ្តុះបណ្តាល EOD ទូទៅ វាជាការងារសមរម្យក្នុងការកំណត់កម្រិតសមត្ថភាព EOD ដោយអនុលោមតាមកម្រិតនានាដែលមានចែងនៅក្នុងស្តង់ដារសកម្មភាពមិនអន្តរជាតិ៖ កម្រិត ១, កម្រិត ២, ឬកម្រិត ៣ ។ សម្រាប់ IEDD ចាំបាច់កំណត់កម្រិតសមត្ថភាព IEDD ដោយអនុលោមទៅតាមស្តង់ដារកម្ទេចគ្រាប់បែកច្នៃរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ៖ ប្រតិបត្តិការ IEDD មូលដ្ឋាន, ជំនួយការ IEDD, ប្រតិបត្តិការ IEDD មធ្យម, ឬប្រតិបត្តិការ IEDD ជាន់ខ្ពស់។

- » គោលលទ្ធិ និងនីតិវិធីប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស
- » ការរៀបចំ និងភស្តុភារ

៦.៤.១.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » ពុំបានជ្រើសរើស និង/ឬបណ្តុះបណ្តាលបុគ្គលិកជាពិសេស ដើម្បីចុះប្រតិបត្តិការ IEDD ទេ។
- » ពុំមានឧបករណ៍ជាក់លាក់សម្រាប់ប្រតិបត្តិការ IEDD ទេ។
- » ក្រុមការងារឆ្លើយតបទៅនឹង IEDs រងគ្រោះថ្នាក់ខ្ពស់។
- » ប្រតិបត្តិការ IEDD ទទួលបានបទពិសោធន៍ "ពីការងារផ្ទាល់" ហើយមានការផ្សព្វផ្សាយតិចតួចអំពីមេរៀនដែលទទួលបាន។
- » ពុំបានកំណត់គោលលទ្ធិជាតិ ឬពុំមាននីតិវិធីប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេសសម្រាប់ IEDD ទេ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២: កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋបានចាត់តាំងអង្គភាព និងស្ថាប័ន ដែលនឹងទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលក្នុងការធ្វើការប្រកបដោយសុវត្ថិភាព និងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់នៃការគំរាមកំហែងរបស់ IED ជាយូរអង្វែង ប៉ុន្តែសមត្ថភាពរបស់អង្គភាពជាទូទៅនៅមានកម្រិតទាបនៅឡើយ។
- » រដ្ឋបានចាប់ផ្តើមកំណត់លក្ខខណ្ឌតម្រូវមូលដ្ឋាន ដើម្បីបង្កើតក្រុមប្រឆាំងនឹង IED, នីតិវិធីប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស, និងមេរៀនដែលទទួលបានពីប្រតិបត្តិការរុករក និងបំផ្លាញ IED នាពេលថ្មីៗនេះ។
- » មានការជ្រើសរើស និងបណ្តុះបណ្តាលបុគ្គលិក ឲ្យទទួលយកភារកិច្ច EOD និងមានការបណ្តុះបណ្តាលលើកកម្ពស់ចំណេះដឹងមូលដ្ឋានអំពី IEDs ។
- » មាននីតិវិធីនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ប៉ុន្តែមិនមាននៅថ្នាក់ជាតិដើម្បីដោះស្រាយនឹង IEDs ។
- » មិនមានទម្រង់ជាស្តង់ដារដើម្បីវាយការណ៍ឧប្បត្តិហេតុ និងដើម្បីកត់ត្រាចំណុចលម្អិតបច្ចេកទេសនូវបំណែកដែលបានរកឃើញ។ IED

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣: កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » មានការជ្រើសរើស និងបណ្តុះបណ្តាលបុគ្គលិក និងផ្តល់វគ្គបណ្តុះបណ្តាលជាក់លាក់អំពី IEDD សម្រាប់ IED គ្រប់ប្រភេទដែលក្រុមការងារអាចនឹងជួបប្រទះ។
- » ក្រុមការងារឆ្លើយតបនឹង IED មានសម្ភារឧបករណ៍ជាក់លាក់សមរម្យ ដើម្បីដោះស្រាយជាមួយនឹង IED ភាគច្រើន ប៉ុន្តែនៅខ្វះខាតសមត្ថភាព RCV ឬ ECM ។
- » មានការកំណត់គោលលទ្ធិ និងសំណុំនីតិវិធីប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស ដែលណែនាំដល់ប្រតិបត្តិការ IEDD អំពីរបៀបអនុវត្តប្រតិបត្តិការ IEDD ។
- » មានការកំណត់កន្លងអាជីពច្បាស់លាស់ សម្រាប់អ្នកឯកទេសដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការរុករក IEDD និង IED ។
- » មានទម្រង់ស្តង់ដារសម្រាប់វាយការណ៍ឧប្បត្តិហេតុ និងមានការប្រមូលរបាយការណ៍ពីសំណាក់ស្ថាប័នជាតិ។ IED

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤: កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » បុគ្គលិកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រតិបត្តិការរបស់ IEDD ទទួលបានបទពិសោធន៍យ៉ាងទូលំទូលាយ និងឆាប់ដឹងអំពីការផ្លាស់ប្តូរយុទ្ធវិធី, បច្ចេកទេស, និងនីតិវិធីរបស់អ្នកដាក់ IEDs ។

- » មានការទទួលស្គាល់ដំណើរការថ្នាក់ជាតិសម្រាប់ការផ្តល់សុពលភាពលើសមត្ថភាពរបស់អ្នកឯកទេស IED ។
- » ក្រុមការងារ IEDD មានសមត្ថភាពក្នុងការពង្រាយ RCVs ដើម្បីធ្វើការងារជាមួយ IEDs ពីចម្ងាយដោយសុវត្ថិភាព។
- » កន្លែងណាដែលមានការគំរាមកំហែង RCIEDs ក្រុមការងារ IEDD ទទួលបានការបំពាក់សម្ភារ ECM សមស្រប។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥: កម្រិតខ្ពស់ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

- » ក្រុមការងារ IEDD ទទួលបានបទពិសោធន៍ខ្ពស់ និងជាទូទៅមានការទទួលស្គាល់ថាបានប្រតិបត្តិទៅកម្រិតអ្នកជំនាញ។
- » មានការអភិវឌ្ឍឧបករណ៍ IEDD ជាពិសេសដើម្បីប្រឆាំងនឹងការគំរាមកំហែងថ្មីៗ និងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដើម្បីវិភាគ IEDs ដែលបានរកឃើញ និងមានការវិភាគព័ត៌មានចារកម្ម ដើម្បីព្យាករណ៍គោលបំណងក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាកម្ម។
- » រដ្ឋធ្វើការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹង IEDD ជាមួយសមភាគីថ្នាក់តំបន់ និងអន្តរជាតិ។

៦.៤.២ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការឆ្លើយតបនឹង IED - ការពិនិត្យទីតាំង IED

៦.៤.២.១ សេចក្តីផ្តើម

ការរក្សាទុក, ការប្រមូល, និងការវិភាគភស្តុតាងកោសល្យវិច័យដែលទទួលបានពីទីតាំងមាន IED គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ ដើម្បីបង្កើតវិធានការខ្សែខាងលើ និងខ្សែខាងក្រោមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីប្រឆាំងនឹងការរីកសាយភាយនៃ IEDs ។

ការពិនិត្យទីតាំង IED ចាប់ផ្តើមពីចំណុចដែលក្រុមការងារ IEDD បានអនុវត្តទីតាំងកើតហេតុ IED ប្រកបដោយសុវត្ថិភាព ហើយបញ្ចប់នៅចំណុចដែលឯកសារ និងព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងអស់នៅកន្លែងកើតហេតុត្រូវបានកត់ត្រា និងយកមករក្សាទុក។ អាទិភាពនៅទីនេះ ជានិច្ចជាកាលគឺជាការរក្សាអាយុជីវិត ហើយមិនគួរឱ្យមានការប្រថុយប្រថានគ្មានមូលដ្ឋាន ដើម្បីរក្សាទុក ឬប្រមូលភស្តុតាងធ្វើកោសល្យវិច័យឡើយ។

៦.៤.២.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរពិចារណាចំណុចខាងក្រោមនេះ នៅពេលវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់រដ្ឋមួយពាក់ព័ន្ធនឹងការឆ្លើយតប IED - ការពិនិត្យទីតាំង:

- » តើរដ្ឋមានសមត្ថភាពវិទ្យាសាស្ត្រធ្វើកោសល្យវិច័យ ហើយតើអាចរក្សាទុក, ប្រមូល, និងវិភាគសម្ភារដែលបានរកឃើញពីទីតាំងកើតហេតុ IED កម្រិតណា?
  - តើរដ្ឋមានមន្ទីរពិសោធន៍កោសល្យវិច័យដែលមានវិញ្ញាបនបត្រដែលទទួលស្គាល់ និងការទទួលស្គាល់គុណភាពដែរឬទេ?
  - តើមន្ទីរពិសោធន៍កោសល្យវិច័យរបស់រដ្ឋបានបំពាក់ឧបករណ៍ និងមានសមត្ថភាពធ្វើការវិភាគលើសារធាតុពាក់ព័ន្ធនឹង IED ដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋធ្វើរក្សាទុកបណ្តុះបណ្តាល ឬលំហាត់សម្បទ្ធមត្តាពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះ IED បង្ហាញពីសុវត្ថិភាព និងការត្រួតពិនិត្យនៅទីតាំងកើតហេតុបានកម្រិតណា?
- » តើក្រុម IEDD បានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលកម្រិតណាក្នុងលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ការរក្សាទីតាំងកើតហេតុ IED និងការគាំទ្រដល់ការស្វែងរកសារធាតុពាក់ព័ន្ធនឹង IED?
- » តើសមត្ថភាពរដ្ឋទូលំទូលាយប្តូរសម្រាប់ការវិភាគភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ? ឧទាហរណ៍ តើរដ្ឋអាចស្វែងរក និងកត់ត្រាស្នាមសម្រាប់ដៃ ហើយប្រៀបធៀបវាទៅនឹងស្នាមសម្រាប់ដៃដែលរក្សាទុកក្នុងមូលដ្ឋានទិន្នន័យជាតិ ឬអន្តរជាតិដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋអាចស្វែងរក, វិភាគ, និងកត់ត្រាភស្តុតាង DNA ហើយប្រៀបធៀបវាទៅនឹងកម្រងព័ត៌មាននៅក្នុងមូលដ្ឋានទិន្នន័យជាតិ ឬអន្តរជាតិបានដែរឬទេ?

» តើការបន្តរក្សាភស្តុតាងពីចំណុចដែលគេប្រមូលធ្វើកោសល្យវិច័យ រហូតដល់ចំណុចដែលគេត្រូវការ ដើម្បីគាំទ្រដល់ដំណើរការរបស់តុលាការបានដែរឬទេ?

» តើមានឧទាហរណ៍នៃកន្លែងដែលរដ្ឋបានប្រើប្រាស់ព័ត៌មានដែលទទួលបានពីទីតាំងកើតហេតុ ក្នុងការផ្ដន្ទាទោសដោយជោគជ័យដល់អ្នកដែលប្រើប្រាស់ IEDs ដែរឬទេ? IED

» តើក្រុមកោសល្យវិច័យអាចធ្វើការស៊ើបអង្កេតក្រោយការផ្ទុះ និងប្រមូលភស្តុតាងពីកន្លែងកើតហេតុដែលគេបានបំផ្ទុះ IEDs ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពដែរឬទេ?

៦.៤.២.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមិនបានតម្រូវឱ្យស្វែងរកសារធាតុពីឧប្បត្តិហេតុ ឬបរិយាកាសសន្តិសុខមានគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងដែលរដ្ឋមិនអាចប្រមូលសារធាតុពាក់ព័ន្ធនឹង ដោយសុវត្ថិភាពបានឡើយ។ IED IED

» អង្គភាពស៊ើបអង្កេតរបស់រដ្ឋទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលតិចតួច ឬមិនទាន់មានសោះអំពីរបៀបឆ្លើយតបទៅនឹង ឧប្បត្តិហេតុ IED ។

» ប្រតិបត្តិការ IEDD អាចទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលពុំសមស្រប ឬទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់អារម្មណ៍តិចតួចលើសេចក្តីត្រូវការរក្សាកន្លែងកើតហេតុ ដើម្បីធ្វើកោសល្យវិច័យ។ IED

» ពុំមានអភិក្រមដែលគេទទួលស្គាល់ត្រឹមត្រូវ ដើម្បីរក្សាសុចរិតភាព/ភាពដើមនៃភស្តុតាងឡើយ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២: កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» មានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្លះលើការស្វែងរកសារធាតុ ឬឆ្លើយតបប្រមូលសារធាតុនេះ នៅកន្លែងកើតហេតុ ធ្វើឡើងតែពេលចាំបាច់ និងមិនអនុលោមទៅតាមដំណើរការដែលកំណត់ដោយរដ្ឋ។ IED

» មានក្រុមនគរបាលស៊ើបអង្កេតកន្លែងកើតហេតុ ពួកគាត់អាចប្រមូល និងដាក់សញ្ញាសារធាតុ ដែលបានរកឃើញ ឬឆ្លើយតបខ្លះការបណ្តុះបណ្តាលជាក់លាក់ឆ្លើយតបទៅនឹងឧប្បត្តិហេតុ IED ។ IED

» មានអភិក្រមដែលគេទទួលស្គាល់ត្រឹមត្រូវសម្រាប់ការរក្សាសុចរិតភាព/ភាពដើមនៃភស្តុតាង។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣: កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមានដំណើរការច្បាស់លាស់ក្នុងការស្វែងរកភស្តុតាងកោសល្យវិច័យពីកន្លែងកើតហេតុ IED ។

» ក្រុមការងារកោសល្យវិច័យទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល និងការបំពាក់ឧបករណ៍សមរម្យ និងមានលទ្ធភាពធ្វើការយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពនៅកន្លែងកើតហេតុ IED ។

» មានការយល់ដឹងដ៏ទូលំទូលាយអំពីសេចក្តីត្រូវការរក្សាទីតាំងកើតហេតុ និងការប្រមូលភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ។ IED

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤: កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមាននីតិវិធីក្នុងការគ្រប់គ្រងទីតាំងកើតហេតុ ហើយអ្នកដែលទទួលខុសត្រូវស្វែងរកភស្តុតាងនៅកន្លែងកើតហេតុ បានបង្ហាញសមត្ថភាពកម្រិតខ្ពស់របស់ខ្លួន។ IED ដ៏ល្អ IED

» ក្រុមធ្វើកោសល្យវិច័យឆ្លើយតបនឹងឧប្បត្តិហេតុ និងបំពេញការងារយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងកន្លែងកើតហេតុ, និងប្រមូលភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ។ IED មានការបំពាក់ឧបករណ៍ រក្សា,

» មានឧទាហរណ៍មួយចំនួនដែលបង្ហាញថាការស្វែងរកភស្តុតាងកោសល្យវិច័យពីកន្លែងកើតហេតុ IED

បាននាំទៅរកការកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងការផ្ដន្ទាទោសអ្នកដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការផលិត និងការបំផ្លុះ IED ។

» អង្គការកោសល្យវិច័យអាចប្រមូល, ដំណើរការ, វិភាគ, ប្រៀបធៀបគ្នារវាងស្នាមម្រាមដៃដែលទទួលបានពីកន្លែងកើតហេតុ និងស្នាមម្រាមដៃរបស់ជនសង្ស័យដែលបានរក្សាទុកនៅក្នុងមូលដ្ឋានទិន្នន័យជាតិ និងអន្តរជាតិ។ IED

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥: កម្រិតខ្ពស់ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

- » រដ្ឋបានចូលរួមក្នុងវេទិកាអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនឹងការពិនិត្យ និងស៊ើបអង្កេតទីតាំងកើតហេតុ IED ។
- » រដ្ឋអាចប្រមូល, ដំណើរការ, វិភាគ, ប្រៀបធៀបគ្នារវាង DNA ដែលទទួលបានពីកន្លែងកើតហេតុ IED និង DNA របស់ជនសង្ស័យដែលបានរក្សាទុកនៅក្នុងមូលដ្ឋានទិន្នន័យជាតិ និងអន្តរជាតិ។

៦.៤.៣ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការវិភាគភស្តុតាងដែលទទួលបាន

៦.៤.៣.១ សេចក្ដីផ្ដើម

ការរក្សាទុក និងការស្វែងរកភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ គឺគ្មានតម្លៃទេប្រសិនបើមិនមានប្រព័ន្ធដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីវិភាគភស្តុតាងទាំងនោះ។ ការវិភាគសមាសធាតុ IED ដែលរកឃើញ អាចមានបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាពិសេសបច្ចេកទេសវិភាគសារធាតុគីមីដែលអាចតម្រូវឱ្យមានការកំណត់សមាសភាគនៃល្បាយគ្រឿងផ្ទុះ និងសារធាតុគីមីផ្សេងទៀត។ ការវិភាគសមាសធាតុអេឡិចត្រូនិកនៃ IED ជាពិសេសប្រព័ន្ធបញ្ជាតាមវិទ្យុប្រើនៅក្នុង RCIEDs ក៏តម្រូវឱ្យមានឧបករណ៍, ចំណេះដឹង, និងបច្ចេកទេសពិសេសជាក់លាក់ ដើម្បីកំណត់វិធីសាស្ត្រ និងប្រតិបត្តិការប្រកងនៃ IED នោះ។

៦.៤.៣.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

ក្នុងពិចារណាលើបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់រដ្ឋចំពោះការវិភាគភស្តុតាងដែលបានរកឃើញដូចខាងក្រោម:

- » តើរដ្ឋមានលទ្ធភាពមានមន្ទីរពិសោធន៍វិភាគកោសល្យវិច័យដែលទទួលស្គាល់គុណភាពដែរឬទេ? (លទ្ធភាពទទួលបាននេះ អាចជាមន្ទីរពិសោធន៍ថ្នាក់ជាតិ ឬសមត្ថភាពដែលផ្តល់ដោយភាគីទីបី) ។
- » តើរដ្ឋមានសមត្ថភាពបច្ចេកទេសអនុវត្តចំណុចខាងក្រោមបានកម្រិតណា?
  - ការវិភាគសមាសភាគគីមីបំផ្លុះ និងសំណាកដីបានមកពីទីតាំងផ្ទុះ IED
  - ការវិភាគភស្តុតាងកោសល្យវិច័យរូបិយ (ការប្រៀបធៀប និងការកំណត់អត្តសញ្ញាណសមាសភាគ IED, បំណែកនានានៃធុងដាក់ IED, ថ្នាំពណ៌, ទឹករងៃមនុស្ស)
  - ការវិភាគភស្តុតាងកោសល្យវិច័យអរូបិយ (ស្នាមម្រាមដៃ, DNA, សារធាតុសរសៃ, កំណកសេសសល់ពីការផ្ទុះ, បំណែកតូចៗអាចពិនិត្យបានតាមរយៈមីក្រូទស្សន៍, និងសញ្ញាសម្គាល់ឧបករណ៍ និងស្នាមកកិត)
  - ការវាយតម្លៃបច្ចេកទេសនៃសមាសភាគអេឡិចត្រូនិក IED
- » តើរដ្ឋមានកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល និងគុណវុឌ្ឍិដែលទទួលស្គាល់ ដើម្បីធានាឱ្យមានសមត្ថភាពនៃមន្ត្រីទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការវិភាគភស្តុតាងកោសល្យវិច័យដែរឬទេ?
- » តើមានឧទាហរណ៍ផ្សេងៗអំពីការប្រើប្រាស់ភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ ដើម្បីផ្ដន្ទាទោសដល់ការប្រើប្រាស់ IEDs ឬបទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹងអាវុធជាតិផ្ទុះដោយជោគជ័យដែរឬទេ?
- » តើយន្តការផ្តល់យោបល់ក្រលប់រវាងអ្នកដែលធ្វើការយ៉ាងមានសុវត្ថិភាព និងស្វែងរកសមាសធាតុ IED និងអ្នកដែលវិភាគភស្តុតាងនៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ដែលមានការទទួលស្គាល់មានប្រសិទ្ធភាពកម្រិតណា?
  - តើការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានរវាងអ្នកជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការវិភាគភស្តុតាងកោសល្យវិច័យពាក់ព័ន្ធនឹង IED, អ្នកចូលរួមក្នុងការងារ IED ប្រកបដោយសុវត្ថិភាព, និងអ្នកចូលរួមក្នុងការស៊ើបអង្កេតនៅទីតាំងកើតហេតុ IED យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

- តើមានពិធីសារច្បាស់លាស់ពាក់ព័ន្ធការផ្តល់ព័ត៌មានដែរឬទេ?
- តើកិច្ចប្រជុំធ្វើឡើងរវាងអ្នកដែលចូលរួមក្នុងការវិភាគភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ និងអ្នកដែលនាំមុខគេនៃប្រតិបត្តិការប្រឆាំងនឹង IED មានភាពទៀងទាត់ និងផ្លូវការដែរឬទេ?

» តើសមត្ថភាពរបស់រដ្ឋក្នុងដំណើរការវិភាគរក្តុដែលបានរកឃើញ ជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងព្រឹត្តិការណ៍ IED ប៉ុន្តែមិនមែនជាផ្នែកមួយដោយផ្ទាល់នៃ IED មានលក្ខណៈបក្តាភាពយ៉ាងណា?⁴⁵

» តើមានបច្ចេកទេសវិភាគម៉ាក្រូ ដើម្បីវិភាគ "ទិន្នន័យធំៗ" ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងព្រឹត្តិការណ៍ IED ដែរឬទេ? តើវាជាការវិភាគភូមិសាស្ត្រនៃព្រឹត្តិការណ៍នោះដែរឬទេ?

៦.៤.៣.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្តាភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូងដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

- » រដ្ឋមិនមានសមត្ថភាពដាច់ដោយឡែក ដើម្បីវិភាគកោសល្យវិច័យលើសមាសធាតុ IED ដែលរកឃើញទេ។
- » រដ្ឋពុំទទួលស្គាល់ថាការវិភាគសមាសធាតុ IED ដែលរកឃើញ អាចជាផ្នែកមួយយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ IED ទេ។

បក្តាភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២: កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

- » រដ្ឋពុំទាន់មានសមត្ថភាពដាច់ដោយឡែក ដើម្បីវិភាគកោសល្យវិច័យលើសមាសធាតុ IED ប៉ុន្តែរដ្ឋបានទទួលស្គាល់អំពីសារៈសំខាន់នៃសមត្ថភាពនេះ ហើយបានប្រើប្រាស់ជំនាញការដែលភាគីទីបីផ្តល់ជូន។

បក្តាភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣: ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

- » រដ្ឋមានសមត្ថភាពក្នុងការវិភាគសមាសធាតុ IED ដែលរកឃើញនៅក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ដែលមានការអនុញ្ញាត និងការទទួលស្គាល់ពីគុណភាពត្រឹមត្រូវ។
- » មានការបង្កើតជាភស្តុតាង ដើម្បីជួយគាំទ្រដល់ដំណើរការស្វែងរកយុត្តិធម៌ និងព័ត៌មានដើម្បីគាំទ្រដល់ប្រតិបត្តិការដឹកនាំដោយចារកម្មនាពេលអនាគតចេញពីការវិភាគសមាសធាតុ IED ដែលរកឃើញ។

បក្តាភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤: ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

- » រដ្ឋមានអ្នកវិភាគកោសល្យវិច័យពេញសមត្ថភាពដែលអាចវិភាគភស្តុតាងជាច្រើន ដែលរកឃើញនៅទីតាំងកើតហេតុ IED ។
- » រដ្ឋប្រើប្រាស់បច្ចេកទេសសម្រាប់ប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីវិភាគម៉ាក្រូលើទិន្នន័យពាក់ព័ន្ធនឹង IED ។
- » រដ្ឋរក្សាមូលដ្ឋានទិន្នន័យជីវសាស្ត្រ (biometric) ថ្នាក់ជាតិ IED ហើយអាចផ្តល់ទិន្នន័យជនប្រព្រឹត្តិទៅនឹងកន្លែងកើតហេតុ ដោយប្រើប្រាស់ភស្តុតាងជីវសាស្ត្រដែលបានរកឃើញ ដែលជាធម្មតាគឺការផ្តល់ស្នាមម្រាមដៃ។
- » រដ្ឋចូលរួមជាមួយនិងគម្រោងនាំរបស់ INTERPOL ។

បក្តាភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥: កម្រិតខ្ពស់ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

- » រដ្ឋមានសហប្រតិបត្តិការយ៉ាងពេញលេញជាមួយដៃគូថ្នាក់តំបន់ និងអន្តរជាតិ និងផ្តល់ប្តូរព័ត៌មានចាំបាច់ពីកន្លែងកើតហេតុ IED ដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ IED ឆ្លងដែន។
- » រដ្ឋបានផ្តល់ប្តូរទិន្នន័យជីវសាស្ត្រ (biometric) ជាមួយដៃគូអន្តរជាតិ ដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកផលិត និងអ្នកប្រព្រឹត្តិ IED ដែលប្រតិបត្តិការឆ្លងដែន។

⁴⁵ This covers the technical exploitation of cellular phones, computer equipment and documents.

» រដ្ឋមានសមត្ថភាពក្នុងការអនុវត្តបច្ចេកទេសវិទ្យាសាស្ត្រពេញលេញ ដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណសារធាតុ IED និងភស្តុតាងជីវសាស្ត្រដែលប្រមូលបានពីទីតាំងកើតហេតុ IED រួមទាំងការស្វែងរក និងផ្តល់ DNA មនុស្ស។

៦.៤.៤ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម៖ ការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន(IM)

៦.៤.៤.១ សេចក្តីផ្តើម

អភិក្រមដ៏ល្អ និងមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន គឺជាកន្លឹះនៃភាពជោគជ័យទាំងស្រុងនៃអភិក្រមទូទាំងរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ IEDs។ ប្រព័ន្ធព័ត៌មានទំនើប និងបណ្តាញប្រាស្រ័យទាក់ទង អាចកែលម្អប្រសិទ្ធផលនៃការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានទៅដល់អង្គការដែលនៅតាមភូមិសាស្ត្រខុសៗគ្នា ប៉ុន្តែវាមិនមែនជាការព្យាបាលនោះទេ។ ព័ត៌មានច្រើនលើសលុបពេក ក៏អាចបង្កឱ្យមានបញ្ហាផងដែរ ហើយដែលចំណុចនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវដាក់ឱ្យមានប្រព័ន្ធប្រមូលទិន្នន័យ និងចារកម្មដោយស្វ័យប្រវត្តិ ហើយមន្ត្រីនគរបាលស៊ើបអង្កេត និងអ្នកវិភាគចារកម្ម ត្រូវទទួលបាននូវឧបករណ៍ប្រមូលព័ត៌មាន និងវិភាគព័ត៌មានដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហាព័ត៌មានទិន្នន័យដ៏ច្រើនលើសលុបនេះ។ ប្រព័ន្ធដំណើរការដោយដៃ មានលក្ខណៈយឺតយ៉ាវ និងពិបាកបត់បែន ប៉ុន្តែវាក៏អាចមានប្រសិទ្ធភាពស្មើគ្នានឹងប្រព័ន្ធទំនើបដែរ ប្រសិនបើមានសម្ព័ន្ធនិងការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធនេះបានត្រឹមត្រូវ។

៦.៤.៤.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរពិចារណាចំណុចខាងក្រោម ដើម្បីវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់រដ្ឋដើម្បីគ្រប់គ្រងព័ត៌មានដែលពាក់ព័ន្ធនឹង IED:

- » តើរដ្ឋមានទម្រង់ដូចគ្នាសម្រាប់ដាក់របាយការណ៍ព្រឹត្តិការណ៍ IED ដែរឬទេ?
  - តើគេបានប្រើប្រាស់របាយការណ៍ឧប្បត្តិហេតុ IED ជាភស្តុតាងនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ដែរឬទេ?
  - តើរបាយការណ៍ឧប្បត្តិហេតុ បានផ្តល់ជាក់លាក់ត្រឹមត្រូវនៃលក្ខណៈបច្ចេកទេសរបស់គ្រាប់បែកថ្លៃ ហើយថាគេបានកត់ត្រានូវការរងគ្រោះ និងការខូចខាតណាមួយដែលបង្កដោយ IED ដែរឬទេ? IED
  - តើគេមានប្រមូល និងរក្សាទុករបាយការណ៍ឧប្បត្តិហេតុ នៅមជ្ឈមណ្ឌលទិន្នន័យគ្រាប់បែកជាតិមួយដែរឬទេ? IED តើបានចែករំលែករបាយការណ៍ទាំងនេះដល់ដៃក្នុងកំណត់បន្ត និងអន្តរជាតិដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋមានទម្រង់របាយការណ៍ដូចគ្នាសម្រាប់ដាក់របាយការណ៍វិភាគកោសល្យវិច័យដែរឬទេ?
- » តើមានវិធីសាស្ត្រស្តង់ដារមួយសម្រាប់ដាក់ភស្តុតាងរូបវន្តដែលប្រមូលបានពីឧប្បត្តិហេតុ IED ដែរឬទេ?
- » តើមានប្រមូលភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ (ដូចជាស្នាមម្រាមដៃ និង DNA) និងរបាយការណ៍សាកសួររបស់នគរបាលពីអ្នកដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន ហើយបន្ទាប់មកផ្តន្ទាទោសពិបទពាក់ព័ន្ធនឹង IED ដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋបានប្រើប្រាស់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវរបាយការណ៍ចារកម្មគ្រប់ប្រភពពាក់ព័ន្ធនឹងឧប្បត្តិហេតុ IED ឬជនសង្ស័យដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើស IED ដែរឬទេ?
  - តើរដ្ឋបានប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធព័ត៌មាន ដើម្បីជួយរក្សាទុក, ដំណើរការ, និងវិភាគចារកម្មគ្រប់ប្រភពដែរឬទេ?
  - តើដំណើរការគ្រប់គ្រងព័ត៌មានរបស់រដ្ឋអនុញ្ញាតឱ្យមានលំហូរព័ត៌មានយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងមានប្រសិទ្ធភាពដល់ស្ថាប័នផ្សេងទៀតដែលត្រូវការដែរឬទេ?

៦.៤.៤.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១៖ កម្រិតដំបូងដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋពុំមានវិធីសាស្ត្រស្តង់ដារ ដើម្បីប្រមូល, វិភាគ, ប្រកប, និងចែកចាយព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹង

ឧប្បត្តិហេតុ IED ទេ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២៖ កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » អង្គការនីមួយៗផលិតរបាយការណ៍ឧប្បត្តិហេតុ IED ប៉ុន្តែពុំមានទម្រង់ដូចគ្នា ហើយក៏មិនអាចបូកសរុបដោយមជ្ឈមណ្ឌលទិន្នន័យគ្រាប់បែកថ្នាក់ជាតិទេ។
- » អ្នកស៊ើបអង្កេតកោសល្យវិច័យនីមួយៗផលិតរបាយការណ៍វិភាគ ប៉ុន្តែរបាយការណ៍ទាំងនោះពុំមានទម្រង់ដូចគ្នា ហើយក៏មិនអាចបូកសរុបនៅថ្នាក់ជាតិបានដែរ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣៖ កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋបានបូកសរុបរបាយការណ៍ឧប្បត្តិហេតុ នៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលទិន្នន័យគ្រាប់បែកថ្នាក់ជាតិដែលគេទទួលស្គាល់មួយ។ IED
- » មានការផលិតរបាយការណ៍វិភាគកោសល្យវិច័យ IED ក្នុងទម្រង់ដូចគ្នា, មានអំណះអំណាងទៅលើវត្តមានផ្សេងៗ, និងបានបែងចែកទាន់ពេលវេលាដល់អ្នកទាំងឡាយដែលត្រូវការមើលរបាយការណ៍នោះ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤៖ កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » សហគមន៍អនុវត្តច្បាប់របស់រដ្ឋបានចូលរួមក្នុងគម្រោងឆ្លាំរបស់ INTERPOL ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥៖ កម្រិតខ្ពស់ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋមានដំណើរការគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងការប្រមូល, វិភាគ, បូកសរុប, និងចែកចាយព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹង IEDs ទៅឲ្យអង្គការអនុវត្តច្បាប់, អង្គការសន្តិសុខ, និងអង្គការយោធារបស់ខ្លួន។
- » មានយន្តការល្អ និងមានការធ្វើតេស្តត្រឹមត្រូវសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹង ជាមួយនិងដៃគូថ្នាក់តំបន់ និងអន្តរជាតិ។ IED

៦.៤.៥ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម៖ ការត្រួតពិនិត្យបច្ចេកទេសនូវ IED ដែលបានរកឃើញ

៦.៤.៥.១ សេចក្តីផ្តើម

ការត្រួតពិនិត្យបច្ចេកទេស និងការកំណត់លក្ខណៈសម្បត្តិនៃ IEDs ដែលបានរកឃើញ គឺជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការឆ្លើយទៅនឹងសំណួរ “តើវាជាអ្វី” ដែលចេញពីលទ្ធផលនៃការវិភាគកោសល្យវិច័យផ្លូវការនៃសារធាតុដែលបានរកឃើញក្នុងកន្លែងកើតហេតុ IED ។ វាក៏ជាសកម្មភាពមួយពាក់ព័ន្ធនឹងការកំណត់ពីមូលហេតុអ្វីបានជាមានឧប្បត្តិហេតុ IED នេះកើតឡើង ក៏ដូចជាយល់ដឹងអំពីគោលបំណងរបស់ជនល្មើសដែលបានផលិត និងដាក់ពង្រាយ IED ប្រភេទនេះ។

ការត្រួតពិនិត្យបច្ចេកទេស IEDs បានបង្កើតនូវទិដ្ឋភាពសមត្ថភាពបច្ចេកទេសនៃអ្នកដែលបានផលិត និងដាក់ពង្រាយ IEDs ហើយយើងក៏អាចកំណត់បាននូវវិធីសាស្ត្រប្រតិបត្តិការរបស់ពួកគេនោះ។ គេក៏អាចជួយចូលរួមចំណែកព្យាករណ៍អំពីគោលបំណងនាពេលអនាគតរបស់ក្រុមឧក្រិដ្ឋជនផងដែរ។

៦.៤.៥.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរពិចារណាចំណុចខាងក្រោម ដើម្បីវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់រដ្ឋ ចំពោះការត្រួតពិនិត្យបច្ចេកទេសនៃ IEDs៖

- » តើមានមូលដ្ឋានដើម្បីវាយតម្លៃសមត្ថភាពបច្ចេកទេស IEDs ដូចខាងក្រោមដែរឬទេ?
  - ទីតាំង និងឧបករណ៍សម្រាប់វាយតម្លៃលក្ខណៈពិសេសនៃការផ្ទុះរបស់សមាសភាគជាតិផ្ទុះថ្លើរ
  - មូលដ្ឋានវិភាគអេឡិចត្រូនិក ដើម្បីកំណត់វិធីសាស្ត្រដំណើរការនៃឧបករណ៍អេឡិចត្រូនិក
- » តើមានការរៀបចំល្អសម្រាប់ការផ្ទេរចំណេះដឹងទៅវិញទៅមករវាងអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការងារសុវត្ថិភាពជា

មួយ IEDs និងអ្នកដែលធ្វើការវិភាគ និងពិនិត្យបច្ចេកទេស IEDs កម្រិតណា? តើការផ្ទេរចំណេះដឹងនេះ ក៏ធ្វើឡើងជាមួយថ្នាក់តំបន់ និងអន្តរជាតិដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋមានលទ្ធភាពកោះហៅឲ្យមានការជួយគាំទ្រពីអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ និងវិស្វករដែលមានជំនាញសមរម្យ ដើម្បីយល់ដឹងអំពីទិដ្ឋភាពបច្ចេកទេសនៃការគំរាមកំហែង IED ដែលខ្លួនកំពុងប្រឈមបានកម្រិតណា?

- តើមានអង្គការរបស់រដ្ឋមួយដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះការផ្តល់នូវជំនាញបច្ចេកទេសនេះទេ?
- តើរដ្ឋបានដាក់កាតព្វកិច្ចផ្តល់លើអង្គការដែលមិនមែនជាសម្របសម្រួល ដូចជាគ្រឹះស្ថានសិក្សា ឬក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មដើម្បីផ្តល់ការគាំទ្របច្ចេកទេសនៅពេលចាំបាច់ដែរឬទេ?

៦.៤.៥.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋពុំមានសមត្ថភាពថ្នាក់ជាតិ ដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យបច្ចេកទេស IEDs ដែលបានរកឃើញទេ?
- » បើមានការពិនិត្យបច្ចេកទេស IEDs ណាមួយ គឺមានតែកម្រិតយុទ្ធវិធិទាបបំផុតដែលជាអ្នកធ្វើ ហើយព័ត៌មានដែលទទួលបានពីការត្រួតពិនិត្យនេះ ក៏ពុំបានផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងទូលំទូលាយដែរ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២: កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋមិនមានសមត្ថភាពដាច់ដោយឡែក ដើម្បីពិនិត្យបច្ចេកទេស IEDs និងសមាសភាពដែលបានរកឃើញទេ ឬត្រូវបានទទួលស្គាល់សារៈសំខាន់សកម្មភាពនេះ ហើយបានប្រើប្រាស់ជំនាញ និងសមត្ថភាពដែលភាគីទីបីផ្តល់ជូន។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣: កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋមានសមត្ថភាពដាច់ដោយឡែកជាមូលដ្ឋាន ដើម្បីធ្វើការពិនិត្យបច្ចេកទេស IEDs ។
- » រដ្ឋដឹងអំពីកន្លែងដែលជាចន្លោះខ្វះខាតនៅក្នុងសមត្ថភាពដាច់ដោយឡែករបស់ខ្លួន និងកំពុងស្វែងរកជំនួយពីដៃគូតាមតែអាចធ្វើទៅបាន។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤: កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋមានមូលដ្ឋានបរិក្ខារបំពាក់បានល្អ និងមន្ត្រីទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលសមរម្យដែលអាចបំពេញការងារពិនិត្យ បច្ចេកទេស IEDs បានយ៉ាងពេញលេញ។
- » រដ្ឋចូលរួមក្នុងគម្រោងផ្តល់ជំនួយរបស់ INTERPOL ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥: កម្រិតខ្ពស់ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋមានវិស្វករ និងអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រមានបទពិសោធន៍ខ្ពស់ ដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលលើមុខវិជ្ជាដ៏ទូលំទូលាយ ហើយដែលមានការយល់ដឹងអំពីជំនាញ និងបច្ចេកវិទ្យាដែលគេប្រើប្រាស់ផលិត IEDs ។
- » រដ្ឋបានផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានពីការពិនិត្យបច្ចេកទេសនៃ IEDs ដែលបានរកឃើញជាមួយដៃគូថ្នាក់តំបន់ និងអន្តរជាតិ ហើយកំពុងវាយតម្លៃអំពីការគំរាមកំហែងថ្មីៗយ៉ាងប្រតិបត្តិ ឬកំពុងព្យាករណ៍ការគំរាមកំហែងនាពេលអនាគត។

៦.៤.៦ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម: ការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកប្រព្រឹត្តិ

៦.៤.៦.១ សេចក្តីផ្តើម

ការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹង IEDs គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងប្រតិបត្តិការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹង IEDs ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ នៅពេលណាដែលកាលៈទេសៈសន្តិសុខ និងប្រតិបត្តិការអនុញ្ញាត

គេចង់ស្វែងរកចាប់ខ្លួនអ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្គត់ផ្គង់, ផលិត, និងប្រើប្រាស់ IEDs ខុសច្បាប់ ដើម្បីទទួលបានព័ត៌មានបន្ថែមចាំបាច់កាត់ទ្រង់ប្រតិបត្តិការប្រឆាំងនឹង IEDs នាពេលអនាគត។

គេអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណបុគ្គលសង្ស័យតាមរយៈបច្ចេកទេសចារកម្មមួយចំនួន ដូចជា HUMINT⁴⁶ និង SIGINT⁴⁷ ប៉ុន្តែមានតែការប្រើប្រាស់ចារកម្មកោសល្យវិជ្ជ័យ និងជីវសាស្ត្រ (biometric)⁴⁸ ទេដែលអាចផ្តល់នូវវិធីសាស្ត្រល្អបំផុត ដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកប្រព្រឹត្តិ/ជនល្មើស ហើយផ្សារភ្ជាប់បុគ្គលទាំងនោះទៅនឹងព្រឹត្តិការណ៍ IED ជាក់លាក់ណាមួយ។ OSINT ជាចារកម្មបានមកពីប្រភពផ្សេងៗ ដូចជាគណនីបណ្តាញសង្គម និងឯកសារបោះពុម្ពយោសនា ក៏អាចផ្តល់នូវព័ត៌មានច្រើនគួរសម ដើម្បីជួយកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកប្រព្រឹត្តិបានដែរ។

៦.៤.៦.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរពិចារណាចំណុចខាងក្រោម ដើម្បីវាយតម្លៃបក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED របស់រដ្ឋចំពោះការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់ IEDs:

- » តើមានសមត្ថភាពស្នូលនៃការស្វែងរក, ការវិភាគ, និងការត្រួតពិនិត្យបច្ចេកទេស IED ដល់កម្រិតណា?
  - តើរដ្ឋធ្វើតាមការអនុវត្តល្អៗរបស់អន្តរជាតិចំពោះការស្វែងរក, ការវិភាគ, និងការត្រួតពិនិត្យបច្ចេកទេស IEDs ដែរឬទេ?
  - តើរដ្ឋផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានអំពីបច្ចេកទេសជាមួយដៃគូអន្តរជាតិដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋធ្វើសមាហរណកម្មយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពនូវប្រភពព័ត៌មាន និងព័ត៌មានចារកម្មផ្សេងៗគ្នា ដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណជនល្មើសដែរឬទេ?
- » តើមានឧទាហរណ៍ជោគជ័យនៃរដ្ឋដែលកំណត់អត្តសញ្ញាណជនល្មើសដែរឬទេ? បើមាន តើមានកត្តាជោគជ័យសំខាន់ៗអ្វីខ្លះ?
- » តើរដ្ឋប្រើវិធីសាស្ត្រកំណត់កម្រងព័ត៌មានបច្ចេកទេស (ឧ. មិនមែនជីវសាស្ត្រ) សម្រាប់កំណត់អត្តសញ្ញាណសញ្ញាសម្គាល់អ្នកផលិត IED ដែលជាលក្ខណៈពិសេសចំពោះអ្នកផលិត IED ម្នាក់នោះ (ឬក្រុមផលិត IED ដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលដោយបុគ្គលណាម្នាក់) ដែរឬទេ?
- » តើរដ្ឋប្រើបច្ចេកទេសវិភាគទិន្នន័យភូមិសាស្ត្រ ឬទិន្នន័យខ្នាតធំ ដើម្បីបង្កើតជាចារកម្ម ដើម្បីជួយក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងការផលិត និងការប្រើប្រាស់ IEDs ដែរឬទេ?

៦.៤.៦.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមានសមត្ថភាពក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការប្រើប្រាស់ IEDs ខុសច្បាប់ ហើយនេះច្រើនតែផ្អែកលើ HUMINT ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២: កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋទទួលស្គាល់ថាព័ត៌មានសំខាន់ៗអាចទទួលបានពីការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៃទីតាំងកើតហេតុ IED និងការវិភាគសមាសធាតុ IED ដែលបានរកឃើញ ប៉ុន្តែទៅទៀតនេះសមត្ថភាពក្នុងការបំពេញភារកិច្ចទាំងនេះ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣: កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

» រដ្ឋមានប្រព័ន្ធការងារសម្រាប់ការត្រួតពិនិត្យទីតាំងកើតហេតុ IED និងការវិភាគសមាសធាតុ IED ដែលបានរកឃើញ ហើយជនល្មើសត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណពីការវិភាគកោសល្យវិជ្ជ័យសមាសធាតុ IED ដែលបានរកឃើញ។

46 HUMINT គឺជាប្រភេទនៃចារកម្មដែលបានមកពីព័ត៌មានដែលប្រមូលបាន និងផ្តល់ដោយប្រភពមនុស្ស
47 SIGINT គឺជាពាក្យដែលប្រើប្រាស់ពិពណ៌នាអំពីព័ត៌មានចារកម្ម (ដែលបានមកពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាតាមអេឡិចត្រូនិក និងតាមប្រព័ន្ធប្រាស្រ័យទាក់ទង) និងចារកម្មអេឡិចត្រូនិក (បានមកពីការបញ្ជូនសារដែលមិនមែនជាការប្រាស្រ័យទាក់ទងតាមរយៈអេឡិចត្រូម៉ាញ៉េតិក)។
48 ពេលខ្លះវាត្រូវបានផ្អែកលើនិយមន័យដែលគេហៅថា "ការត្រួតពិនិត្យសង្គម និងបុគ្គលិក"។

» ភស្តុតាងដើម្បីគាំទ្រដល់ដំណើរការតុលាការយុត្តិធម៌ និងព័ត៌មានដើម្បីគាំទ្រដល់ប្រតិបត្តិការដែលដឹកនាំដោយចារកម្មនាពេលអនាគតត្រូវបានបង្កើតឡើងពីការវិភាគសមាសធាតុ IED ដែលបានរកឃើញ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤៖

- » រដ្ឋរក្សានូវមូលដ្ឋានទិន្នន័យជីវសាស្ត្រជាតិ និងអាចផ្តល់ជូនប្រព្រឹត្តិទៅនឹងទីតាំងកើតហេតុតាមរយៈការប្រើប្រាស់ភស្តុតាងជីវសាស្ត្រដែលបានរកឃើញ។ IED
- » មានឧទាហរណ៍ជោគជ័យនៃបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការផលិត និងការប្រើប្រាស់ដែលត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណដោយសារការត្រួតពិនិត្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៃសមាសធាតុ និងព័ត៌មានដែលបានរកឃើញពីទីតាំងកើតហេតុ IED ។ IEDs
- » រដ្ឋចូលរួមជាមួយនិងគម្រោងឆ្លាំរបស់ INTERPOL ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥៖ កម្រិតខ្ពស់ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

- » រដ្ឋរក្សានូវសមត្ថភាពដ៏ទូលំទូលាយសម្រាប់ការវិភាគសមាសធាតុដែលបានរកឃើញពីទីតាំងកើតហេតុហើយអាចប្រើបច្ចេកទេសវិទ្យាសាស្ត្រជាច្រើនដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណជនល្មើស និងផ្សារភ្ជាប់បុគ្គលទៅនឹងឧប្បត្តិហេតុ IED ។ IED
- » រដ្ឋផ្តល់ប្តូរទិន្នន័យជីវសាស្ត្រជាមួយដៃគូអន្តរជាតិ ដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកផលិត និងជនល្មើសដែលប្រតិបត្តិការឆ្លងកាត់ព្រំដែនអន្តរជាតិ។ IED

៦.៤.៧ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម៖ ដំណើរការតុលាការ

៦.៤.៧.១ សេចក្តីផ្តើម

សមត្ថភាពក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងផ្តន្ទាទោសអ្នកដែលផលិត និងប្រើប្រាស់ IEDs គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះក្នុងការកាត់បំបាត់ប្រសិទ្ធភាពនៃបណ្តាញ IED ។ ការអនុវត្តដោយយុត្តិធម៌នៃនីតិវិធីកំណត់អត្តសញ្ញាណប្រឆាំងនឹងរបៀបវារៈឆ្លងនិយមរបស់ក្រុមជាច្រើនផងដែរ។

ប្រព័ន្ធតុលាការមួយចំនួនពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងទៅលើសក្ខីកម្មរបស់មនុស្ស ហើយការបញ្ជូន និងការពិចារណាលើភស្តុតាងដែលទទួលបានពីប្រភពកោសល្យវិច័យបច្ចេកទេសអាចមានបញ្ហា។

៦.៤.៧.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរមានការពិចារណាលើចំណុចខាងក្រោមក្នុងការវាយតម្លៃសមត្ថភាពរបស់រដ្ឋក្នុងការប្រើប្រាស់ដំណើរការតុលាការ ដើម្បីប្រឆាំងនឹងការប្រើប្រាស់ IED៖

- » តើមានកំណត់ត្រា និងតើមានឧទាហរណ៍ផ្សេងៗអំពីការផ្តន្ទាទោសដោយជោគជ័យលើជនដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការទិញសារធាតុគីមីផ្សំ IED ខុសច្បាប់ ឬការផលិត និងការប្រើប្រាស់ IEDs ដែរឬទេ?
- » តើប្រព័ន្ធតុលាការរបស់រដ្ឋអនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់ភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ ដើម្បីគាំទ្រករណីដែលពាក់ព័ន្ធនឹង IED ដល់កម្រិតណា?
- » តើមានច្បាប់ហាមឃាត់ការទទួលបានសមាសធាតុ IED និងការផលិត និងការប្រើប្រាស់ IEDs ដល់កម្រិតណា ហើយតើច្បាប់នេះសក្តិសមនឹងគោលបំណងដែរឬទេ?
- » តើដំណើរការដោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ តម្រូវឱ្យដោះស្រាយជាពិសេសជាមួយនឹងការគំរាមកំហែងដែលបង្កឡើងដោយក្រុមដែលប្រព្រឹត្តិអំពើហិង្សា ម្តាយប្រើ IEDs ដែរឬទេ?⁴⁹

- តើរដ្ឋប្រើចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាដែលទទួលបានការចាត់តាំង និង/ឬ

49 ឧទាហរណ៍ តើចាំបាច់តម្រូវឱ្យមានសវនាការដែលតម្រូវឱ្យគ្មានក្រុមប្រឹក្សាចំពោះសវនាការពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋជន ឬកេរ្តិ៍ជន

មានឯកទេសពិសេសសម្រាប់ដំណើរការសវនាការពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើហិង្សាផ្លូវភេទដែរឬទេ?

- ប្រសិនបើដំណើរការពិសេសត្រូវបានប្រើប្រាស់ តើសំណុំរឿងប៉ុន្មានត្រូវបានដោះស្រាយដោយដំណើរការដោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ហើយតើសំណុំរឿងដែលពាក់ព័ន្ធនឹង ប៉ុន្មានករណីដែលឈានដល់ការផ្ដន្ទាទោសបានដោយជោគជ័យ?

IED

» តើប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ផ្ទាល់គឺជាគោលដៅដែរឬទេ ហើយតើមានវិធានការសន្តិសុខសមស្របដើម្បីការពារអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងរដ្ឋបាលយុត្តិធម៌ដែរឬទេ?

៦.៤.៧.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១: កម្រិតដំបូង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» មិនមានច្បាប់ជាក់លាក់ណាមួយដែលគ្របដណ្តប់លើការកាន់កាប់គ្រឿងផ្ទុះដោយគ្មានការអនុញ្ញាត ឬការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះសម្រាប់គោលបំណងឧក្រិដ្ឋនោះទេ។

» ប្រព័ន្ធតុលាការមិនបានរៀបចំខ្លួន ឬអសមត្ថភាពក្នុងការដោះស្រាយបទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋជន ឬកេរ្តិ៍រក្សាដែលប្រើប្រាស់ IEDs ។

» សមាជិកនីមួយៗនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាផ្លូវភេទ មានភាពងាយរងគ្រោះខ្លាំងទៅនឹងការវាយប្រហារដោយឧក្រិដ្ឋជន និងក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាផ្លូវភេទ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២: កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» មានច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹង IED មួយចំនួន ប៉ុន្តែជាទូទៅ ច្បាប់នេះមិនត្រូវបានអនុវត្តទេ។

» ប្រព័ន្ធតុលាការមានការពិបាកក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ដែលមានស្រាប់ ទៅនឹងបរិយាកាសដែលក្រុមប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាផ្លូវភេទកំពុងប្រើប្រាស់ IEDs ដើម្បីវាយប្រហារទាំងស្រុងក្នុងស្ថិតិសុខរបស់រដ្ឋ និងបង្កឱ្យមានរបួស និងបាត់បង់ជីវិតលើប្រជាជនស៊ីវិល។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៣: កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមានប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ដែលដំណើរការដ៏ល្អ ដែលអាចអនុវត្តនីតិវិធីដោយមិនលំអៀង និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពចំពោះអ្នកដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសពាក់ព័ន្ធនឹង IED ។

» គេបានយល់អំពីការប្រើប្រាស់ភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ ហើយគេប្រើប្រាស់ការបង្ហាញភស្តុតាងកោសល្យវិច័យជាញឹកញាប់ដោយអាជ្ញាធរអយ្យការ ដើម្បីបញ្ជាក់ពីការស៊ើបអង្កេតដោយអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការផ្គត់ផ្គង់, ការផលិត, និងការប្រើប្រាស់ IEDs ។

» មានការផ្តល់នូវការការពារខ្លួនកម្រិតសមស្របដល់សមាជិកនីមួយៗនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដើម្បីធានាថាពួកគេមិនមានភាពងាយរងគ្រោះចំពោះការវាយប្រហារ ឬការបង្ខិតបង្ខំណាមួយឡើយ។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៤: កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» មានការយល់ដឹងច្បាស់អំពីការប្រើប្រាស់ភស្តុតាងកោសល្យវិច័យ ហើយជារឿយៗភស្តុតាងទាំងនោះបានក្លាយជាផ្នែកសំខាន់នៃការផ្ដន្ទាទោសជនល្មើស។

» មានឧទាហរណ៍ដែលការប្រមូលភស្តុតាងកោសល្យវិច័យពិទីតាំងកើតហេតុ បានជួយឱ្យមានការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការផ្គត់ផ្គង់, ការផលិត, និងការដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ IEDs និងការផ្ដន្ទាទោសដោយជោគជ័យលើបុគ្គលតាមរយៈប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌។

បក្កភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥: កម្រិតខ្ពស់ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមានប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ដែលមានសមត្ថភាពខ្ពស់ និងដំណើរការពេញលេញ ដែលអាចឆ្លើយតបយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះការឧក្រិដ្ឋករ និងកេរ្តិ៍រក្សាដែលប្រើប្រាស់ IEDs ។

» រដ្ឋគាំទ្រការធ្វើបត្យាប័នជនសង្ស័យដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់ IEDs ឆ្លងដែន។

៦.៤.៨ វិធានការប្រឆាំង IED ខ្សែខាងក្រោម៖ ការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំង IED

៦.៤.៨.១ សេចក្តីផ្តើម

សមត្ថភាពក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលក្នុងការប្រើប្រាស់ IEDs ដែលមានប្រសិទ្ធភាព។
 គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំង IED ដែលមានប្រសិទ្ធភាព។
 ធាតុសំខាន់ៗក្នុងការវាយតម្លៃបក្សាប្រឆាំង IED
 នៅក្នុងតំបន់នេះគឺជាវិសាលភាពដែលរដ្ឋអាចឆ្លើយតបទៅនឹងការព្យាករណ៍
 ឬការផ្លាស់ប្តូរជាក់ស្តែងក្នុងការប្រើប្រាស់ IEDs
 ហើយបន្ទាប់មកអាចបង្កើតវិធានការប្រឆាំងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ជាក់ស្តែង
 វាក៏ជារង្វាស់នៃសមត្ថភាពរបស់រដ្ឋក្នុងការរៀន និងឆ្លើយតប។

ដើម្បីរក្សាការគាំទ្ររបស់ប្រជាជនស៊ីវិលនៅក្នុងតំបន់ដែលមានការប្រើប្រាស់ IED ច្រើន
 វាជាការសំខាន់ដែលឯកសារលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពី IED
 ត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនៅពេលដែលការកំរាមកំហែង IED ផ្លាស់ប្តូរ។ ការផ្លាស់ប្តូរយុទ្ធវិធី, បច្ចេកទេស,
 និងនីតិវិធីដែលប្រើប្រាស់ដោយឧក្រិដ្ឋជន IED
 និងក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាកម្មកំចាត់ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ពិសោធន៍នៃកងកម្លាំងសន្តិសុខរបស់រដ្ឋដែល
 លមិនមែនជាអ្នកឯកទេសប្រឆាំង IED ។

គេក៏គួរទទួលស្គាល់ថា វិធានការប្រឆាំង IED ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព
 គឺជាកត្តាជំរុញដ៏សំខាន់ដល់សមត្ថភាពជំនួយមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀត។

៦.៤.៨.២ ការពិចារណាលើការវាយតម្លៃ

គួរមានការពិចារណាលើចំណុចខាងក្រោមក្នុងការវាយតម្លៃសមត្ថភាពរបស់រដ្ឋក្នុងប្រតិបត្តិការប្រឆាំង IEDs:

» តើរដ្ឋត្រួតពិនិត្យការប្រើប្រាស់ IED ដោយឧក្រិដ្ឋជន និងក្រុមដែលប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាកម្មបានកម្រិតណា
 ហើយតើវាអាចឆ្លើយតបបាននាប៉ុន្មានចំពោះការផ្លាស់ប្តូរយុទ្ធវិធី, បច្ចេកទេស, និងនីតិវិធីដែរឬទេ?

» តើរដ្ឋបង្កើតវិធានការប្រឆាំង IED យ៉ាងដូចម្តេច?
 តើអង្គការដែលត្រូវបានគេដាក់ឱ្យទទួលខុសត្រូវចំពោះចំណុចខាងក្រោមដែរឬទេ?

- ការអភិវឌ្ឍការបណ្តុះបណ្តាលប្រឆាំង IED
 (នេះគ្របដណ្តប់ទាំងការបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសសម្រាប់អ្នកឯកទេស និងការបណ្តុះបណ្តាលការយល់ដឹងទូទៅអំពី IED សម្រាប់អ្នកមិនមែនឯកទេស និងប្រជាជនទូទៅ)
- ការបញ្ជាក់អំពីតម្រូវការ និងការទិញឧបករណ៍
- ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធការពារគ្រាប់ផ្ទុះ ឬអំបែងគ្រាប់សម្រាប់ឃោសនាជំនិះការពារ
- ការរចនាហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋាភិបាលដើម្បីទប់ទល់នឹងផលប៉ះពាល់នៃ IEDs

» តើរដ្ឋអាចឆ្លើយតបបានលឿនប៉ុណ្ណាចំពោះការផ្លាស់ប្តូរនៃការប្រើប្រាស់ IEDs និងទទួលបានសមត្ថភាពថ្មី
 ឬផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលថ្មី ដើម្បីកាត់បន្ថយការកំរាមកំហែង IED ថ្មី?

» តើវគ្គបណ្តុះបណ្តាល IED ត្រូវបានពិនិត្យឡើងវិញញឹកញាប់ប៉ុណ្ណា?

៦.៤.៨.៣ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការវាយតម្លៃ

បក្សាប្រឆាំងសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ១៖ កម្រិតដំបូង ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមានមធ្យោបាយមានកម្រិតក្នុងការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំង IED ។

បក្សាប្រឆាំងសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ២៖ កម្រិតកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋទទួលស្គាល់ថាការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំង IED មានសារៈសំខាន់
 ប៉ុន្តែមិនមានសមត្ថភាពដាច់ដោយឡែកនៅក្នុងចំណុចនេះទេ។

» រដ្ឋពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងលើការគាំទ្រពីប្រទេសជាដៃគូ ដើម្បីទទួលបានសមត្ថភាពប្រឆាំង IED ដែលចាំបាច់។

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិតអាចកំណត់បាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖ **កម្រិត ៣៖**

» រដ្ឋមានប្រព័ន្ធការងារដែលពិនិត្យតាមដានការផ្លាស់ប្តូរនៃការប្រើប្រាស់ និងអាចធ្វើការផ្លាស់ប្តូរស្របគ្នាទៅនឹងយុទ្ធវិធី, និងនីតិវិធីដែលប្រើប្រាស់ដោយកងកម្លាំងរបស់ខ្លួន។ **IEDs បច្ចេកទេស,**

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖ **កម្រិត ៤៖**

» រដ្ឋមានប្រព័ន្ធដ៏មានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំង ហើយប្រព័ន្ធនោះអាចប្រតិបត្តិយ៉ាងឆាប់រហ័សចំពោះការផ្លាស់ប្តូរការប្រើប្រាស់ IEDs ។ **IED**

បក្ខភាពសមត្ថភាពប្រឆាំងនឹង IED កម្រិត ៥៖ កម្រិតខ្ពស់ ដោយមានការបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម៖

» រដ្ឋមានប្រព័ន្ធដ៏មានប្រសិទ្ធភាព និងប្រតិបត្តិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍវិធានការប្រឆាំង ហើយប្រព័ន្ធនោះមានសមត្ថភាពក្នុងការប្រតិបត្តិយ៉ាងឆាប់រហ័សទាំងចំពោះការផ្លាស់ប្តូរជាក់ស្តែងនៃការ ប្រើប្រាស់ IEDs និងការផ្លាស់ប្តូរដែលបានព្យាករណ៍ទុកជាមុន។ **IED**

» រដ្ឋចែករំលែកការអនុវត្តល្អបំផុតជាមួយដៃគូអន្តរជាតិ និងតំបន់។

